

NAPREDAK

1902. - 1990. - 2010.

Dragi čitatelji Hrvatskog Glasnika

Vaš i naš Glasnik izlazi evo već sedamnestu godinu. U ovih šesnaest godina prošli smo zajedno mnogo toga. Od samih početaka kada je u prostorima Franjevačkog samostana u Tuzli, za Božić 1992. godine, u teško ratno vrijeme, počeo izlaziti Glasnik, kada je ovo glasilo bilo najpotrebnije našem narodu i svim građanima našega grada, a ostao je dosljedan i dostojanstven, principijelan i argumentiran, pa sve do današnjih dana. Glasnik je svojim porukama utjecao na konsolidiranje hrvatske zajednice, na ostanak na ovim prostorima, na snošljivost i razumijevanje i suživot svih naroda koji žive u BiH, na kulturno zbližavanje i na suradnju kulturnih društava naroda BiH, na promicanje kulture i tradicije hrvatskoga i drugih naroda, na značaj i ulogu međunarodnih organizacija u Tuzli i u Bosni i Hercegovini.

Hrvatski Glasnik, glasilo Hrvatskoga kulturnog društva "Napredak" Glavne podružnice Tuzla, glas je hrvatskoga naroda ovog kraja. To je kulturni informativno-politički i poučni list. U Glasniku se objavljuju članci iz kulture, povijesti, duhovnosti, politike, odgoja, gospodarstva, školstva, zdravstva, znanosti i drugo. Glasnik prati aktivnosti hrvatskih društava i organizacija, rimokatoličkih župa i važna zbivanja u gradu Tuzli, Tuzlanskoj županiji, Bosni i Hercegovini i Republici Hrvatskoj. List je svestran, otvoren za svakoga, tko zna i želi u njemu surađivati pod uvjetom da piše istinito i da nikoga ne vrijeđa. Bio je i ostao neovisno glasilo.

Glasnik nema profesionalnih novinara niti uposlenih djelatnika. Ima mnogo suradnika i do danas je u njemu objavilo radove – članke oko 160 autora. Tu rade volonteri... Novinari, volonteri, amateri, stvarali su tijekom prošlih godina jednu novinu, koja je postigla zavidan ugled ne samo u Tuzli i BiH, nego i šire. Jedni su odlazili, drugi dolazili, vremena su se mijenjala, ali koncepcija lista je u svojoj suštini, do danas ostala ista.

Hrvatski Glasnik nema niti stalnih izvora financiranja. Financira se od sredstava reklame, dotiranim sredstvima, i uz potporu Općine Tuzla, Tuzlanskog kantona i Republike Hrvatske.

Kako bi Vaš i naš Glasnik došao i do najudaljenijih krajeva gdje žive ljudi koji su iz bilo kojeg razloga morali otići i napustiti svoju zemlju, mi smo se potrudili da se svi oni kroz Glasnik osjećaju bliže svojoj rodnoj grudi, da ne zaborave svoje korijene i svoju tradiciju. Naime, Hrvatski Glasnik se od samog početka šalje na preko 300 adresa širom Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Europe i cijeloga svijeta. Kroz sve ove godine dobili smo zahvale mnogih ljudi da se kroz Glasnik osjećaju bliže svome kraju i ljudima i da uvijek s velikim nestrpljenjem očekuju novi broj. Često je bilo teško, međutim, uvijek se smoglo snage i umijeća da se iznađu sredstva kako bi novi broj izašao i ugledao svjetlo dana. Često smo trpjeli i kritike i oko tekstova i oko autora, ali uvijek smo se vodili mišlju da radimo nešto što ne ostaje za trenutak nego će trajati puno dulje. Najbolja potvrda toga su Glasnici koji su nastali u nesretno ratno doba i čija se kroničarska i analitička vrijednost tek danas može spoznati, a budući naraštaji će ih još više cijeniti.

Ali došlo je vrijeme kada se i mi moramo obratiti svojim čitateljima za pomoć. U prvom redu onima koji nas već sedamnaest godina prate i kojima redovito šaljemo Glasnik. Naši se izdaci za slanje Glasnika na adrese širom Europe i svijeta iz broja u broj povećavaju i sve smo teže u mogućnosti da ga šaljemo na sve adrese kao do sada. U tu svrhu upućujemo molbu svima onima koji su do sada primali Glasnik, da u skladu sa svojim mogućnostima pomognu da Glasnik nastavimo redovito slati na njihove adrese. Bilo kakav vid pomoći u ovom trenutku bi nam umnogome pomogao kako bi i u narednim godinama bili još kvalitetniji i bolji.

Do sljedećeg broja!

Uredništvo

Kazan mahala 2/II
75 000 Tuzla, Bosna i Hercegovina
Tel/fax: +387/35/257-038
www.napredaktuzla.ba
hkd.napredak.tz@bih.net.ba

Transakcijski račun:
1321000310852125,
NLB Tuzlanska banka;
Identifikacijski broj: 4209424280004
Porezni broj: 03009564

Glasilo HKD "Napredak"
Glavna podružnica Tuzla
List za kulturu i društvena pitanja

OSNIVAČ I IZDAVAČ:

HKD Napredak, Glavna podružnica Tuzla

ZA IZDAVAČA:

mr. sc. Nikola Čiča, predsjednik

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Ivica Kovačević

LEKTOR:

Renata Jukanović

REDAKCIJA:

Zdravko Anđić, Martin Antunović, Nikola Čiča,
 Ivica Kovačević, Maja Nikolić, Ankica Stjepić - Ćosić

UREDNIK FOTOGRAFIJE:

Fra Martin Antunović

UNOS TEKSTA:

Kata Čajić

KONTAKT:

Kazan mahala 2/II, 75000 Tuzla

Tel/fax: 035/257-038

www.napredaktuzla.ba

hkd.napredak.tz@bih.net.ba

TEHNIČKA PRIPREMA, REPRO I ŠTAMPA:

"PrintCom" d.o.o. Grafički inženjering Tuzla

RAČUN:

1321-000-31085-2125

kod NLB Tuzlanske banke d.d. Tuzla

HKD "Napredak" Glavna podružnica Tuzla

- za Glasnik

List je upisan u evidenciju javnih glasila
 u Republičkom komitetu za informacije
 pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993.

List izlazi mjesečno

Tekstovi i fotografije se ne vraćaju.

NASLOVNA STRANA

Obljetnički logo

HKD "Napredak"

uvodna riječ

Dragi čitatelji,

Lijepi vam pozdrav sa stranica Hrvatskoga Glasnika. Tuzlanski je Napredak ostao bez još jednog svoga velikana. Naime, u 48 godini života preminuo je dugogodišnji predsjednik Društva prof. dr. Miroslav Petrović. Sve ono što je tuzlanski Napredak danas, profesor Petrović je s ekipom svojih najbližih suradnika gradio u proteklih skoro petnaest godina. Bio je pokretačka snaga Društva, čovjek zadivljujuće energije, čovjek s idejom, ali i planom za realizaciju iste. Svakodnevno je radio u i oko Napretka. U tom njegovom radu nije ga mogla spriječiti čak ni teška bolest. Naprotiv, i u tim najtežim trenutcima, moglo se uistinu vidjeti koliko je profesor Petrović bio zaljubljen u Napredak. Dragi Miro, hvala ti na svemu što si učinio za HKD „Napredak“ Glavnu podružnicu Tuzla. Počivaj u miru Božjemu!

Bosna i Hercegovina je doživjela, proživjela i preživjela još jedne izbore. Rezultati izbora, moglo bi se reći, bili su manje ili više uglavnom očekivani. Mnogo je stranaka koje će za sebe reći da su izborni pobjednici. Svi imaju poneki razlog za slavlje. Budući su pregovori za formiranje vlasti još uvijek u tijeku, nije sasvim jasno kako će završiti taj cjelokupan proces, kako na razini države, tako i na entitetskim i županjskim razinama, ali može se naslutiti kako sve ide u pravcu formiranja tri nacionalna bloka i formiranja čvrste vlasti koja bi u narednom periodu mogla otpočeti proces reforme Ustava Bosne i Hercegovine. U proteklom su periodu na ustavnoj reformi ponajviše insistirali bh Hrvati, žaleći se na neravnopravan položaj u Bosni i Hercegovini.

Kada je hrvatska politika u pitanju, pobjednik izbora je HDZ BiH koja je slavila u svih pet županija Federacije BiH u kojima je većinsko hrvatsko stanovništvo. Ipak su u HDZ-u te koaliciji HDZ 1990. – HSP Đapić – Jurišić poprilično nezadovoljni rezultatima izbora za člana Predsjedništva iz reda hrvatskoga naroda. Kandidate ovih stranaka do nogu je potukao kandidat SDP BiH Željko Komšić. Pomalo je nevjerojatan broj glasova koje je na ovim izborima osvojio Komšić kojemu će ovo biti drugi mandat u Predsjedništvu BiH, ali su i taj broj glasova i općenito rezultati izbora, napose u Federaciji BiH, jasan pokazatelj da stanovništvo BiH želi promjene. Također apsurdno zvuči činjenica da su bh Hrvati uz međusobni konsenzus na proteklih izborima mogli izabrati bošnjačkog člana Predsjedništva BiH. Sve su to pokazatelji da treba mijenjati izborni zakon Bosne i Hercegovine. Pred novom vlašću, ma tko ju činio, mnogo je posla. Nadajmo se da će se znati uhvatiti u koštac s problemima koji muče građane ove zemlje.

Već smo više puta u ovoj godini pisali i spominjali da HKD „Napredak“ pa tako i tuzlanska podružnica Društva u ovoj godini obilježavaju dvadesetu obljetnicu obnove rada. Napredak u Tuzli je obnovljen 12. studenoga 1990. godine. Unatoč činjenici da je bivša država početkom devedesetih godina otvorila svoja vrata demokraciji i višestranačju nije bilo nimalo lako obnoviti rad Napretka. Najbolje to zna fra Josip Zvonimir Bošnjaković, tadašnji tuzlanski gvardijan, osoba od koje je sve krenulo. Mnogi su s nevjericom dočekali fra Josipovu ideju i inicijativu, još je više onih koji su ga zbog toga osudili, a samo rijetki su podržali takav njegov vizionarski potez. Kako i priliči, ovoj smo važnoj obljetnici posvetili mjesec studeni i prosinac tijekom kojih ćemo organizirati niz značajnih manifestacija, a kompletan program možete pronaći na stranicama Glasnika.

Svako vam dobro do narednoga broja!

I. K.

Pozivamo sve vas, pojedince i institucije, koji biste se putem Hrvatskoga Glasnika željeli oglasiti i našim čitateljima čestitati predstojeće božićne blagdane da nam se javite najkasnije do 5. prosinca, kako bismo mogli na vrijeme uvrstiti vaše čestitke na stranice novog broja Glasnika.

Uredništvo

GORNJI SLAVINOVIĆI

KILOMETAR OD GRADA A BEZ VODE, RASVJETE I ASFALTA

Na istočnom izlazu iz Tuzle, između Slavinovića i Ši Sela na jednoj izrazitoj visoravni, smješteni su Gornji Slavinovići. Iz ovog mjesta koje je tek kilometar udaljeno od grada, proteže se prekrasan pogled na naš grad. Osim tog pogleda i možda čistog zraka, mještani ovog mjesta teško da se čime drugim mogu

ćio vodoopskrbu mjesta. Mještani su poklonili i parcelu samo da bi već jednom počelo da se rješava ovo pitanje. Sve ove godine vodoopskrba se odvija iz individualnih bunara i jednog javnog izvora. Građani su morali napraviti čatrnje u koje vodu dovoze cisternama. S obzirom da u mjestu većinom žive umi-

pohvaliti. Putna infrastruktura im je jako loša, nemaju vode, rasvjete kao ni bilo kakvog kulturnog doma ili mjesta gdje bi se mogli okupljati. Stanovništvo jako teško živi i uglavnom je prepušteno samo sebi.

Sve se završi samo na obećanjima

Do ovog mjesta dolazimo jednom izrazito strmom ulicom iznad Ši Sela. Asfaltirana je do pred ulazak u ovo selo, a dalje nas vodi loš makadamski put. Osim naziva Gornji Slavinovići, mjesto neki zovu i Debelo brdo, a taj naziv je dobilo zbog toga što su nekada vozači koji su dovozili ugljen u taj kraj, radi lakšeg snalaženja dobivali upute kako u mjesto mogu doći preko debelog brda aludirajući na izrazito veliko brdo, veliki uspon. Na temelju toga i ulica koja vodi u mjesto je dobila naziv Debelo brdo.

Dolazimo pred kuću Mire Čajčića, mještanina koji nam je zajedno sa Božom Perićem i Dragom Pranjčićem pokušao približiti život u ovom mjestu. Kako kaže, mjesto je svojom blizinom skoro u samom gradu, a s obzirom na uvjete života, kao da je miljama udaljeno od urbane sredine. „Nepojmljivo je da postoji mjesto koje je skoro u samom gradu, a da od infrastrukture nema ništa“ kaže Miro te nam objašnjava kako je sva infrastruktura stala pred ovim selom. „Kada su gradili cestu, napravili su je do ulaza u naše selo. Ista takva situacija je i kada je u pitanju voda i rasvjeta. Sve je urađeno do ulaza u ovo selo. Kao da tu život i civilizacija prestaje“, kaže ovaj čovjek te navodi kako se ulaganje lokalne zajednice svelo na obećanja o par kamiona tucanika. Obećavalo se i kada je u pitanju voda. Jedno takvo obećanje na snazi je i sada, a po njemu bi uskoro trebala početi izgradnja rezervoara za vodu koji bi omogu-

rovljenici i da je veliki broj nezaposlenih, takav način vodoopskrbe im je jako skup.

Svoje zahtjeve i molbe nebrojeno puta su upućivali u Mjesnu zajednicu Slavinovići preko koje i u Općinu Tuzla, ali nitko nikada nije pokazao nikakav interes. „Osobno sam nebrojeno puta predavao te zahtjeve, ali sve se svodilo samo na pusta obećanja“, kaže Drago. On dodaje kako mještani iako nikada nisu bili obuhvaćeni projektima infrastrukture, za nju su izdvajali sredstva putem samodoprinosu. „Uvijek smo bili prvi u svemu, a nas nema nigdje. Sada smo zemlju besplatno dali samo da se počne rješavati pitanje vode pa vidjet ćemo što će biti“. Mještani su posebno ljuti kada se govori o tome kako je čitava općina pokrivena vodovodnom mrežom, a ovo mjesto koje je na domak Tuzle, nitko nikada ni da spomene, kao da ne postoje.

Zimi teško doći u selo

Posebno teška situacija u mjestu je tijekom zime. Zbog svoje uzvisine, mjesto je veći dio zime nepristupačno. Prometnicu uglavnom održavaju sami, a od Mjesne zajednice jedino što dobiju malo posipnog materijala. U mjestu nema trgovine te su po životne namirnice primorani ići u grad. Lokalno stanovništvo se ne bavi poljoprivredom. Padinski položaj im onemogućava ulazak bilo kakvog stroja u posjed, tako da je obrada zemlje svedena tek na male vrtove koje ručno obrađuju. Uglavnom žive od mirovina ili plaća koju mnogi stječu radeći u inozemstvu, a ima i socijalnih slučajeva o kojima uglavnom skrbi Centar za socijalni rad. Djeca se školuju u tri škole – Slavinovići, Sjenjak i Ši Selo, ovisno o željama i opredjeljenju njihovih roditelja. U mjestu nema nikakvog kulturnog doma, čitaonice ili bilo kakvog drugog javnog objekta u kome bi se mogli okupljati. Nekada je

pri Mjesnoj zajednici djelovalo kulturno društvo, a danas nema ni toga. U mjestu ne postoji ni jedna javna proslava ili obilježavanje nekog događaja, tako da mještani svetkovine i manifestacije vezane za tradiciju, kulturu i običaje, proslavljaju u Doknju, Breškama, Par Selu i drugim krajevima. „Ako hoćemo nešto da vidimo od naše tradicije i običaja, sudjelovati u proslavi naših blagdana, moramo otići u druga sela“, kaže sedamdesetogodišnji Božo Perić te sa žalošću konstatira da je situacija u mjestu ista u svih njegovih sedamdeset godina. „U svom životu nisam zapamtio da se ovdje išta radi na boljitku ovog mjesta. Kao da smo stotinu kilometara udaljeni od neke urbane sredine.“

Božo kaže kako je u mjestu veliki broj ljudi koji žive od minimalnih prihoda, bilo da je riječ o mirovinama ili nekoj drugoj vrsti prihoda, tako da nisu u mogućnosti da sami financiraju bilo kakav zahvat na infrastrukturnoj mreži. Naš nam sugovornik govoreći o životu u Gornjim Slavinovićima dalje navodi kako su ljudi prije nekih tridesetak godina i ranije bili društveniji jedni prema drugima, otvoreniji i spremniji da pomažu u odnosu na danas. Obitelji su se više poštovala, a rodbina obilazila. „Tada je barem malo ljepše bilo nego sada. Ako ništa drugo, ljudi su se više voljeli i poštovali. Ovo je neko čudno vrijeme. Sve što je nekada bilo pozitivno, sada izumire. Sada se nitko ni s kim ne može, ljudi se stalno svađaju i jedni drugima okreću leđa. Činjenica je da nemamo objekata niti velikih mogućnosti. Ali kada su te stvari u pitanju, činjenica je da je i do ljudi, da manjka i volje. Nekada je se vjeronauk držao u kući. U kući su se organizirale i zabave. Ljudi su se družili. Danas nitko ni s kim.“

Sve češća iseljavanja u Hrvatsku

U Gornjim Slavinovićima danas živi 140 stanovnika u 46 kuća. Šest kuća je prazno i isto toliko je njih čiji vlasnici, odnosno kompletne obitelji žive u inozemstvu, ali povremeno dolaze. Mjesto postoji preko 200 godina i bilo je naseljeno daleko prije mjesta koja ga okružuju, a danas su sva ta mjesta iz okruženja naprednija od ovog. Sa lokanim stanovništvom iz okolnih mjesta dobro surađuju. Za vrijeme rata selo nije pretrpjelo oštećenja, a sve sposobno stanovništvo bilo je uključeno u obranu grada i zemlje. U ratu je poginuo jedan mještаниn, a šest je ranjeno. Za razliku od rata kada je u mjestu živjelo kompletno stanovništvo, nakon rata počela su iseljavanja. Mještani uglavnom odlaze u Republiku Hrvatsku gdje u borbi za goli život i egzistenciju rade teške poslove. Iako su ti odlasci u zadnje vrijeme česti, kuće se za sada ne prodaju, no mještani strahuju da bi s obzirom na starosnu strukturu i sve veći broj onih koji odlaze, u vrlo skorije vrijeme mjesto moglo izumrijeti.

Ankica Stjepić Čosić

Bez vjere, obitelji, ljubavi i domovine nikada ne bih mogao

Gotovo da u Tuzli nema osobe koja ne poznaje Franju Bosankića, poznatog tuzlanskog cvječara. Njegovo cvijeće posljednjih petnaest godina ukrašava crkvene oltare, naša dvorišta, urede, domove i počivališta naših najmilijih. Posjet k njemu nije bio slučajan. Otišli smo s razlogom k njemu, jer Franjo Bosankić nije samo cvječar, to je čovjek koji je duboko vezan za ovaj grad i koji je i u onim najtežim vremenima ostao u Tuzli, pomagao ljudima, sudjelovao i pomagao ljudima u obnovi rada *Napretka*, formiranja Hrvatskog Glasnika i koji je svesrdno pružao potporu otvorenju Katoličkog školskog centra u Tuzli.

Čovjek sve može postići svojim radom

Franjo Bosankić je rođen 1960. godine u Grabovici u Tuzli. Osnovnu i srednju školu, gimnaziju, završio je u Tuzli, a u svom rodnom gradu završio je i Rudarski fakultet. U Sloveniji je uspješno položio sve ispite na poslijediplomskom studiju na Fakultetu Montanistika u Ljubljani, ali magistarski rad još uvijek čeka na obranu. Djetinjstvo i život nisu bili laki, odnosno mnogo se radilo, ali Franjo Bosankić kaže da jako cijeni to što su ga njegovi roditelji naučili da se uvijek u životu sve može postići radom i trudom. „Mi smo uvijek solidno živjeli, moji roditelji su vodili jedan pošten život i uvijek su mi usadivali to da ću samo svojim radom, poštenjem i ljubavlju prema drugim ljudima uspjeti. Žalim što danas nisu živi, nedostaju mi jer sam bio jako za njih vezan i mislim da su me kao dijete dobro odgajali. Majka je u mene usadila sjeme vjere i ja i dan danas slijedeći njezine savjete i odgoj svake nedjelje odlazim na misu sa svojim sinom“, priča nam Franjo Bosankić. Pamti da je kao dječak odlazio redovito na vjeronauk i na svetu misu. „Vjeronauk nam je tada držao fra Jozo Bošnjaković. On je za mene simbol vjere i simbol hrvatstva. Mnogo toga sam kao dječak još zapamtio o našoj vjeri, o Isusovim čudima, a za to je najviše zaslužan svakako fra Jozo. On je svojim načinom propovijedanja privlačio mlade i mi smo zaista u velikom broju dolazili na vjeronauk,“ kaže Bosankić i dodaje da je oduševljen i današnjim mladim svećenicima koji na jedan jednostavniji način govore o Evanđelju i vjeru približavaju mladima.

Obitelj je osnova svega

Franjo Bosankić se oženio prije petnaest godina. Njegova supruga je poznata liječnica dr. Ljubica Šimić – Bosankić. Njih dvoje imaju sina Ivana koji danas ima 15 godina i učenik je Prvog razreda Gimnazije KŠC „Sveti Franjo“. Za obitelj je ključna ljubav i razumjevanje, smatra Franjo Bosankić. „Obitelj mi je na prvom mjestu. Jako poštujem obitelj i mislim da je to jedna ćelija iz koje sve treba krenuti. Meni su moji roditelji u svemu uvijek bili primjer,“ kaže Bosankić i ističe da mu je velika želja da njegov sin naslijedi upravo tu lju-

bav prema obitelji i da jednog dana i sam bude sretan kao suprug, otac i uspješan čovjek.

Ja sam također veoma vezan za svoju Grabovicu i život u njoj mi čini posebno zadovoljstvo. Naravno, ja volim sva ova mjesta u Tuzli i pratim svaki patron župe, ali Grabovica je ipak nešto posebno.

Ljubav prema čovjeku

Ljubav prema drugim ljudima Franji Bosankiću daje posebnu snagu. On svakodnevno komunicira s drugim

ljudima i teži da zadovolji njihove potrebe. Za posao kojim se on bavi treba dosta odricanja i strpljenja. „Ja sam tu ljubav prema cvijeću naslijedio od svoje majke. Ona je u svom dvorištu znala imati na tisuće tulipana. Ja sam se uvijek divio kako ona to radi s velikim strpljenjem, jer biljke su živa bića. One traže njegovanje i pažnju. Mi smo imali prekrasno dvorište i zato ja danas kod ljudi uvijek primjećujem kakva su dvorišta. Kod ljudi je danas izražen njihov ego, ne žele pokazati svoje unutarne osjećaje, ali uvijek žele pokazati svoju dobronamjernost kroz vanjski izgled sebe ili svoga doma“, smatra Bosankić.

Prisjeća su da su ljudi tijekom rata puno više odlazili jedni drugima, pomagali i družili. Žali što je ta slika danas puno drugačija i što se ljudi zatvaraju sami u svoje domove.

Pošteno kroz teška vremena

Iako je danas uspješan poslovan čovjek, Franjo Bosankić kaže da vremena nisu nimalo lagana, posebice u BiH koja se još nikada nije oporavila ni od ekonomske ni krize identiteta. „Ali čovjek se mora boriti, jer život je borba. Čovjek mora znati da je vrlo važno ostati pošten. Ja također svakog mjeseca trebam osigurati plaće svojim radnicima koji su također obiteljski ljudi. Bude dana u mjesecu kada ni meni nije lako, ali uvijek nastojim da te plaće budu redovite i da su oni zadovoljni. Meni je danas nepojmljivo kada vidim da

netko svojim radnicima ne daje plaće. Smatram da je vrlo važan taj jedan lanac povezanosti. Lanac čine karike. Vremena jesu teška, konkurencija je velika, ali uz kontinuiran rad sve se lakše prebrodi“, kaže Bosankić.

Franjin doprinos Napretku

„Što je zapisano, to i ostavlja trag“ počinje svoju priču o vezi s HKD „Napredak“ i Hrvatskim Glasnikom Franjo Bosankić. Priča kako je i sam svesrdno prihvatio ideju o formiranju Hrvatskog Glasnika i ponudio tadašnjem

glavnom uredniku Ljubomiru Azdajiću svoju suradnju. Azdajić je to odmah prihvatio, a Franjo Bosankić je u Glasniku pisao o hrvatskim selima s ovih prostora, njihovim običajima i tradiciji. Bile su to poučne i lijepe reportaže koje su oživljavale hrvatske krajeve. „Ljudi su tada željeli da se o njima piše, kako se osjećaju, što rade. Te su reportaže bile vezane za crkve jer crkve su te koje su okupljale ljude. Bilo je jako interesantnih komentara. Smatra da je Napredak institucija koju Hrvati s ovih prostora trebaju čuvati jer je Napredak institucija u kojoj Hrvati nalaze veliki oslonac. „Napredak je iznimno važan jer pomaže ljudima, posebice mladima. Pomaže im u školovanju. Meni je uvijek interesantno kako ljudi sve probleme vežu isključivo za novac. Napredak je primjer kako se s vrlo malo novca i sredstava mogu napraviti čuda. Napretkova kulturna događanja su jedinstvena i vrlo dobro organizirana.

Na kraju

Iako nas je razgovor s Franjom odveo duboko u prošlost i iako Franjo Bosankić ima veoma veliko životno iskustvo, na žalost prostorom smo veoma ograničeni. Ali, svakako Franjine ideje vodilje mogu biti poticaj i drugim ljudima. Rad je ključan u životu čovjeka i svaki čovjek koji radi ne treba se boriti za svoje sutra. „Nema nigdje kobasicom opleteno, a pogačom pokriveno“, kaže Franjo Bosankić želeći time naglasiti da s Neba dolazi samo blagoslov, a čovjek na zemlji sve sam stvara.

Maja Nikolić

ZLATA MUSIĆ – RATNA PREDSEDNICA HKD „NAPREDAK“ TUZLA

NAPREDAK JE ODRAZ NAŠE OPSTOJNOSTI NA OVIM PROSTORIMA

Zlata Musić, ratna predsjednica HKD „Napredak“ Tuzla (1993. – 1996.) povodom dvadesete obljetnice od obnove rada Napretka prisjeća se entuzijazma, radošći i zanosa kojim se obnavljao Napretkov rad. Podsjeća da je baš tuzlanski Napredak iznjedrilo neka od danas najpriznatijih glazbenih i umjetničkih imena. Čak ni ratno djelovanje Zlatu Musić nije spriječilo da 1995. godine ode u Sarajevo na obilježavanje 5. obljetnice od obnove Napretkova rada. U razgovoru za Hrvatski Glasnik govori kako je ponosna na činjenicu

da Napredak danas vode mladi ljudi i da vjeruje da su pred Napretkom još desetljeća vedrog života.

HG: HKD „Napredak“ ove godine proslavlja 20 godina od obnove rada. To je dobra prilika da se malo progovori o njegovom radu kroz ova dva desetljeća, ali i o povijesti obnove rada.

MUSIĆ: Poseban zanos nas je zahvatio koncem 1990. godine u mjesecu studenom obnovljen je rad Središnje uprave u Sarajevu. Tuzla je druga podružnica koja je nakon obnove Središnjice u Sarajevu for-

mirana. Svi mi koji smo bilo što znali o Napretku o njegovom djelovanju prije II. svjetskog rata smo se obradovali toj činjenici da je moguće obnoviti ne samo rad Napretka nego svih nacionalnih kulturnih društava koja su ukinuta dekretom bivše vlasti 1949. godine. Bili smo radosni i to se sve događalo u tadašnjem Radničkom domu „Mitar Trifunović Učo“. S velikom radošću došli su ljudi iz Središnje uprave predvođeni profesorom Franjom Topićem. Tada nas je vodio jedan poseban zanos i oduševljenje. Na žalost onda se događa rat. Nakon mjeseca svibnja 1992. godine traje dramatičan rat. Mi smo želeći i dalje raditi i djelovati sakrivali se po podrumima. Nakon nekog vremena shvatili smo da moramo izaći iz tih podruma. Kako sam ja bila prosvjetna radnica moj je prvi motiv bio da moramo animirati mlade i djecu. Bila sam pobornik ideje da se isplati boriti za nešto što je kontradiktorno ratu. Ja sam željela da se bavimo lijepim stvarima u tim nimalo lijepim i lakim vremenima. Krenuli smo s idejom formiranja Hrvatskog Glasnika koju je svesrdno podržao gvardijan Franjevačkog samostana. Takav list je bio potreban jer smo svi bili opterećeni granatiranjem. To je zaista bilo jedno teško vrijeme. Onda smo krenuli početkom 1993. godine s idejom formiranja raznih sekcija. Vinko Dobričić je počeo raditi s tamburašima, a odziv mladića i djevojaka zaista je bio velik. Zatim smo formirali literarnu sekciju koja je jako dobro radila. Formiran je djevojački zbor. Treba imati u vidu da se to događalo u jedno veoma teško vrijeme, a mi smo imali zbor od 90 djevojaka. Radilo se jako puno i imali smo probe od čak tri puta tjedno i to u garaži Franjevačkog samostana. Mi smo tada intenzivno razgovarali o povratu zgrade Kazališta u Tuzli koju je također bivša vlast oduzela Napretku i Hrvatskom domu. Naravno nije dolazilo u obzir ostaviti jedino gradsko kazalište bez prostora i Općina nam je onda izašla u susret i dala na korištenje prostorije koje je koristila Uprava Muzeja sjeveroistočne Bosne.

HG: U vrijeme kada ste Vi bili predsjednica, vremena nisu bila nimalo lagana. Još smo se oporavljali od rata pa gotovo nikome nije bilo do kulturnog uzdizanja, kad je stomak gotovo bio prazan. Kako je onda bilo objasniti ljudima da čovjek ne živi samo o kruhu?

MUSIĆ: Ljudi su tada bili u velikoj potrebi različitih stvari, ne samo kruha i vode. Ali postojao je prkos, postojala je navika i želja. Naročito je bilo potrebno motivirati mlade. Možda nije pravedno reći da

Samo smo radili i željeli ljudima zaista pokazati da se svi želimo duhovno i kulturno u tim veoma teškim vremenima nadograđivati. Ta želja bila je jača i od granata. Sjećam se i uvijek rado spominjem fra Martina Antunovića koji je u svakvim uvjetima stalno odlazio po tri naše solistice u Šikaru i dovozio ih na probe i vraćao opet nazad. Taj entuzijazam je bio jedinstven i ohrabrujući.

➔ su svi članovi Napretka bili obuhvaćeni karitativnim paketima. Minimalne količine koje smo dobivali u Caritasu ljude su radovala i dovodile u Napredak. Djeca su bila presretna kada bi se kući vraćali s paketićima. To je bila još jedna motivacija. Na sreću imali smo jako dobre voditelje sekcija koji su znali animirati i odabrati područja i ljude koji su kvalitetni. Tamburaški orkestar nije djelovao samo da bi svirao bećarce. Ne, oni su imali jako seriozan repertoar. Napredak je iznjedrio Vedranu Šimić, Nikolu Čiču, Vedrana Čička, Anu Mazić, Ivanu Ivaković i još brojna druga imena. Naš veliki ulog u njih jako se isplatio. Zbor je tada vodio poznati i priznati profesor glazbe Čestmir Dušek. Kada su se postizali u vježbanju ti uspjesi, već nakon tri mjeseca počeli su odlaziti vani na različite manifestacije. To je za nas sve bila velika motivacija. Koncerti koji su tada bili održavani pokazali su da ljudi zaista trebaju tu jednu kulturnu i duhovnu nadogradnju. Kada bi se koncert našeg zbora održavao u Crkvi, Kristalnoj dvorani ili u kazalištu obično su ti koncerti bili izuzetno posjećeni. Ljudi su znali čak ispred stajati jer od potpunosti nisu mogli ući u dvorane. U Crkvu nije moglo ući na koncerte ljudi koliko je željelo. U našem zboru je bilo svih imena i prezimena bez obzira na nacionalnost i zaista smo uvijek bili otvoreni. Samo smo radili i željeli ljudima zaista pokazati da se svi želimo duhovno i kulturno u tim veoma teškim vremenima nadograđivati. Ta želja bila je jača i od granata. Sjećam se i uvijek rado spominjem fra Martina Antunovića koji je u svakakvim uvjetima stalno odlazio po tri naše solistice u Šikaru i dovozio ih na probe i vraćao opet nazad. Taj entuzijazam je bio jedinstven i ohrabrujući.

HG: Koliko je Vama osobno bilo teško s obzirom na nimalo lagana vremena, a uz to i žena ste?

MUSIĆ: Ja sam u to vrijeme radila kao prosvjetna radnica u Mješovitoj srednjoj školi u Tuzli. Svaki dan sam odlazila u Napredak i nalazila se s Napretkovicima i to pješice po nekoliko puta dnevno i sigurno po 20 kilometara. Ja sam 1995. godine u velikom strahu išla u Sarajevo na proslavu pete obljetnice od početka obnove rada Napretka. Tada još nije bio potpisan Daytonski sporazum. Putovala sam autobusom iz Tuzle, a onda taksijem preko Romanije. Onda mi je taksista u jednom trenutku rekao da ću morati ići pješice 600 metara i da ću doći do jednog tunela. Tako je i bilo. Došla sam pred tunel pred kojim je stajalo mnoštvo vojnika. Straža me obilježila i rekli mi da moram proći pješice kroz taj tunel 720 metara. On je bio nekih metar i dvadeset visok. I ja sam sama tako zgrbljena prošla tunel bez baterije i imalo svjetla. Vojnici su bili na izlazu iz tunela i uputili me dalje prema sjedištu Biskupije. Sretno sam stigla i sretno se vratila. Vratila sam se zadovoljna jer smo tom proslavom prkosili ratu. Ali vratila sam se i s velikom tugom i bolom jer sam se tada suočila s velikom tragedijom Sarajeva, jer nije bilo mjesta gdje nije pala krv čovjeka.

HG: Jeste li i onda surađivali s drugim podružnicama? Kome ste išli, tko nam je dolazio?

MUSIĆ: Mi nismo u tijeku rata bili mobilni, ali smo išli u bližu okolicu. Napredak i Tamburaški orkestar je svirao u Nordijskoj bazi „Nordcamp“. Nastupali smo u crkvi. Naše djevojke su nastupale na Zimskoj olimpijadi, a uz njih su bili i svi zborovi i zbor Glazbene škole. Zbor je predvodio profesor Čestmir Dušek. Organizirali smo dva puta godišnje koncerte i za to smo dobrotom uprave Hotela Tuzla dobivali besplatno Kristalnu dvoranu Hotela Tuzla. Sjećam se da je u Tuzlu 1994. godine stigao iz Zagreba Slobodan Lang koji je tada bio savjetnik Franje Tuđmana za humanitarna pitanja. Stjecajem okolnosti baš tada je bila proba zbora. On je čuo djevojke kao pjevaju. Onda je došao na ideju da bi oni mogli potpomoći da zbor ide u Hrvatsku i da održe nekoliko koncerata. Sredstva prikupljena od karata za te koncerte bi išla za obnovu Glazbene škole u Novom Travniku. Mi smo onda polovinom siječnja 1995. godine s dva autobusa otišli u Hrvatsku. Tada je rat uveliko trajao, ali mi smo bili uporni. Znali smo da je to bio veliki rizik, ali mi smo otišli mada nas je pratio ogroman stres. To putovanje je trajalo cijelu vječnost, jer smo se kroz BiH vozili po mraku bez upaljenih svjetala. Hvala Bogu, sve je prošlo i više nego odlično. Nakon tog koncerta je Dragan Budiša uz još nekoliko diplomata smatrao da bi koncerte trebalo održati još negdje u Hrvatskoj, a ne samo u Zagrebu i Bjelovaru. Tako smo nastupali u Varaždinu, Osijeku i Zadru. Na svakom od tih koncerata mi smo dobili neka sredstva koja su nam bila od velike pomoći. Tamburaši su išli i na natjecanja u Hrvatsku i postizali velike rezultate. Ne mogu, a da ne spomenem Hrvatski Glasnik koji je također izlazio s velikim entuzijazmom. Za Glasnik je tada pisala Danijela Domazet.

HG: U kojoj su mjeri zvanični gradski organi, ili oni još viši, sudjelovali u financiranju kulturnih programa Napretka?

MUSIĆ: Ja moram biti iskrena i reći da smo mi zaista imali veliko razumijevanje sa svih razina vlasti. Uostalom, da nije bilo razumijevanja čisto sumnjam da bi i jedno kulturno društvo i moglo opstati. I drugi su nam pomagali. To je bilo vrijeme kada je ovdje bila redukcija struje. Mi smo u to ratno vrijeme jedne prilike obilježavali stotu obljetnicu od rođenja Miroslava Krležu jednom književnom poetskom večeri. Baš kada smo trebali imati tu manifestaciju ta zona je bila struje. Ja sam tada išla i molila u Elektro-distribuciju da nam pomognu. Zahvaljujući velikom razumijevanju direktora oni su za tu zonu pustili dva sata struju. Tada je vladalo puno razumijevanje i solidarnost.

HG: I Napredak je, kao uostalom kultura općenito, žrtva političkih centara moći. Čini li se i Vama da je za kulturu teže nego ikada ranije?

MUSIĆ: Za kulturu je uvijek bilo teško. Ja sam pobornik da se za kulturu uvijek može nešto napra-

viti, ali nikada nisam željela da mi se politika miješa. Samo članstvo Napretka je bilo mješovito, jer Tuzla je takva. Ovdje je cijela populacija mješovita. Mi od toga nikada nismo pravili problem. Ja znam na primjer da nije popularno citirati Lenjina, ali on je rekao jednu vrlo zgodnu stvar, a to je: „Dajte mi mladež, promijenit ću svijet.“ Čelni ljudi političkih stranaka su grešnici i svakako nisu humani ljudi. Mi te iste ljude i njihove portrete gledamo već godinama. Oni su našminkani, a uopće nisu tako lijepi kao što su lijepo našminkani. Nisu im duše tako lijepe. Zato mislim da kultura i politika ne smiju i ne trebaju imati nikakve veze.

HG: Može li čovjek u Vašoj poziciji biti objektivniji kada ga upitam kakvo je mjesto našeg Napretka u Tuzli u odnosu na druge podružnice? Do koje mjere su u pravu ljudi kada kažu kako je tuzlanski Napredak jedan od onih koji najviše radi i doprinosi kulturnom stvaralaštvu?

MUSIĆ: Mi smo uvijek jako puno radili, od samog početka i u vrijeme rata. Sjećam se da smo 1993. godine imali oko 70 javnih nastupa, što glazbenih, što literarnih, što književnih večeri. Ja sam pravila kronologiju rada Napretka i ona je posebice značajna za 1993. godinu. Mi tada nismo imali ništa drugo nego se samo posvetiti radu. Ja moram biti iskrena i reći da se znalo događati da brojni ljudi očekuju da se puno toga napravi, a da ne daju ni mrvicu zalaganja. Onda vole doći i vidjeti što se to napravilo u njihovo ime. Malo ima stvarnih aktivista i onih koji se žele uključiti u raspravu i rad i doprinos. Sreća pa uvijek ima onih ljudi koji se žele angažirati, koji hoće raditi i na sreću mi smo takvih ljudi uvijek imali i zato je Napredak u Tuzli od prvog dana zadržao i očuvao svijetao obraz kulturnog stvaralaštva ovog grada.

HG: Namjerno ili slučajno dogodilo se, da bez predaha, Napredak danas vode mladi ljudi.

MUSIĆ: Kada ja pričam o Napretku od prije dva deset godina to čovjek ne može ni osjetiti samo kroz priču. To je jedno proživljeno vrijeme i mi zaista nemamo pravo pričati što smo mi to sve radili. Najvažnije je da je to trajalo 20 godina. Najveća stvar je to što u Napretku jesu mladi ljudi. Napredak treba voljeti, treba ga održavati i njegovati, ali i pomoći mu. Ja vjerujem u ove mlade ljude.

HG: Napredak u Tuzli mogli bismo reći hrabro živi jedan samostalni životni i kulturni put. Vjerujete li da će Napredak još više napredovati?

MUSIĆ: To sve ovisi koliko će se ovi mladi ljudi i svi Napretkovi zalagati. Veliku podršku radu Napretku daje profesor Franjo Topić i to je velika stvar. Ja vjerujem da su pred Napretkom još desetljeća uspješnog rada. Napredak je odraz da mi postojimo, da radimo i da ćemo ostati ovdje.

Razgovarala: Maja Nikolić

SDP, SDA, SNSD I HDZ BIH OSVOJILI VLAST NA IZBORIMA U LISTOPADU

Hoće li vlast formirati pobjednici ili gubitnici izbora?

Za formiranje nove federalne, ali i državne vlasti, ima niz kombinacija, od toga da će vlast formirati samo izborni pobjednici, do toga da će SDP i SDA uz podršku "manjih" stranaka pokušati iz vlasti izbaciti HDZ BiH i SNSD, što će biti vrlo teško

Pobjednici izbora u Bosni i Hercegovini su SDP, SDA, SNSD i HDZ BiH. Međutim, kada se izborna euforija slegla, vidljivo je da ni SBB BiH Fahrudina Radončića, HDZ 1990., NS Radom za Boljitek i SDS nisu loše prošli. Iako se ne mogu nazvati pobjednicima izbora, ipak imaju dovoljan broj glasova da bi sudjelovali u pregovorima o postizbornim koalicijama.

pala u odnosu na Izbore 2006. Međutim, njihov trijumf je svakako mjesto bošnjačkog člana Predsjedništva koje je osvojio njihov kandidat. Potpuni krah doživjela je SBiH kojoj se broj osvojenih glasova sveo na minimum. HDZ BiH je za razliku od prošlih izbora, kada je po prvi put bilo podijeljeno hrvatsko glasačko tijelo, ostvario porast za 2,43 posto, a da su osvojili

Moguće blokade

Što se tiče formiranja vlasti u Federaciji, veliku ulogu imat će i to, tko će imati vlast u županijama, odnosno tko će imati izaslanike u Domu naroda federalnog Parlamenta koji ima mehanizam zvani povlačenje vitalnog nacionalnog interesa, odnosno veta.

To može usporiti i izbor predsjednika Federacije koji daje mandat za sastav Vlade. Budući da je HDZ BiH uzeo najviše mandata u županijama, to im na neki način omogućuje da kroz Dom naroda blokiraju formiranje vlasti u Federaciji koja bi se eventualno pokušala formirati bez njih.

Analizirajući sve stranke pojedinačno, može se primijetiti kako je glasačko povjerenje koje su građani BiH ukazali SDP-u na ovim izborima je gotovo duplo veće nego na prošlim izborima, SNSD ima gotovo identičan broj glasova na državnom nivou kao i na izborima 2006. godine. SDA je gotovo za trećinu

predsjedničko mjesto na ovogodišnjim izborima, pobjeda bi bila potpuna.

Stranke Radom za boljitek i SDS su također ostvarile porast na ovogodišnjim izborima, dok je PDP osvojeni broj glasova povećao za neznatno malo postotak.

Iznenadjenje je svakako SBB BiH Fahrudina Radončića koja je ove godine prvi put istupila na izborima, ali su napravili veliki rezultat na državnom nivou.

Moguće koalicije

Iako je od izbora prošlo već mjesec dana, ono što je jedino izvjesno jest da ćemo na formiranje vlasti u državi sigurno sačekati još duže vrijeme i da će to ponovno biti koalicija "na silu", odnosno partnerstvo ljutih neprijatelja. U svakom slučaju već su se stvorila dva bloka, s jedne strane "vječni prijatelji" HDZ BiH i SNSD, a s druge strane SDP i SDA.

Mandati u Zastupničkom domu Parlamenta F BiH

SDP	28
SDA	23
HDZ BiH	12
SBB BiH	12
SBiH	8
HDZ 1990.-HSP BiH	6
NSRZB	5
BPS	2
DNZ	1
A-SDA	1

Broj mandata u Zastupničkom domu Parlamenta BiH

SDP.....	8
SNSD.....	8
SDA.....	7
SDS.....	4
HDZBiH.....	3
Hrvatska koalicija	
HDZ 1990.-HSP BiH.....	2
SBB.....	4
SBiH.....	2
PDP.....	2
DNZ.....	1
Narodna stranka	
Radom za boljitek.....	1

Za formiranje nove federalne, ali i državne vlasti, ima niz kombinacija, od toga da će vlast formirati samo izborni pobjednici, do toga da će SDP i SDA uz podršku "manjih" stranaka pokušati iz vlasti izbaciti HDZ BiH i SNSD, što će biti vrlo teško.

Naime, SDP i SNSD imaju najviše mandata u državnom Parlamentu, no prisjetimo li se izjava lidera SNSD-a Milorada Dodika da u vlast može bilo s kim

⇒ osim s predsjednikom SDP-a Zlatkom Lagumdžijom, situacija je u startu zakomplicirana. No, posljednjih dana sve su češće izjave Dodika da će ipak razgovarati s Lagumdžijom, što ostavlja dojam da se dojmovi još slažu i da euforija popušta, nakon čega će lakše "bistre glave" ući u razgovore koji su već započeli.

Iako postoje naznake da se u Federaciji sklopi koalicija između SDP-a, SDA, Hrvatske koalicije HDZ

potvrdio kako u HSP-u vidi koalicijskog partnera, kazavši kako su građani BiH zaslužili jednu novu politiku koja će biti njima u službi, te kako HSP pripada grupaciji stranaka s kojima su spremni ući u obračun s korupcijom i kriminalom.

Na sastanku izaslanstava SDP-a BiH i Narodne stranke radom za boljitak koje su predvodili predsjednici Zlatko Lagumdžija i Mladen Ivanković Lijano-

pregovore u bilo kojoj varijanti. Njihovo partnerstvo s SNSD-om na državnoj razini sasvim je prirodno uzmu li se u obzir njihovi dobri odnosi. To je i potvrđeno na njihovom nedavnom sastanku u Banjoj Luci.

Republika Srpska je realnost u BiH i nitko to ne može promijeniti ako srpski narod ne želi da netko dira u RS, naglasio je, između ostalog, predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović nakon sastanka s liderom SNSD-a Miloradom Dodikom u Banjoj Luci.

No, pritom je upozorio kako Hrvati isto tako u BiH žele federalnu jedinicu s hrvatskom većinom kako bi se na vrlo jasan način zaštitili od izbornog inženjeringa, koji je danas prisutan na političkoj sceni BiH.

Čović je pojasnio kako svaki narod treba imati svoj prostor kako bi se na izravan način zaštitio da netko drugi bilo kakvim inženjeringom može rušiti BiH.

S druge strane, predsjednici SNSD-a i HDZ-a BiH usuglasili su se da obje stranke imaju najveću podršku naroda koji predstavljaju, što je dovoljan temelj za formiranje vlasti na razini države i entiteta. No, što se tiče bošnjačkih stranaka, ni jednima ni drugima SDP nije odgovarajuća varijanta.

Uzimanje hrvatske fotelje u Predsjedništvu BiH, HDZ BiH teško može oprostiti Lagumdžiji. No, i kad bi "progutali" Željka Komišića, nameće se još niz nepovoljnih čimbenika, među kojima je na prvom mjestu činjenica da i Lagumdžija i Čović žele fotelju predsjedatelja Vijeća ministara. Ona bi, po nepisanom dogovoru triju naroda o rotaciji, u ovom mandatu trebala pripasti Hrvatima.

Šarena koalicija

Ono što je sve izvjesnije jest to da će SBiH Harisa Silajdžića, koji su najveći gubitnici izbora, najvjerojatnije ostati oporba. Nemaju nikakve startne pozicije za pregovore. Mogu poslužiti za eventualno krpanje neke od koalicija.

Fahrudin Radončić veliko je osvježanje na bošnjačkoj političkoj sceni. Osvojili su značajne rezultate i imaju jako ugodnu poziciju. Mogli bi se naći u svakoj kombinatorici. Radončić bi vrlo lako mogao naći zajednički jezik s Dodikom i Čovićem, a u tom slučaju bio bi problematičan drugi bošnjački partner, jer je Tihić već ranije dao do znanja da neće koalirati "s privatnom strankom Fahrudina Radončića" tako da se ova kombinacija zasad ne može uzeti kao ozbiljna. Međutim, izvjesnija je jedna velika šarena koalicija.

Naime, ukoliko bi Dodik pristao pomiriti se s Lagumdžijom i ukoliko bi Lagumdžija pristao da Čović bude na čelu Vijeća ministara, a sve to uz blagoslov Sulejmana Tihića, na razini države mogli bismo imati crveno-zeleno-plavu koaliciju. SDP, SDA i HDZ BiH u tom slučaju mogli bi biti i partneri na federalnoj razini. Još uvijek je teško vršiti prognoze i projekcije, jer u svim strankama još uvijek samo mudro šute i slažu kockice. No, nije nemoguće ni to da u državnu vlast uđu "svi", dakle SDP, SDA, HDZ BiH i Hrvatska koalicija HDZ 1990.-HSP BiH te iz RS-a SNSD i SDS.

A. Beus

U Predsjedništvu će sjediti Komšić, Radmanović i Izetbegović

Željko Komšić i Nebojša Radmanović ponovno su članovi Predsjedništva BiH u kojem im se pridružuje i Bakir Izetbegović. Naime, kada je u pitanju izbor za hrvatskog člana Predsjedništva BiH, više nego uvjerljivu pobjedu odnio je kandidat SDP-a Komišić, koji je dobio podršku nedostiznih 336 961 glasa, čime je uvelike nadmašio sve ostale kandidate za članove Predsjedništva iz sva tri naroda.

Kandidatkinja HDZ-a BiH Borjana Krišto osvojila je 109 714 glasova, kandidat Hrvatske koalicije HDZ 1990.-HSP BiH Martin Raguž osvojio je 60 234 glasova, dok je kandidat Narodne stranke Radom za boljitak Jerko Ivanković Lijanović osvojio 45 382 glasa. Prema tome, više je nego jasno kako su Bošnjaci ponovno izabrali hrvatskog člana Predsjedništva, što je izazvalo revolt kod predstavnika hrvatskih stranaka iz naše zemlje. Iznimno neizvjesna bitka vodila se za bošnjačkog člana Predsjedništva BiH, gdje je u vodstvu bio kandidat SDA Bakir Izetbegović sa 162 797 glasova, kandidat Saveza za bolju budućnost Fahrudin Radončić imao je 142 359 glasova, dok je dosadašnji člana Predsjedništva i kandidat Stranke za BiH Haris Silajdžić imao 117 168 glasova. Neizvjesna borba vodila se i za kandidata za člana Predsjedništva iz Republike Srpske, gdje je vodio kandidat SNSD-a Nebojša Radmanović sa 295 624 glasova, dok je kandidat koalicije Zajedno za Srpsku Mladen Ivanić dobio 285 927 glasova.

1990.-HSP BiH i Narodne stranke Radom za Boljitak, još uvijek ništa nije definirano. Lider SDP-a koji ima najviše zastupnika u federalnom Parlamentu već je razgovarao s liderom HSP-a BiH Zvonkom Jurišićem kao i čelnikom Narodne stranke Radom za boljitak Jerkom Ivankovićem Lijanovićem.

Lagumdžija započeo pregovore

Tijekom razgovora Lagumdžije i lidera HSP-a BiH Zvonke Jurišića naglašena je nužnost promjene unutarnjeg uređenja države zbog neravnopravnosti hrvatskog naroda prema druga dva konstitutivna naroda.

Lagumdžija je tom prilikom potvrdio kako se kroz novo ustavno uređenje mora postići institucionalna jednakopravnost naroda i građana na cijelom teritoriju. Nakon sastanka, Lagumdžija je tom neizravno

vić u središtu razgovora bili su programska opredjeljenja dviju stranaka te viđenje budućnosti BiH. Konstatirano je da postoji visok stupanj suglasnosti o ključnim problemima čije je rješavanje preduvjet za bolji život običnog čovjeka, kao i to da obje stranke BiH vide kao buduću državu članicu EU i NATO-a.

Iz izjava koje su čelnici ovih stranaka dali nakon obavljenih razgovora dalo se naslutiti da postoji doza suglasnosti oko određenih pitanja i da bi vrlo lako moglo doći do ove koalicije, no čelnik HDZ-a 1990. Božo Ljubić kaže da još uvijek nije isključena niti jedna opcija, pa čak ni oporba.

Čović-Dodik

S druge strane, HDZ BiH koji je osvojio najviše hrvatskih glasova nameće se kao najozbiljniji partner za

(Ne)principijelna udruživanja i bolesna borba za ministarske fotelje

Politički teren u Bosni i Hercegovini, unutar i među-stranačke atmosfere su trusnije, vrelije i neizvjesnije nego prije izbora. Slijedom toga žitelji BiH, osobito oni koji prate politička zbivanja, međustranačka pri-govaranja, dogovaranja i razno-razna (ne)principijelna udruživanja i bolesne borbe za ministarske fotelje ostaju zbunjeni. Zabunu im nude i "bogata" medijska izvješća. Počelo je novinskom prezentacijom postizbornih zbivanja događanja u i oko Hrvatske seljačke stranke i Ljiljane Lovrić.

Ljiljana Lovrić, koju je prije četiri mjeseca s mjesta predsjednice HSS-NHI-ja smijenio Glavni odbor i Predsjedništvo te stranke, tvrdi da je ona i dalje legalna predsjednica te stranke, ali je i objavila da je osnovala novu stranku pod nazivom Hrvatska seljačka stranka (HSS). Hrvatska seljačka stranka tako od 13. rujna ponovno nastupa odvojeno, kazala je na konferenciji za novinare. Koliko članova ima nova stranka i tko je u članstvu, ostalo je nejasno, kao i to što će stranka koja nema niti jednog predstavnika i niti na jednoj razini, od općina i županije, preko entiteta do državne razine, u vlasti raditi u iduće četiri godine. Lovrić je pojasnila da je do raskidanja nelogičnog saveza došlo, jer je od 2008., odnosno od ujedinjena HSS-a i NHI-a, dolazilo do kršenja odredaba Statuta od velikog broja dužnosnika NHI-ja, koji su bili u Predsjedništvu ujedinjene stranke. „Nakon puča koji je izveden 11. lipnja u Novom Travniku i koji je bio potpuno suprotan odredbama Statuta stranke, članovi HSS-a su preglasani od članova NHI-ja i politika stranke je odvedena u pravcu koji mi, baštinici ideje Stjepana Radića, ne želimo i nećemo prihvatiti“, kazala je Lovrić. „Odluka o obnovi rada HSS-a je odgovor na pokušaj Krešimira Zubaka i Drage Džambasa da u potpunosti preuzmu ime i naslijeđe HSS-a“, pojasnila je Lovrić i dodala da Džambas može biti predsjednik samo NHI-ja, jer moralno pravo nad naslijeđem HSS-a imaju isključivo oni ljudi koji su bili nositelji ideje.

Dodaje da je suludo to da je nakon izbora najpoželjniji partner HSS-NHI-ja SDP BiH koji je „hrvatskom narodu u BiH podlo nametnuo člana Predsjedništva BiH koji sam kaže kako je samo rođen kao Hrvat“, posebno je naglasila Lovrićeva.

MOŽDA od ovog HSS-a nešto i bude. Na takav ključak navode činjenice da stari HSS nema karizmatičnog prvaka, a Krešimir Zubak, prva fotelja NHI-a, se previše zabavio, što je logično, svojim odvetničkim poslom, a treća karizmatično-liderska osoba ni u jednoj od ove dvije stranke nije na vidiku.

Iako su SNSD i HDZ BiH, kod Srba i Hrvata osvojili najveći broj glasova, duže su se vrijeme, doduše na neslužbenim razinama, vodili razgovori o stvaranju državne koalicije u kojoj ne bi bile ove dvije stranke, nego bi umjesto njih sa SDA-om i SDP-om u koaliciju ušle stranke iz reda srpskog i hrvatskog naroda koje su osvojile manje glasova. Takva koalicija, pored dvije

bošnjačke stranke, trebala je uključivati PDP i SDS s jedne, te HDZ 1990. i HSP BiH s druge strane.

Sve su dvojbe ipak otklonjene, barem kada je srpska strana u pitanju, potpisivanjem postizborne koalicije SNSD-a i SDS-a.

Naravno, neizbježno pitanje koje bi se također moglo potegnuti odnosi se na mogućnost da Europa i SAD zajedno krenu u realizaciju novog plana za BiH, a što su nedavno u razgovoru potvrdili američka državna tajnica Hillary Clinton i visoka predstavnica EU-a Catherine Ashton. Europa je, čini se, prilično nestrpljivo čekala rezultate nedavnih izbora kako bi napokon vidjela hoće li imati dovoljno jakog partnera, na domaćoj sceni, za nastavak reformskih procesa, a već je sada poznato kako će EU i SAD, dogovoreno je, održati niz sastanaka. State Department i Bruxelles će identificirati svoje teme i pozicije, a to će biti prvi korak, rekao je, između ostalog, jedan neimenovani europski diplomat.

Multietnička građanska stranka ljevice paravan je iza kojeg se godinama vješto krije Socijaldemokratska partija BiH i njen lider, Zlatko Lagumdžija. SDP je, po mišljenju političkih analitičara, stranka samo jednog naroda i to bošnjačkog, a Hrvati i Srbi Lagumdžiji, baš kao i lideru Stranke za BiH, Harisu Silajdžiću, služe samo kao političke ikebane. Njihove tvrdnje, s druge strane, SDP BiH žestoko odbacuje, uz obrazloženje da su oni isključivo građanska partija, koja ne namjerava brojiti krvna zrnca članovima svoje stranke, kao ni građanima BiH.

Obrad Kesić, politički analitičar iz Washingtona, rekao je nedavno da je lider SDP BiH u SAD izgradio imidž reformiste i predstavnika multietničke opcije u BiH, što je razlog zbog kojeg je stekao simpatije međunarodne zajednice. „Zato su Amerikanci uvjereni da je on nositelj modernijeg puta, bez nacionalnih sukoba i teške retorike, kakvu je vodio Silajdžić. Lagumdžija je kontra Silajdžića, pa Amerikanci misle da će to omogućiti bolje razumijevanje s Banjalukom. To nosi i očekivanja da će lakše biti riješene ustavne promjene“, smatra Kesić.

Analitičari u RS, ali i hrvatske nevladine organizacije, ne dijele to mišljenje i ocjenjuju da Lagumdžija u rukavicama nastavlja posao Silajdžića i da je stranka koju on vodi isključivo bošnjačka. U Glavnom odboru SDP BiH od ukupno 110 članova oko dvije trećine su Bošnjaci, a preostali dio članstva, točnije oko 40 ostalih članova, jesu Hrvati i jedan dio Srba. U Predsjedništvu SDP BiH je 20 članova, od kojih su 12 Bošnjaci, ostalo su Hrvati i svega nekoliko Srba.

Momir Dejanović, predsjednik Centra za humanu politiku, rekao je da je, gledajući glasačko tijelo SDP BiH, jasno da se radi o dominantno bošnjačkim biračima. „Moguće da je njihov program, na neki način orijentaciono multietnički. Što se tiče stranačkih kadrova, ali i kadrova u institucijama, primijetili smo da imaju nešto više etnički šarolike kandidate, iako je

najviše Bošnjaka. Teško oni mogu biti multietnička stranka sve dok ne osiguraju potporu glasačkog tijela druga dva naroda i ostalih, što za sada ne uspijevaju, pa ih svrstavamo među stranke s bošnjačkom potporom“, istaknuo je Dejanović.

Predsjednik SDA Sulejman Tihić prije nekoliko dana je od lidera HDZ-a BiH Dragana Čovića zatražio očitovanje o sve češćim izjavama u kojima on najavljuje formiranje zasebne teritorijalne jedinice s hrvatskom većinom, s Mostarom kao stolnim gradom. Tihić je zapravo od Čovića zatražio da se ogradi od toga ako želi partnerstvo sa SDA i SDP-om u formiranju vlasti na federalnoj i državnoj razini.

Prema riječima jednoga bliskoga suradnika predsjednika SDA, predsjednik HDZ-a BiH se na primjedbe predsjednika SDA samo nasmijao i skrušeno, pokajnički kazao kako je on svjestan da od trećega entiteta nema ništa te da je to bio samo dio izborne kampanje i želja da se u tom euforičnom trenutku ispijanja pojediničkoga šampanjca zadovolji ego biračkoga tijela.

Prema pouzdanim informacijama, Čović je zatražio od Tihića potporu da HDZ BiH dobije poziciju mandataru u Vijeću ministara BiH. Lider SDA mu je, prema riječima našeg izvora, odgovorio kako se njegova stranka neće previše petljati u kadrovska rješenja i prepustit će inicijativu u pregovorima o kadrovskim pitanjima SDP-u, kao najjačoj stranci, i njegovom lideru Zlatku Lagumdžiji.

Ipak, Tihić je nakon razgovora s Čovićem kazao kako je najrealnije da oba HDZ-a uđu u federalnu Vladu, a da se nakon toga, ako sve bude korektno, nastave razgovori i o formiranju vlasti na državnoj razini. I Tihić i Čović su se, navodno, složili da državnu vlast treba okupiti oko modificiranoga travanjskoga paketa (o kojem većina birača ništa ne zna) ustavnih promjena, jer je nerealno očekivati da se u BiH dogode radikalne ustavne promjene bez snažnoga pritiska međunarodne zajednice, što se ipak neće dogoditi.

Proreformsku opciju s jakim političkim akterima, prije svega SNSD-om i SDP-om, zagovara međunarodna zajednica. Moćna i diskretna diplomacija je već spojila Milorada Dodika i Zlatka Lagumdžiju i oni i službeno za nekoliko dana sjedaju i otvaraju partnerstvo.

Uostalom, to je i sam Dodik potvrdio riječima kako će razgovarati s Lagumdžijom, iako ga ne voli, jer je zagadio odnose, i to na poticaje iz središta europske socijaldemokracije.

Biranim riječima rečeno sva poslije izborna dogovaranja, izjave, kombinacije...mogu se definirati onim narodnim lud zbunjenog i čelavi se vuku za kosu, a sve pokazuje da je vlast prevelika strast, a birače u ovoj fazi političko-stranačkog kombiniranja nitko ni za što ne pita, niti će pitati. Uz to i to su dokazi da svaki narod, uvijek i nepogrješivo izabere vlast kakvu zaslužuje.

Pripremio: N. J. IVANOVIĆ

Stvara se svehrvatska koalicija

Člana Predsjedništva BiH iz reda hrvatskog naroda ponovno su izabrali Bošnjaci. Željko Komšić, koji je ponovno sjeo u stolicu hrvatskog člana Predsjedništva osvojio je daleko najveći broj glasova od svih kandidata za sva tri člana Predsjedništva, a to je mogao samo uz Bošnjačke birače.

Naime, brojka od 315 tisuća glasova koje je Komšić osvojio zaprepastila je sve, a ne samo političke čelnike iz reda hrvatskih stranaka koji su očekivali barem upola manju razliku u glasovima. Sve ovo pokazuje, moglo se čuti nakon zbrajanja svih dojmova, kako su Hrvati zaista postali marginalan politički čimbenik koji nije u stanju izabrati svoje legitime predstavnike u ključnu državnu instituciju, ali je istodobno i zaključeno da i u slučaju da su Hrvati imali jednog kandidata stvari ne bi bile drukčije.

Hrvatski građani u BiH, kao i lideri hrvatskih stranaka potpuno su ogorčeni, i jedini izlaz iz ove situacije vide u preustroju države, osobito teritorijalnom. Većina hrvatskih lidera sve jače naglašava potrebu formiranja trećeg entiteta.

Velika šteta za državu BiH

Iako bi se možda iz broja glasova koje je Komšić dobio moglo zaključiti da je za njega glasovao i određeni broj Hrvata, a ne samo Bošnjaci, politički analitičari ipak misle kako se u najvećem broju slučajeva ipak radi o bošnjačkim glasovima.

Govoreći o situaciji u kojoj jednom narodu drugi narod bira predsjednika, i to samo jer ima većinu, predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović je naglasio kako su Bošnjaci time nanijeli veliku štetu državi BiH.

“Izborom Komšića šalje se vrlo ružna poruka. Mnogi nisu čuli naš glas. Prije svega tu mislim na bošnjačko glasačko tijelo. Kada smo ih zamolili da ne biraju hrvatskog člana Predsjedništva, jer time direktno utječu na negativan razvoj odnosa u BiH, nisu

nas čuli. Ali, dobro je da su SDP i Željko Komšić dobili ovoliki broj glasova, jer to zorno govori tko ustvari glasa za Komšića”, kazao je Čović medijima nakon izbora.

“Hrvatski narod grubo je izigran, jer je uvjerljiva većina koju su HDZ BiH i Borjana Krištić dobili od hrvatskih glasača. Osim toga, ranije je bilo dosta komentara da bi bilo drukčije da imamo jednog

hrvatskog kandidata. Evo, da smo svi bili oko jednog imena, to ništa ne bi značilo. Evidentno je samo bošnjačko tijelo pratilo Komšića”, kaže Čović.

Važno je naglasiti kako je Dragan Čović u izbornoj noći gledatelje Javnog RTV sustava pozdravio iz Mostara kao “stolnog grada hrvatske federalne jedinice”.

I zamjenik predsjednika HDZ-a 1990. Martin Raguž je nakon izbora u svojim izjavama pokušavao

objasniti kako Hrvati i sa zajedničkim kandidatom ne bi imali nikakve šanse protiv Komšića, što je, po njegovim riječima, samo dodatni argument za nužnost što skorijih ustavnih promjena u zemlji.

Predsjednik HDZ-a 1990. Božo Ljubić više je puta nakon izbora kazao kako je za Hrvate u BiH jedina šansa formiranje hrvatskog entiteta.

“Ustavne promjene u BiH trebaju podrazumijevati uspostavljanje nove teritorijalne organizacije, s jednom teritorijalnom jedinicom u kojoj bi hrvatski narod bio većina”, naglašava Božo Ljubić.

Sastanci Hrvata

Ovakvim slijedom događaja, gdje su Hrvati izgubili i svog člana Predsjedništva, pridonijeli su tome da se pokuša stvoriti jedna velika svehrvatska koalicija. Tako je Dragan Čović pozvao sve hrvatske stranke da se pridruže HDZ-u BiH u njihovoj borbi za hrvatska prava. Tim povodom već je održano i nekoliko sastanaka, međutim, bez nekog konkretnijeg dogovora.

Tako je prilikom nedavnog susreta predsjednika HDZ-a BiH Dragana Čovića s predsjednikom HDZ-a 1990 Božom Ljubićem naglašeno kako je nužna promjena Ustava i Izbornog zakona. “Također nužno je nastaviti unutarhrvatski dijalog u cilju postizanja svehrvatskog konsenzusa oko promjena Ustava koje trebaju izjednačiti poziciju hrvatskog naroda u teritorijalnom i institucionalnom smislu s druga dva naroda”, priopćeno je nakon sastanka. Sugovornici su se suglasili da se u razgovore oko ustava uključe i ostale hrvatske stranke koje nose izborni legitimitet, a sve u svrhu postizanja temeljnog cilja ravnopravnosti hrvatskoga naroda, nezavisno od toga u kojoj će se poziciji naći neka stranka u procesu uspostave vlasti.

Nakon toga je također održan i sastanak Dragana Čovića i Zvonke Jurišića, predsjednika HSP-a BiH. “Sugovornici su iskazali zabrinutost za mogućnost da se u ime hrvatskog naroda može odlučivati kroz izborni proces koji proizlazi iz sadašnjeg ustavnog uređenja i Izbornog zakona. Zaključak je kako BiH žurno treba dobiti novi Ustav i novi Izborni zakon”, priopćeno je iz HDZ-a BiH. Dodaje se da će razgovori biti nastavljeni oko potrebe usuglašavanja stajališta oko jačanja ukupne hrvatske pozicije u BiH.

Čović je održao i sastanak s potpredsjednikom Narodne stranke Radom za boljitak Jerkom Ivankovićem Lijanovićem.

Ovim je postalo jasno kako HDZ BiH pokušava oko sebe okupiti i ostale hrvatske stranke kako bi imao veću snagu prilikom razgovora s potencijalnim koalicijskim partnerima s bošnjačke strane.

Potporna iz Zagreba

Predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović je i u Zagrebu “tražio potporu” za ustavne promjene u BiH i teritorijalnu podjelu zemlje, po kojoj bi se i Hrvatima osigurala jednaka prava kao i za druga dva naroda.

Prilikom susreta Čovića i predsjednice Hrvatske vlade Jadranke Kosor naglašena je potpora hrvatskim političarima u njihovim nastojanjima da Hrvatima u BiH osiguraju jednakopravnost s drugim narodima. Kosor je također potvrdila tom prilikom da će ovaj mjesec stići u posjet BiH, kada će ponovno razgovarati s predsjednikom HDZ-a BiH.

Tijekom susreta s hrvatskim predsjednikom Ivom Josipovićem, naglašeno je kako će Hrvatska uvijek voditi Ustavom utvrđenu brigu o dobrobiti i zaštiti svojih sunarodnjaka koji žive izvan Hrvatske, pa tako i Hrvata u Bosni i Hercegovini. Čović je istaknuo potrebu da se u formiranju vlasti u BiH vodi računa o reprezentativnosti političkih predstavnika u odnosu na sva tri naroda kako bi izvršna vlast bila dugoročno stabilna i imala široku podršku za zahtjevne reforme koje predstoje.

NALOŽENA DELOŽACIJA VRHBOSANSKOG NADBISKUPA KARDINALA VINKA PULJIĆA IZ REZIDENCIJE U SARAJEVU

MOGU UĆI SAMO PREKO MENE MRTVOG

Vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić trebao bi biti deložiran iz dijela rezidencije u Sarajevu, odlučio je Općinski sud u Sarajevu. Prema toj odluci, dio upravne zgrade Vrhbosanske nadbiskupije u kojoj se nalazi i rezidencija kardinala Puljića mora se vratiti čovjeku koji je u njoj živio za vrijeme bivše Jugoslavije, odnosno vraća se u posjed obitelji pokojnog agenta zloglasne jugoslavenske Službe državne bezbjednosti Fadilu Smajoviću, koji je iz tih prostorija prisluškivao prvake Katoličke crkve. Smajović je početkom rata 1992. otišao iz Sarajeva, a kada su ušli u stan kojim se koristio, pronađena je oprema za prisluškivanje i snimanje.

Naime, prema odluci sutkinje sarajevskog Općinskog suda Alise Numić, koja je osporila prigovore obrane Vrhbosanske nadbiskupije, 17. studenog mora biti ispražnjen stan na drugom katu zgrade te predan obitelji Smajović. Sutkinja u obrazloženju presude objašnjava se da radi "naplate troškova parničnog postupka i troškova izvršenja... treba izvršiti zapljena i popis pokretnih stvari u zgradi Nadbiskupije radi prodaje te osigurati nazočnost policije".

Zgrada Vrhbosanske nadbiskupije u kojoj se nalazi i rezidencija kardinala Vinka Puljića u Sarajevu u isključivom je vlasništvu Katoličke crkve. Sagrađena je 1895. godine kao rezidencija nadbiskupa i Dom kanonika, a sarajevske općinske vlasti i odjel Sarajevostan nikada nisu priznale stanarsko pravo niti vodili obitelj Smajović na adresi Kaptol 7.

Nepраведna odluka

Nadbiskup vrhbosanski kardinal Vinko Puljić izjavio je medijima da neće dopustiti da bude deložiran iz dijela svoje rezidencije, kako je odlučio Općinski sud u Sarajevu.

"Ja poštujem vlast, ali ovdje sam ja vlast jer ovaj objekt je privatno vlasništvo. To je naše privatno crkveno vlasništvo i ja ću stati na prag i neću im dopustiti deložaciju. Mogu ući samo preko mene mrtva", rekao je Puljić.

Ističući da se presudom protiv crkve pokušava poslati određena poruka, kardinal Puljić je zamjerio hrvatskim političarima što nisu reagirali na ovu nepravednu presudu. "Presuda je donesena u njihovu korist unatoč tome što ta osoba nije imala stanarsko pravo u ovoj kući. Nikad nije plaćao stanarinu, a useljen je nasilno za vrijeme komunizma po zadatku da špijunira predstavnike Crkve. Ovu kuću i rezidenciju nisu nikad nacionalizirale komunističke vlasti i zato smatram da je riječ o dubioznoj presudi i da je ona tendenciozna", upozorava kardinal Puljić na nepravednost ove presude. On je također novinarima rekao kako "zakoni u Bosni i Hercegovini omogućuju da prednost ima onaj koji je stanovao od privatnog vlasnika što je nevjerojatno".

Na ovu presudu Sud nije dopustio mogućnost žalbe, a kardinal Puljić je rekao i kako ne vidi smisla u prijavljivanju cijelog slučaja visokom predstavniku Eu-

ropske unije u BiH Valentinu Inzku, jer je, kako kaže, znao za cijeli slučaj i nije ništa napravio.

Davor Topić, tajnik Vrhbosanskog nadbiskupa kardinala ocijenio je nepravdom ovakvu odluku kazavši da odluka o deložaciji nije niti pravedna, ali niti zakonita.

Kako je pojasnio glavni tajnik Biskupske konferencije BiH Ivo Tomašević, nadbiskupija je postala žrtvom nepravde zakona o stanovima.

Kardinal Puljić

Sporno je što je zakonima predviđeno da se prednost daje stanarskom pravu iznad vlasničkog. Upravo je to poslužilo kao temelj jedna od najvećih pljački, a na desetine je takvih slučajeva, ne samo u Sarajevu, nego i u Mostaru, Banja Luci i drugim sredinama.

Tomašević kaže kako je ogromna šteta i još veća nepravda već načinjena. On je objasnio novinarima kako je Crkva htjela Smajoviću svojedobno, prije nego što će se ispostaviti pravi razlozi Smajovićevog "suživota" s nadbiskupom, kupiti zamjenski dvosoban stan, što ovaj nije prihvatio.

Smajović je pokrenuo proces, kasnije i preminuo, pa je njegova supruga nastavila voditi parnicu, koja je okončana 17. rujna 2010. Tomašević također napominje kako Smajovićeva obitelj nije nezbrinuta jer je on iza sebe ostavio stan u Istri, Vojvodini, kao i u Kanadi, gdje je živio posljednjih godina svoga života.

"Sud je donio odluku na temelju Zakona o stanarskom pravu za koju su, nažalost, glasovali i predstavnici hrvatskih stranaka", istaknuo je Tomašević. Strukture vlasti, kaže Tomašević, ako hoće, to mogu riješiti i naći Smajovićevima alternativni smještaj. "Ovo je loša poruka i odluka kojom je nanesena velika nepravda. Što sada mi trebamo, izdvajati novac namijenjen za neke humanitarne akcije kako bi vratili dio rezidencije", pita se Tomašević, napominjući kako je ovdje temeljni problem – zakon.

Najavljeni i prosvjedi

Na odluku o deložaciji kardinala Vinka Puljića iz njegove rezidencije reagirali su brojni zvaničnici i udruge.

Zoran Koprivica, zamjenik predsjedatelja Zajedničke komisije za ljudska prava Parlamenta BiH kazao je da je odluka suda o deložaciji vrhbosanskog nadbiskupa iz rezidencije u Sarajevu velikim dijelom politički obojena, a bošnjačke vlasti nemaju dobru volju ni za rješavanje problema oduzete imovine Srpske pravoslavne crkve, izjavio je. "Ovo su jasne poruke svima koji u Sarajevu žele ostvariti svoja prava, a ne pripadaju većinskom narodu, da se ta prava ne mogu ostvariti", rekao je Koprivica i dodao da takve poruke nisu dobre za BiH, ako se teži suživotu i ravnopravnosti.

Drugi zamjenik predsjedatelja Komisije za ljudska prava, prava djeteta, mlade, imigraciju, izbjeglice, azil i etiku Parlamenta BiH Ivo Miro Jović rekao je da odluka Općinskog suda pokazuje onima koji nisu islamske vjeroispovijesti da im nije mjesto u tom gradu. "Razočaran sam odlukom da se oduzme ono što je izgradio kršćanski narod, odvajajući od svog kruha i da se dodijeli čovjeku koji je cijeli svoj radni vijek proveo špijunirajući rad ordinarijata", naglasio je Jović i dodao da nitko na nepravdi nije profitirao, pa neće ni ovdje.

I predsjednik Međureligijskoga vijeća BiH, sarajevski muftija Husejin Smajić, smatra kako je žalosno što država pokušava iseliti takav moralni autoritet i vjerskoga poglavara poput Vrhbosanskog nadbiskupa kardinala Vinka Puljića, odnosno što počinje izgrađivati i štiti pravnu državu samo od Daytona pa na ovamo, a da prije nije riješila ključnu stvar – restituciju imovine vjerskih zajednica. "Radi se o vrlo neprijatnoj situaciji i sve nas pogađaju takve nepravde, poglavito kad se radi o vjerskim velikodostojnicima. Neshvatljivo je da se radi o pokušaju deložiranja iz prostorija koje se nalaze u sklopu Vrhbosanske nadbiskupije. To je slijed događaja ove postdaytonske BiH", kaže Smajić. Napominje kako su ljudi ovdje odlučili donijeti zakone koji su mimo zakona, mimo racionalnog razmišljanja i pravde. „Prije restitucije i FBIH i RS donose zakone o pravima ljudi koji su stanovali u zadužbinama ili vakufskim stanovima. Dano im je pravo doći besplatno i bespravno do tih stanova koji nisu njihovi, ali niti državni. Neshvatljivo je i neprihvatljivo da netko tko je ušao u prostorije nadbiskupije sada kaže ovo je sada moj stan, a na temelju nekakvih komunističkih zakona. To je za svaku osudu makar mi tu ne možemo ništa posebnoga uraditi. Imamo takvu državu, takve naopake zakone", ističe Smajić i napominje kako će se sve to na koncu obiti o glavu svim ovim zastupnicima koji donose takve nakaradne zakone.

Kako bi se spriječila deložacija kardinala Puljića, čak su najavljeni i prosvjedi za 17. studenoga u Sarajevu na dan zakazane deložacije. Organizator prosvjeda je nevladina organizacija „Croatia libertas“ koja smatra da je sudska odluka o deložaciji kardinala Puljića „nastavak etničkog čišćenja kršćana od većinskih Bošnjaka u BiH“.

Otima li se ponovno nekada oteta zemlja sestara Družbe Kćeri Božje Ljubavi?

Sestre Družbe Kćeri Božje Ljubavi iz Tuzle nakon oduzimanja imovine po završetku Drugog svjetskog rata, ovih dana susrele su se s novim neugodnostima po pitanju te iste zemlje. Umjesto lijepih informacija oko povrata imovine, dobile su informacije da se ta ista njihova imovina na neki način ponovno uzurpira. Naime, iako je imovina koja je oduzeta sestrama u

Sestra Elizabeta Ćosić

procesu restitucije, za čiji povrat je podnesen zahtjev još 2005. godine, u tijeku procesa je izdana u zakup privatnom poduzeću koje na njoj gradi parking. Sestre šokirane onim što su vidjele, obratile su se nadležnim općinskim i inspeksijskim organima. Slučaj smatraju jako osjetljivim, te očekuju da se u njegovu rješavanje uključi i Općina Tuzla.

Slučaj nije bezazlen

Sve je počelo 21. listopada kada su susjedi javili časnim sestrama da se na njihovom imanju izvode neki radovi, odnosno, da bageri raščišćavaju teren. Pri izlasku na teren sestre su bile šokirane onim što vide. Od izvođača radova su saznale da ih je angažirao čovjek čija kuća se nalazi preko puta sporne parcele na kojoj je počeo graditi parking. Susrele su se i s nalogodavcem, izvjesnim Muhamedom Tokačom koji im je kazao kako je očekivao njihov dolazak, ali da im može samo reći da on ima Ugovor o najmu zemljišta sa Zemljoradničkom zadrugom "Agropromet" te da one tu ne mogu ništa. Naime, spomenuta zadruga je prema riječima sestre Elizabete Ćosić, poglavarice samostana u Tuzli, dobila upravljanje zemljištem koje je časnim sestrama oduzeto 1946. godine, no s obzirom da je parcela u procesu restitucije, dodaje da po zakonu, Agroprometu nisu dozvoljeni bilo kakvi radovi na zemljištu. Sestre su se nakon što su dobile kopiju Ugovora o najmu tog zemljišta, obratile se nadležnim općinskim i inspeksijskim organima. Saznale su da Služba za prostorno uređenje Općine Tuzla spomenutom gospodinu Tokaču nije izdala dozvolu za izgradnju parkinga. Obratile su se i inspeksijskim organima očekujući u tom slučaju njihovu reakciju jer

se gradi nešto zašto nije izdana dozvola. Inspektori su izašli na teren, no smatraju da to nije u njihovoj nadležnosti jer je ugovor koji ima gospodin Tokača validan, te da sestrama ne preostaje ništa drugo nego da sudskim putem dokažu vlasništvo nad spomenutim posjedom. Sve je to za sestre bilo jedno veliko razočarenje jer su od općine kojoj su sestre u mnogome doprinijele, očekivale daleko više. "Ovo sigurno nije bezazlen slučaj nego dapače, riječ je o vrlo osjetljivoj stvari koja se događa u vrlo osjetljivo vrijeme. Mi očekujemo da Općina Tuzla koju su časne sestre primile s velikom radošću, i kako je poznato čak nudile i prostor i pojedine dijelove zemljišta na korištenje, nešto poduzme. Sestre su ovdje svojim postupcima doprinijele mnogo po pitanju razvoja, a prije svega u pogledu obrazovanja, te je minimum što ovaj grad može učiniti za nas, da zaštiti naša prava. Očekivale smo razumijevanje u ovome gradu, ali istina da do sada nije bilo neke volje", kaže sestra Elizabeta, te napominje kako su se sestre do sada u dva navrata najavljujale kod općinskog načelnika Jasmina Imamovića, a da ih on nijednom nije primio. "Istina nismo to učinile pismenim putem, no očekivale smo da načelnik pro-

stre Franciske Lechner za koji je krajnje vrijeme da bude adaptiran, preuređen, odnosno prenamijenjen. "Ta zgrada za nas predstavlja jedno veliko bogatstvo. Ja bi nekima ovdje mogla reći da kao što je za vjernike muslimane bitna džamija, tako je i za nas bitna ova kuća. To je naša džamija. U njoj je postojao molitveni prostor, tu je bila kapelica" – kaže sestra Elizabeta ne skrivajući razočarenje što objekt nije prepoznat kao povijesni. Ona navodi da su časne sestre sa spomenutim objektom do sada imale jako puno problema. Iako su u nadležne službe još u veljači ove godine dostavile dokumentaciju kojom dokazuju vlasništvo sestara nad objektom, povratnu informaciju nikakvu nisu dobile tako da i ne znaju je li predmet uopće u razmatranju.

Sestre imaju samo najbolje namjere

Želja sestara je kuću od čije je gradnje proteklo skoro 125 godina, od sadašnjeg rugla pretvoriti u ljepoticu, kuću koja će služiti časnim sestrama koje u Tuzli danas nemaju svoje kuće, a koja bi dobro došla i mnogima koje bi tu mogle dočekati svoju starost. Dio prostora mogao bi biti korišten kao internat, a sve u svemu, bio bi od koristi i samom gradu. Podsjetimo, u toj kući

Radovi na Josipovcu

nađe vremena i porazgovara s nama o brojnim pitanjima o kojima već dugo želimo razmijeniti s njim mišljenja. Ovih dana ćemo mu se obratiti i pismeno i nadamo se da će se taj susret dogoditi u što skorije vrijeme."

Nije prepoznat značaj tog prostora kao ni objekta starog 125 godina

Sestra Elizabeta iznosi žaljenje što netko ne prepoznaje značaj tog prostora koji je uzurpiran ne samo ovim parkingom, nego i od ranije brojnim kućicama i drugim objektima. Također, što nije prepoznat ni značaj objekta koji je izgrađen u vrijeme utemeljiteljice reda, se-

nekada su stanovali sestre koje su na posjedima, koji su se protezali na čak oko 200 duluma, također u njihovu vlasništvu, imale ekonomiju koja je uzdržavala nekadašnji Zavod Kraljice svete Krunice u Tuzli. Tijekom prošlog sustava i objekt i zemljište je oduzeto te u kuću useljeni ljudi koji su bili uposleni u poduzećima koja su preuzela vlasništvo od sestara. Interes i današnjih stanara je da se riješi proces restitucije kako bi dobili zamjenski smještaj i iselili se iz ove trošne i opasne građevine, a sestre vratile vlasništvo nad svojim objektom i učinile ga ponovno funkcionalnim i korisnim.

A. S. Ć.

Pod Austrougarskom okupacijom

(1878. - 1918.)
Drugi dio

S austrougarskom okupacijom Bosne i Hercegovine nastale su za Franjevačku bosansku provinciju sasvim nove prilike. U pogledu građanskih sloboda i sudstva došlo je do poboljšanja: ni katolici ni franjevci nisu više raja i oni sada, načelno, pred zakonom uživaju zajedno s ostalim građanima ravnopravnost, za kojom su tako dugo čeznuli. Ali, nova je država u priključenom području imala svoje zasebne račune; za nju ono treba biti neke vrste kolonijalni posjed, koji će u prvom redu koristiti njoj, a ne narodima koji u njemu borave. Nova pokrajina ne smije ojačati slavenske narode u Monarhiji.

Zato je austrijska politika pokušala uvesti još jednu novu, bosansku, narodnost pored hrvatske i srpske, po starom pravilu „podijeli pa onda bez brige vladaj!“ Toj politici smetali su vodeći ljudi kod Hrvata i Srba. Stoga su austrijski političari odlučili potisnuti i bosanske franjevce, oduzeti im dosadašnju ulogu, gurnuti ih u zapećak i pustiti da s vremenom izumru. Mjesto njih treba zavesti kler koji će novoj državi bolje odgovarati. Sve to, naravno, neće činiti otvoreno nego pritiskom na crkvenu upravu, da država ne bi navukla na sebe omraženost.

Dušobrižnički rad

Osvrnimo se sada na glavno, duhovno-pastirsko, djelovanje Bosanske provincije. Iako je ona 1883. godine ustupila 35 svojih župa da budu biskupskog prava, ipak su njezini članovi do pred kraj stoljeća vršili župničku i kapelansku službu i u njima (izuzev Sarajevo i Travnik). Negdje su na njima posluživali sve do 1909., a negdje i do 1918. Ta služba u novoj državi uključivala je i održavanje vjeronauka po školama, ondje gdje su one postojale. Kad uzmemo da je negdje učenika bilo i do 200 i 300, jasno je da to nije bio malen zadatak. Katehezu nepismenih vjernika i dalje su vršili po ustaljenom i prokušanom načinu iz ranijeg vremena apostolskih vikara. U prvo vrijeme služba kateheta na srednjoj školi, bila je povjerena franjevcima, sve dok nadbiskup nije dobio dovoljno svjetovnih svećenika.

Uz redovni dušobrižnički rad neki su franjevci držali i tzv. pučke misije po bosanskim župama. Tako su ih 1910. održali u 23 župe. To predstavlja zamjetan rad na propovijedanju i ispovijedanju.

Od vanjskih misija oni su u ovo vrijeme djelovali u Albaniji. Tamo je fra Lovro Mihačević pomogao uskrisiti propalu albansku provinciju. Prihvatio se g. 1883. uprave kolegija u Trošanu i tamo, uz pomoć još četvorice bosanskih franjevaca, uzgajao za svećenike-franjeve 26 mladića i spremio još 15 pripravnika i znatno unaprijedio položaj te ustanove. I Provincija kao cjelina primala je nekoliko godina mlade Albance u svoj novicijat i na bogoslovski studij, iako se i sama borila s velikim poteškoćama. Fra Lovro Mihačević širio je i znanje o Albaniji i o Albancima člancima i knjigama.

U ovo vrijeme osobita je novost, vrlo korisna za duhovni rast vjernika, bilo širenje Trećeg reda. Toplo ga je preporučio papa Leon XIII., a bosanski su franjevci svesrdno prihvatili taj poticaj pa je broj članova toga reda 1906. iznosio više od 7.000. Ova je ustanova u ovo vrijeme, kad su se svećenici oko nje mar-

ljivo trudili, bila rasadnik pravog kršćanskog života, u nekim slučajevima i svetačkih kreposti. I članovi III. reda i obični vjernici osjećali su pripadnost njemu kao obvezu na vođenje uzornog kršćanskog života u svakidašnjici pokorom, molitvom, uzdržavanjem od svađe i drugih grijeha i vršenjem dobrih djela. Počesto su upravo članovi III. reda bili stupovi župe.

Plodno su djelovala i vjerska društva, osobito Marijina kongregacija. Uz nju treba spomenuti i tadašnje misijsko Društvo sv. djetinjstva i Zadrugu sv. Ante. Franjevci su i sada nastavili širiti pobožnost križnog puta, moljenje krunice te pobožnost tzv. mladih nedjelja, a od ostalih pobožnosti počeli su nastojati oko pobožnosti prvih devet petaka i štovanja sv. Ante.

Ostala djelatnost

Franjevci su i u ovo vrijeme nastavili svoju tradiciju da se brinu i o drugim, a ne samo vjerskim potrebama svoga naroda. U ovo vrijeme oni često pokreću osnivanje narodnih čitaonica, pjevačkih i sviračkih društava te raznih dobrotvornih i potpornih ustanova. Budući da je obrazovanih ljudi bilo malo, oni su ponekad u njima bili i predsjednici i zborovođe, npr. u Banjoj Luci (društvo „Nada“), u Jajcu („Tomašević“), u Bugojnu, Fojnici, Varešu i drugdje.

Neobičan ali vrlo koristan pothvat, koji su franjevci ostvarili početkom XX. st., bilo je osnivanje i vođenje hrvatskih gospodarskih zadruga. To su bile neke vrste seljačke banke i štedionice. Stvorene su da se pomogne siromašnim ljudima da ne padnu u ruke lihvara ili da se mognu otkupiti od kmetstva ili da obrtnik i sitni trgovac mogne stati na svoje noge. Već 1910. godine ima ih znatan broj, u cijeloj Bosni i Hercegovini na franjevačkim župama 46. Većinu njih osnovali su franjevci pa su ih oni nerijetko i vodili, budući da nije bilo drugih pogodnih osoba; sve su one bile ujedinjene u Hrvatskoj zadružnoj banci u Sarajevu. Kao primjer njihova poslovanja može se navesti Težačka banka u

Livnu (u samostanu Gorica), koja je imala 591 člana i obavljala godišnji promet od 800.000 kruna. Osim što su ovdje mogli štedjeti i uzajmljivati novac, članovi su preko zadruge mogli jeftinije nabavljati namirnice i bolje unovčiti svoje proizvode.

Kad se uvažavaju okolnosti, nije bio malen ni rad na knjizi. Godine 1887. započeto je izdavanje časopisa bosanskih franjevaca, koji je kroz cijelo ovo vrijeme (1887. – 1918.) pod raznim imenima (najdulje: „Franjevački glasnik“ i „Serafinski perivoj“) zastupao franjevačku misao i interese bosanskih franjevaca, pored katoličkih i hrvatskih interesa. Nešto kasnije (1906.) franjevci su počeli izdavati „Glasnik sv. Ante“, koji je kod puka bio omiljen i relativno dobro raširen. Franjevci su se osobito bavili istraživanjem svoje povijesti pa su izdali niz značajnih djela s toga područja: fra Martin Nedić, Stanje redodržave Bosne Srebrene (1884.), fra Antun Knežević, Carsko-turski Namjestnici u Bosni-Ercegovini (1887.), fra Mijo Batinić, Djelovanje franjevaca u Bosni i Hercegovini, sv. I-III (1881. – 1887.) i osobito fra Julijan Jelenić, Kultura i bosanski franjevci, sv. I-II (1912. i 1915.) uz čitav niz drugih rasprava i objavljenih povijesnih izvora. Neki su pisali i književna djela a najistaknutiji je rano preminuli fra Eugen Matić (književno ime: Narcis Jenko), drugi opet nabožna (npr. fra Ignacije Strukić), da spomenemo samo neke.

Gradnje

Rad na izgradnji crkava i drugih zgrada vezanih uz crkvu (kao što su župni stanovi i gospodarske zgrade) u ovom je razdoblju znatan. On je tim zaslužniji kad se uvaži da su se franjevci oslanjali isključivo na pomoć svoga puka i da se tada teško dolazilo do novca.

U ovo vrijeme, u ovih 40 godina, izgrađeno je šest novih samostanskih zgrada (Sutjeska, Kreševo, Sarajevo, Jajce, Petrićevac, Visoko), ukupne vrijednosti oko 295.000 forinti. Izgrađeno je i devet samostanskih crkava (Fojnica, Sutjeska, Kreševo, Guča Gora, Jajce, Petrićevac, Plehan, Sarajevo, Visoko), ukupne vrijednosti od preko 300.000 forinti. Izgrađeno je 28 župnih crkava na franjevačkim župama i 26 na župama biskupskog prava (kod ovih zadnjih pomagala je dijelom i državna vlast). Sagrađena su i 33 župna stana. Pored toga obnovljene su, dograđene i proširene neke ranije zgrade, što je ponekad (npr. u Varešu g. 1906) ravno pothvatu novogradnje. Koliki je to napor za župnike koji su iznijeli na sebi teret te gradnje, u ovo vrijeme kad se vrlo teško dolazilo do novca, zna donekle samo onaj koji je i sam vodio neku gradnju i morao stizati za nju novac. Oni su se u te zgrade gotovo ukopali.

I opremanje crkava oltarima, zvonima, orguljama, slikama, klupama, crkvenim posuđem, odijelom i ruhom, a kuća namještajem, tražilo je goleme izdatke i napor, koji je teško iskazati.

Može netko reći da su neke od tih izgrađenih crkava skromne. To jest istina, ali je i njih bilo teško izgraditi; s druge strane, ima među navedenim crkvama i takvih koje bi mogle stajati po zapadnim gradovima ravnopravno s mnogima od njihovih crkava, iako su oni stotinama godina živjeli pod kršćanskim vladarima.

Ovo što je rečeno o ekonomskim teškoćama nije olako kazano. Da se to vidi, dovoljno je ogledati samo jednu gradnju: gimnaziju u Visokom. Ona je građena, kao što je rečeno, u dva navrata: (prvi, južni i istočni) dio, koji je završen 1900., stajao je 63.000 forinti (ne računajući zemljište). Ta je svota podmirena prod-

Stoljećima je Bosanska provincija živjela u iznimnim prilikama, koje joj nisu dopuštale da živi istim životom kao i ostale provincije Reda. Tako su se u nju uvukle razne posebnosti pa i zlouporabe. Najveća razlika od drugih bilo je posjedovanje zemljišta. Za vršenje duhovne službe u Bosni, gdje je do vjernika iz samostana trebalo prevaliti ponekad pedeset pa i stotinu kilometara, bili su očigledno potrebni konji. A gdje su konji, tu treba imati i kosnice i ispaše. Isto tako za hranu brojnog osoblja samostana (nekad i do 50 ljudi), za dočekivanje milih i nemilih (nezvanih turskih) gostiju trebalo je imati oranice, stoku i ovce, a tako i dosta novca za plaćanje teških i čistih turskih na-

stupna promjena ostala je kao dužnost pojedinih provincijala.

Desetak godina kasnije odredio je drugi opći poglavar Reda fra Alojzije Canali najprije uglednog fra Marka Baraća da pohodi i pregleda u njegovo ime Bosansku provinciju i od njega zatražio da dokine zlouporabe, posebno ove već navedene: distriktizam, manjkavo opsluživanje siromaštva i žensku poslugu. To je učinio zato, jer su mu neki franjevci iz Bosne predstavili stanje vlastite provincije vrlo crno. Fra Marko, koji je dobro poznao prilike i bio razborit i umjeren čovjek, javio je generalnom ministru da su optužbe pretjerane i nepravedne, da stvari, sve u svemu, dobro stoje i da štošta što on traži

2009

order of friars minor - ordine dei frati minori - orden de frailes menores
ORDO FRATRUM MINORUM

1209

OFM 800

jom bosanskog franjevačkog gostinca sv. Jurja u Carigradu (26.000 forinti), priložima franjevačkih samostana (18.000 forinti), priložima sa župa (8.000 forinti), priložima raznih darovatelja (9.000 forinti). Kod druge gradnje, koja je završena 1914. utrošeno je 100.000 kruna (50.000 forinti); ta je svota, kako se čini, u cijelosti uzeta iz provincijske zaklade za uzdržavanje gimnazije, zasnovane već 1884.

O unutarnjem (redovničkom) stanju Provincije

Prikaz ovog razdoblja, makar bio i vrlo kratak, ne bi smio prešutjeti i promjene u unutarnjem ustrojstvu Bosanske provincije, koje su vezane za dolazak dvojice vrhovnih poglavara Reda u Bosnu: fra Bernardina del Vaga a Portu Romatina (1882.) i fra Alojzija Canalia iz Parme (1894), te za bulu „Felicitate quadam“.

meta, globe i mita. Sve te posjede nabavili su i držali bosanski franjevci s papinom dozvolom. Ni dolaskom Austrije nisu se prilike u mnogočemu promijenile.

Isto je tako pohoditelje (nadzornike poslane od vrhovne uprave Reda) smetao distriktizam ili velika vezanost pojedinih franjevaca za samostan svoga rodnog kraja. On se, uz ostalo, očitovao i u tomu što su oni željeli biti na službi u njemu a ne drugdje i što su ponekad zastupali interese svoga samostana na štetu cjeline.

Čudilo je ljude sa strane još mnogočega: od toga što na župama služe, drže kućanstvo, i ženske osobe, makar bile i starije, a ne braća nesvećenici – pa do drukčijeg odijela i brkova.

Na kapitolu u Fojnici, kojem je predsjedao opći poglavar Reda fra Bernardin, pokušali su razborito se približiti općoj praksi Reda; i sam je fra Bernardin uviđao da se ovdje naprečac ne da sve izmijeniti. Ta po-

nema smisla uvoditi. Nezadovoljan tim izvještajem, opći poglavar osobno je došao u Bosnu 1894. godine. Iako je bio vrlo strog, na licu mjesta uvjerio se da se mnogo stvari ne može izmijeniti ali je za neke odlučno tražio da se isprave.

Sličan zahvat napravljen je prilikom uvođenja novih općih ustanova Franjevačkog reda i pojave bule Leona XIII. „Felicitate quadam“ (1897.). Najveća izmjena bila je da se dokine privatno opskrbljivanje i držanje novca, što je u stvari i postignuto tijekom 1898. i 1899.

Slijedeći vizitatori, koji su u ime vrhovnog poglavara posjećivali Bosnu, izražavali su se o Bosanskoj provinciji sasvim lijepo. Ipak je, pod konac I. svjetskog rata, pod uplivom izvanjskih prilika, stega ponešto popustila.

fra Ignacije Gavran, Suputnici bosanske povijesti, Svjetlo riječi, Sarajevo 1990., str. 111-124

Molitva i poštovanje prema poginulim braniteljima

Članovi obitelji hrvatskih branitelja poginulih i nestalih u Domovinskom ratu HVO Soli Tuzla, članovi udruga proisteklih iz proteklog rata s područja Tuzlanske županije i Brčko Distrikta, te brojna izaslanstva lokalne i izvršne vlasti, političkih stranaka i pojedinci, obišli su prigodom blagdana Svih svetih i Dušnog dana spomen obilježja poginulim hrvatskim braniteljima u Drijenči, Lugu kod Živinica te centralno spomen obilježje na Husinu. U župama Par-Selo, Živinice, Drijenča, Breške, Tuzla i na Husinu, služene su mise zadušnice.

Cvijeće i svijeće samo su vanjski pokazatelji poštovanja prema onima koji su svoj život položili za domovinu, za sve nas. Daleko je veće ono što njihovi najbliži osjećaju u svojim dušama. Dalibor Vidović kao dječak izgubio je oca. Kaže da su njegove misli svakodnevno s njim. „Puno je dana u godini kada mislimo na svoje bližnje koje smo izgubili u ratu. Dušni dan je specifičan samo zbog toga što je tada masovniji dolazak na ovo spomen obilježje, ali u principu, za sve nas koji smo izgubili nekoga, svaki dan je dan sjećanja“ – kaže Dalibor te dodaje kako je kao mlad čovjek često nailazio na razne prepreke u životu koje bi mu bilo daleko lakše prevazići da je imao oba roditelja. Također smatra da bi naša država trebala malo više voditi računa o djeci poginulih branitelja, barem u vidu nekih olakšica koje dosad izuzev naknade za vrijeme školovanja, i nije uživao. „Jedina povlastica, ako to uopće mogu tako nazvati, jest naknada koju sam dobijao za vrijeme školovanja. U ostalim situacijama sam ravnopravan s onima koji nisu izgubili nikoga. Smatram da bi trebalo biti nekih olakšanja barem kada je u pitanju zaposlenje jer kako je poznato, danas je jako teško doći do posla.“ U tom kontekstu je uputio i poruku vlastima kazavši kako bi bilo bolje da javna isticanja ostave u drugom planu, a da se malo više posvete članovima obitelji poginulih i njihovim stvarnim svakodnevnim životnim potrebama. Zvo-

nimir Kubinek, predsjednik Udruge obitelji hrvatskih branitelja poginulih i nestalih u Domovinskom ratu HVO Soli Tuzla, govoreći o obilježavanju blagdana i sjećanju na poginule, kaže da su ovo posebno teški trenuci za sve one koji su izgubili nekoga. „U našim dušama i srcama su naši branitelji koji su dali život za BiH. Osjećamo se potišteno i tužno podsjećajući se na žrtvu koju su oni dali.“ I Kubinek koji je na čelu udruge čiji je zadatak da se bori za prava obitelji poginulih branitelja, ističe nezadovoljstvo po pitanju uposlenja djece poginulih branitelja, ali i po pitanju dodjele bespovratnih sredstava za stambeno zbrinjavanje. „Od ukupno 220 aplikacija podnesenih od strane obitelji poginulih, samo devet je dobilo ta sredstva. To je uistinu nešto zbog čega smo svi razočarani, mi kao i pripadnici drugih udruga Armije RBiH. Također, kada je zapošljavanje u pitanju nema pozitivnih reakcija u vidu osiguranja zaposlenja za takvu djecu kojih uistinu ima različitih profila. Većina njih je prisiljena otići s ovih prostora a to nije dobro“, kazao je Kubinek te dodao kako bi vlast morala biti odgovornija prema braniteljskoj populaciji, a posebice prema članovima obitelji poginulih branitelja. Tijekom proteklog rata u 115. HVO brigadi Zrinjski poginula su 72 branitelja među kojima i 6 bošnjaka. Njihova imena upisana su na spomen obilježju na Husinu. Iza njih je ostalo oko 220 članova obitelji.

Osim obilaska spomen obilježja, prigodom blagdana Svih svetih i Dušnog dana, upriličena je i molitva za pokojne branitelje te je u nekoliko župa služena misa zadušnica. Naglašena je potreba svakodnevnog iskazivanja poštovanja prema braniteljima i onome što su oni učinili, a učinili su jako puno, dali su svoj život. Stoga smo svi pozvani na čuvanje uspomena na njih, zato ne dopustimo da se njihove zasluge zaborave i potisnu iz sjećanja.

A. S. Č.

Prigodno obilježeni blagdan Svih svetih i Dušni dan

Veliki broj vjernika katolika i ove godine 1. i 2. studenog na blagdan Svih svetih i Dušni dan po staroj kršćanskoj tradiciji pohodili su grobove njihovih najmilijih, sjećali ih se na poseban način i u duhu povezivali s njima. Lijepo je bilo vidjeti da katolici obilaze grobove svojih bližnjih, drže ih urednima, na njih donose cvijeće i pale svijeće. Upravo takvo što zatekli smo na tuzlanskom groblju Borić gdje se okupilo mnoštvo vjernika. Veliki broj njih je prigodom ovih blagdana došao iz inozemstva.

Svetu misu predvodio je tuzlanski gvardijan fra Zdravko Anđić. U svojoj propovijedi govorio je o svetosti pri tom kazavši kako biti svet i ostvariti svetost, nije ni lagan, ali ni težak posao. On zapravo ovisi o tome kako se čovjek postavi i kako shvaća svoj život. Vjernicima je to htio približiti objašnjavajući kako pojedini ljudi svoju sreću često vide u bogatstvu i stvaranju materijalnih dobara, pri tome zaboravljajući na svoje bližnje, na one koji bi im zapravo trebali biti najpreči. „Da je to tako svjedoči nam suvremeni svijet koji upravo stenje pod teretom velikih potreba, koji uzdajući se u materijalno, jednostavno doživljava krah i sada živi u krizi iz koje ne vidi izlaza. U situacijama kada ljudi traže sreću, kada traže smisao svoga postojanja, zna se dogoditi da često odlaze i u neke druge strane kao npr. da traže neko idilično stanje. Tako možemo vidjeti kako danas suvremeni umjetnici, kada žele prikazati čovjekovu sreću, bježe u seosku idilu, u život u prirodi, odnosno život u jednostavnosti i to prikazuju kao mjesta gdje čovjek može naći svoje ispunjenje, gdje može naći svoju sreću.“

Govoreći o suvremenom svijetu kazao je kako je danas teško govoriti o svetosti, ali poziv za svetost shvatili kao ravnotežu između teorije i prakse, između vjere i djela, onda ćemo vidjeti da je moguće biti svet i da je moguće ispuniti kršćansko poslanje i danas ovdje na zemlji“, kazao je fra Zdravko.

Takav put svakog vjernika poziva osim da čini dobro svojim bližnjima na zemlji, da ne zaboravlja ni svoje pokojne, nego da se redovito moli za njihove duše i posjećuje njihove grobove. Sudeći prema velikom broju vjernika koji je došao na grobove svojih najmilijih čak i iz dosta udaljenih mjesta gdje danas žive, možemo zaključiti da takve misli dopiru do mnogih. Nadamo se ne samo izvana, nego da svoje postupke doživljavaju duboko u svojim dušama sjedinjeni s Bogom.

A. S. Č.

PRIMANJA I OBEĆANJA U FRAMU TUZLA

U subotu, 6. studenoga 2010. godine, na euharistijskom slavlju u 18 00 sati, u Crkvi svetih apostola Petra i Pavla u Tuzli, sedamnaestero mladih dali su i obnovili svoja obećanja u FRAMI da će godinu dana živjeti svoja krsna obećanja po primjeru svetog Franje unutar mjesnog bratstva FRAME, a šestero framaša je primljeno u bratstvo FRAME, te su tako započeli put formacije, odnosno upoznavanje oblika života FRAME, kako bi što vjernije i iskrenije slijedili Isusa Krista po primjeru našega serafskoga oca sv. Franje.

Svetu misu predvodio je fra Mato Topić, definitor Provincije Bosne Srebrene i provincijski asistent FRAME i Franjevačkog svjetovnog reda, dok su u koncelecijaciji sudjelovali: fra Robert Ćibarić (Vukovar), fra Tomislav Faletar (Osijek, Jug II), fra Igor Andrijević

duha, a oni koji su već ranije bili primljeni obnovili su svoja krsna obećanja i tako odlučili slijediti put Isusa Krista po primjeru svetoga Franje Asiškog.

Sam obred primanja i obećanja bio je lijep, svečan i framaški veoma dirljiv. Na koncu mise frama-

Tuzlanski framaši

(Našice) fra Mario Jurković (Sivša), fra Marko Antić (Drijenča), fra Martin Antunović (Tuzla), fra Dalibor Franjo Stjepanović (Šikara), i naravno duhovni asistent naše FRAME Tuzla fra Mario Divković. Svoju podršku na misnom slavlju framašima iz Tuzle uz njihove roditelje i ostale vjernike župne zajednice dali su i framaši iz Osječkog područnog bratstva (FRAME Vinkovci BSM, Borovo naselje, Đakovo, Našice, Osijek Tvrđa, Bošnjaci, Vukovar, Osijek Jug II) te FRAMA Sivša iz BiH. Ovim mladim framašima pridružili su se i mladi iz župe Šikara te mladi iz Drijenče koji su odlučili osnovati svoje mjesno bratstvo FRAME u Drijenči.

Nakon propovijedi uslijedilo je i sam obred primanja i obećanja u FRAMU. Dok je predsjednik FRAME Tuzla Mario Milić prozivao framaše oni su svojim franjevačkim „Evo me“ odlučili stupiti u FRAMU i svojim životom svijetu pokazati ljepote Franjevačkog

šima se obratio duhovni asistent FRAME Tuzla fra Mario Divković i pozvao sve drage goste na druženje u prostorijama samostana. Nakon euharistijskog slavlja i svečanog obreda primanja i obećanja, crkvom je odjekivala glazba, a mladi Framaši su pjesmom i plesom pokazali koliko se raduju u Gospodinu.

Nakon objeda uslijedilo je, već po nekom ustaljenom običaju, prikazivanje skeča kojeg su pripremili naši framaši te dijeljenje darova svima prisutnima kao uspomenu na naša obećanja.

Slogan naših obećanja i primanja bio je „Život tvoj nije mala stvar, život tvoj najljepši je dar“. Ove riječi su se provlačile kroz cijelo misno slavlje i skeč tako da smo u svojim srcima ponijeli ove riječi da je život svakoga čovjeka najljepši Božji dar.

FRAMA TUZLA

HODOČAŠĆE U BAČ

Za mnoge, sasvim običan nedjeljni dan, koji se koristi za odmor i opuštanje, ali za grupu hodočasnika iz Tuzle, ipak poseban i lijep.

Poseban, kao što je i sam datum 10. X. 2010. godine. Točno u 12 sati nakon nedjeljne mise u crkvi sv. Petra i Pavla u Tuzli, grupa hodočasnika sa časnom sestrom Silvijom i fra Josipom Bošnjakovićem predvođena gvardijanom fra Zdravkom Anđićem, krenula je put Bača, u posjetu Gospi gradovrško-bačkoj.

Hodočasnici iz Tuzle

Tijekom cijelog putovanja u autobusu se osjetila duhovnost, pa je put bio praćen molitvom i pjesmama Majci Božjoj. Posebnu radost su nam pridonijeli domaćini na dočeku pred franjevačkim samostanom. U 17 sati je upriličen ručak i osvježenje za hodočasnike, a zatim se prešlo u crkvu gdje se prije svete mise molila krunica.

Dar za tuzlanskog gvardijana

Misa je imala izuzetno svečan karakter. Euharistijsko slavlje je predvodio prečasni Marian Dej, dekan bačkog dekanata u koncelecijaciji svećenika iz Bača i Tuzle. Kao uspomenu na ovo hodočašće, našem gvardijanu fra Zdravku je darovana slika Gospe gradovrško-bačke, čiji je original smješten u kapelici ispod zvonika starog franjevačkog samostana. Po završetku svetog misa, obišli smo i crkvu sv. Pavla u Baču.

Posjet Baču završen je obilaskom etno kuće gdje su nam ugodni domaćini pokazali originalne eksponate korištene u domaćinstvima, kao i raznovrsna oruđa za rad. Okrijepili smo se domaćim kolačima i raznim toplim i hladnim napitcima. Na rastanku smo se zahvalili svećenicima i vjernicima iz Bača te krenuli za Tuzlu.

Tekst i fotografije: Marica VIKIĆ

MIROSLAV PETROVIĆ (12. 9. 1962.-19. 10. 2010.)

Miroslav Petrović je rođen 1962. u Tuzli. Rudarski je fakultet završio u Tuzli 1989. godine. Magistrirao je 1994., a doktorirao 1999. godine na Rudarsko-geološkom građevinskom fakultetu u Tuzli. Specijalizaciju je obavio na Rudarskoj akademiji u Freibergu u Njemačkoj 1996. godine. Posljednje godine svog života proveo je radeći u zvanju izvanrednog profesora. Bio je šef katedre za pripremu i ispitivanje mineralnih sirovina i materijala. Objavio je 54 znanstvena i stručna rada, sudjelovao u izradi blizu 20 projekata i studija, napisao dva univerzitetska udžbenika, tri skripte za potrebe studenata Rudarsko-geološkog građevinskog fakulteta. Bio mentor pri izradi niza magistarskih radova. Bio je dugogodišnji predsjednik HKD „Napredak“ Tuzla od 1996. do 2009., te član Središnje uprave HKD „Napredak“ u razdoblju od 2005. do 2008. godine. Od 1994. do 2004. član je Upravnog odbora Društva „Hrvatski dom“, a od 2001. do 2004. član predsjedništva Matice hrvatske Tuzla. Obnašao je dužnost doministra u ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta u Vladi Tuzlanskog kantona 1999. – 2000. godine. Dobitnik je više nagrada i priznanja među kojima i Tuzlanske plakete.

IN MEMORIAM – PROF. DR. SC. MIROSLAV PETROVIĆ

Dana 19. listopada 2010. godine u 48. godini života preminuo je naš ugledni sugrađanin, dugogodišnji predsjednik HKD „Napredak“ Tuzla i član Središnje uprave HKD „Napredak“ prof. dr. sc. Miroslav Petrović. Povodom njegove smrti upriličena je komemoracija u Narodnom pozorištu u Tuzli gdje se okupio veliki broj rodbine, prijatelja i kolega pokojnog Petrovića. Isto to veliko mnoštvo ispratilo ga je ispred Komemorativnog centra na vječno počivalište na Groblju „Sv. apostola Filipa i Jakova“ na Breškama.

Miroslava Petrovića pamtit ćemo kao sjajnog oca i supruga. Obitelj mu je bila sve. Neizmjereno je volio svoju Maricu, Kristinu i Mirka. Bio je sjajan sin i brat. U svakome je prepoznavao dobro i lijepo. Osoba prof. dr. Miroslava Petrovića ostat će upamćena po svom znanstvenom doprinosu, pedagoškom radu i plemenitosti, dobroti i zauzetosti za studente, kolege i suradnike. Uvijek je sve oko sebe poticao i hrabrio. Baš zato, bio je velik. Njegovo je čovjekoljublje uključivalo i njegovo domoljublje. Nije smatrao da je to potrebno posebno isticati. Za njega se to podrazumijevalo. To je dokazao cijelim svojim životom. Počivao u miru Božjem!

Na komemoraciji održanoj u Narodnom pozorištu u Tuzli od prof. dr. sc. Miroslava Petrovića oprostili su se brojni prijatelji i suradnici.

prof. dr. Tihomir Knežiček, izvanredni profesor na Rudarsko-geološko građevinskom fakultetu u Tuzli

Nakon što je iznio brojne biografske podatke među kojima i značajne podatke o profesionalnim aktivnostima prof. dr. Miroslava Petrovića, Knežiček se dotakao i one druge, privatne strane te pri tome kazao: „On nije imao neprijatelja na fakultetu, a njegovu ve-

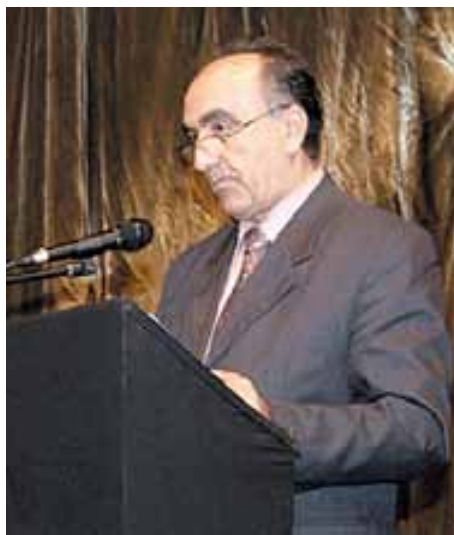

ličinu pokazuju svi oni koji su došli ovdje, među kojima su brojni profesori, studenti s fakulteta, kolege s Rudnika. Imao je zaista širok spektar prijatelja među kojima su brojni iz oblasti rudarstva sa prostora cijele BiH. Hvala svima na dolasku. Iako je Miro imao nepremostive zdravstvene probleme, imao je svog magistranta Ruzmira kojeg je doveo do kraja. Nisam ja tako često posjećivao Miru dok je bio bolestan, ali kad god sam došao on je bio s laptopom. Samo jednom sam došao a da on nije imao laptop kod sebe. To znači da je on sve svoje vrijeme posvećivao studentima i edukaciji, pisao je i izdavao knjige i publikacije. Nije se dao. To je čovjek koji se u svojoj struci rijetko sreće na našim prostorima. Iznijet ću još jedan detalj, a to je da je Miro držao predavanja na daljinu za razliku od nekih koji još uvijek drže kredu u ruci. Dok je bio bo-

lestan posjećivali su ga mnoge kolege sa fakulteta, suradnici, dekani. Svi su ga voljeli i uvijek su pitali za njega i pozdravljali ga.“

prof. dr. Enver Halilović, rektor Univerziteta u Tuzli

Nakon što je uputio izraze sućuti obitelji prof. dr. Miroslava Petrovića, rektor Halilović je kazao: „Prof. dr. Miroslav Petrović je vezan za Univerzitet od studentskih dana gdje je nakon diplomiranja otpočeo kreirati bogat radni vijek. Prošao je put akademskog napredovanja i usavršavanja od asistenta do izvanrednog profesora. Dva desetljeća rada koje smo imali

priliku podijeliti sa Miroslavom, oslikavaju utjecaj i značaj u njegovoj životnoj i radnoj sredini. Iako je gotovo polovinu radnog vijeka vodio bitku sa bolešću, njegova kreativnost i predanost u radu, rezultirale su bogatim znanstveno istraživačkim opusom i nada sve ljudskim odnosom prema studentima. Sve svoje nastavničke, znanstvene i druge profesionalne zadatke, obavljao je na način koji je osiguravao temeljitost, obuhvatnost, dorečenost kakve danas rijetko srećemo ne samo u našoj, nego i široj sredini. Imao je i nekoliko specijalističkih usavršavanja u inozemstvu, a svakako da treba posebno istaći specijalizaciju u Freibergu nakon čega je njegov rad dobio ne samo

na značaju, nego i kvaliteti. Još od studentskih dana Miroslav je pisao i objavljivao u zemlji i inozemstvu, a njegova akademska biografija može poslužiti kao uzor generacijama koje stasaju u Tuzli i šire. Osim izuzetnih dostignuća u nastavnom i naučnom procesu, prof. dr. Miroslav Petrović se isticao nizom društvenih i političkih aktivnosti koje su obilježene karakternim crtama ovog izuzetnog čovjeka, njegovom tolerancijom i objektivnošću. Iz svog zavijača odlazio je samo nakratko i sa određenim ciljem, a sa nama je proveo i najteže dane koje ove generacije pamte, a to je vrijeme agresije na BiH. Nije se libio suočiti sa izazovima svoga vremena počevši od rada na Rudarsko-geološko građevinskom fakultetu pa do izuzetnih napora da doprinese stabilizaciji stanja i odnosa u društvenoj zajednici.“

prof. dr. Franjo Topić, predsjednik HKD Napredak

Izraze sućuti uputio je i prof. dr. Franjo Topić, predsjednik Napretka, Društva u kome je prof. dr. Miroslav Petrović imao zapažen dugogodišnji angažman.

„Nije mi lako govoriti jer kako smo čuli, osim što je bio dugogodišnji dopredsjednik Napretka i predsjednik Napretka u Tuzli, Miroslav mi je također bio i prijatelj. Iako je dugo bolovao, ipak nisam očekivao da

će tako brzo otići. Nedavno sam bio kod njega, a on je i tada zračio optimizmom. Jedna od njegovih karakteristika koja je bila evidentna i u vrijeme njegove bolesti je to da nikada nije bio pesimist. Neću ulaziti u detalje onoga što je on učinio, ali ću reći da je od Napretka ovdje u Tuzli napravio pravi brend. Osim Hrvatskog Glasnika, Međunarodne likovne kolonije, koncerata, izložbi i mnogih drugih projekata, Miroslav je kroz Napredak učinio nešto što je vrlo važno i za BiH, znao je biti svoj, njegovati svoj vlastiti hrvatski identitet, ali u suglasju sa drugima. Jedino je tako moguće po mom sudu graditi društvo i zajednicu u ovoj našoj zemlji. Dokazao je da je imao mjeru u političkoj, društvenoj zajednici, sa hrvatskim strankama. Imao je dobar odnos i sa fratrima kao i sa dijecezanskim svećenicima, imao dobru mjeru i umijeće da dobro surađuje i sa ostalim hrvatskim društvima itd. To samo rijetki mogu. To pokazuje njegovu pamet, ali i njegovu snagu duha. Mi danas, dok tugujemo za njim, možemo biti ponosni jer on je i kroz patnju dokazao da je čovjek s puno duhovne i ljudske snage. Njegov život ovdje ne prestaje, nego on iz ovoga, prelazi u vječni život. Želim mu pokoj vječni!”

mr. Nikola Čiča,
predsjednik HKD „Napredak“
Glavna podružnica Tuzla

Tamo gdje je prof. dr. Miroslav Petrović stao, nastavili su drugi. Na dobrim temeljima i uz brojne njegove savjete i prijedloge i njihov put je siguran. Jedan od njih je i mr. Nikola Čiča, predsjednik HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla: „Dragi Miro,

u mom životu ima nekoliko ljudi čiji savjeti i pomoć su mi pomogli da budem to što jesam, a jedan od tih ljudi si bio i ti. Nikada neću zaboraviti da iako si vezan za krevet, uvijek si imao vremena da saslušam i moje probleme i ne samo savjetom, nego i djelom da se aktivno uključiš u sve ono što sam ja ili Napredak činio. Mnoge sate sam proveo s tobom i uvijek si odisao optimizmom i nadom. Posebno pamtim jedan naš razgovor od prije nekoliko mjeseci koji će mi trajno ostati u pamćenju kada si rekao da bi volio da još jednom sjednemo pod brežičke lipe, da popijemo pokoje piće sa umjetnicima sa likovne kolonije čiji si bio pokretač, a koja je danas izrasla u jedan od najznačajnijih projekata HKD „Napredak“, Društva koje je uz tvoju obitelj i posao, bilo tvoja velika ljubav. Ona snaga koja je tebe uvijek pokretala, bila je tvoja obitelj, a i ti se ni jednog trenutka nisi prestao brinuti za njih. Tvoja supruga Marica, djeca Kristina i Mirko će se s ponosom sjećati što je njihov suprug i otac učinio za Napredak, za svoj fakultet, ali i grad Tuzlu u cjelini. Znam da je svaka tvoja misao bila okrenuta k njima, da nađu svoj put u životu i izrastu u ljude kojima će se njihov otac ponositi. Hvala ti za sve što si učinio za mene, za Napredak, kao i za mnoge druge ljude znane i neznanе kojima si u životu činio dobro. Počivaj u miru Božjem!”

Zvonko Bosankić,
tajnik Društva Hrvatski dom

U zadnjim trenucima života uz prof. dr. Miroslava Petrovića bio je njegov prijatelj Zvonko Bosankić. Teško

mu se bilo oprostiti: „Dragi naš Miro, prijatelju moj! O, kako bi volio da me mimoišao ovaj oproštaj, ali neka se vrši volja Njegova. Zahvaljujem ti pred ovim tužnim zborom u ime Hrvatskog doma za sav doprinos kulturne baštine Hrvata ovoga kraja. Bio si pun kao šipak zdravih ideja, a bilo te je i veoma teško pratiti u njihovoj realizaciji. Često si mi u šali govorio: „Blago

tebi.“ A ja sam ti odgovarao: „Nisu nas iste majke rodile.“ Opaka bolest te je u najboljim godinama prikovala uz krevet. Ja još nisam vidio čovjeka koji je tako uspješno prkosio i ignorirao bolest. Kad god smo se vidjeli, a bilo je to često, najmanje si pričao o bolesti. Prve bi ti riječi bile: „Rođeni, što ima u Domu? Što se radi?“ Sve si pomno pratio iz bolesničkog kreveta te sam te i sam često zvao da te izvijestim, ali i

⇒ često sam više ja čuo od tebe, nego ti od mene. Znao si se šaliti na račun svoje bolesti. Iz svog bolesničkog kreveta pomno si pratio odrastanje svoje dječice i kad sam te posjetio prije mjesec dana, rekao si mi za svog Mirka kako je izrastao u pravog momčinu. Bilo mi je jasno što si mi želio reći, da si spreman krenuti gore jer tvoja obitelj može dalje sama. Divio sam se tvojoj vjernoj ženi i dječici s kakvom lakoćom i zadovoljstvom su te služili. Tvoja majka Ljuba je s krunicom u ruci pomno pratila tijek tvoje bolesti. Tvoj brat Pero je poseban brat, a ti si imao i još jednog brata, a to je tvoj prijatelj Branko kojem si prije par dana kada si osjetio da je tvoje čistilište ovozemaljsko došlo kraju, ostavio majku i obitelj u amanet. Iskrena sućut njima kao i ostaloj rodbini i prijateljima. Miro moj, pozdravi nam našeg prijatelja Jureka. Ne bi me ništa iznenadilo da vas dvojica tamo nastavite organizirati kolonije i uređivati nekakav Nebeski Glasnik. Ondje Miro gdje si ti stao, drugi su punim kapacitetom nastavili. Ti si obavio svoje čistilište, stoga, počivaj u miru Božjem!”

fra Zdravko Anđić,

gvardijan Franjevačkog samostana u Tuzli

Od prof. dr. Miroslava Petrovića oprostio se i tuzlanski gvardijan fra Zdravko Anđić: „Mi svi kažemo da ljudski život onoliko vrijedi koliko se iskoristi. Nitko ne živi samo da bi živio sebi, nego da bi bio spreman dati se za drugoga. Već ste čuli kako je Miroslav dok je ležao u krevetu znao biti utjeha drugima, razgovarati s njima i davati im savjete. S druge strane, ono što isto zadivljuje je trezvenost i mladost duha koja se ne da obeshrabriti bolešću. Što to znači? Svaki čovjek nastoji u svome životu sebi osigurati siguran život. Svatko nastoji taj život usmjeriti nekako da bi imao neku korist od toga. Na takvome putu čovjek se koristi raznim sredstvima kako bi to ostvario, ali zadržati jednu normalu, jedno dostojanstvo, svoj ponos i opet drugima biti primjer, je nešto veliko. Svaki čovjek nastoji biti savršen, odnosno činiti stvari da bude savršen. Ali i unatoč tome nastojanju, ne može sve predvidjeti, ne može sve do kraja ni završiti. Dok sam razmišljao što reći Miri na oprost, sjetio sam se jedne

priče koju sam nedavno čuo, a ona otprilike ovako glasi: Ima jedno pleme Indijansko koje pravi savršene tepihe. U tome tepihu izražavaju duhovnu veličinu i oni izgledaju potpuno savršeno. Međutim, na svakom tom tepihu namjerno naprave jednu grešku. Ta greška je prema njima mjesto kroz koje Duh ulazi u taj tepih. Evo, svaki čovjek nastoji živjeti svoj život tako, ali uvijek se nešto dogodi što izbjegne tu savršenost. To može biti bolest i na koncu to je i sama smrt. Savršenost se upravo očituje u tome da spremno prihvaćamo svoju nesavršenost i dopuštamo da Duh ulazi kroz nju. Pa evo Miro, ti si nastojao kroz svoj život to nekako sve tjerati ka savršenosti, nastojao si svoju obitelj odgajati tako da budu ponos ne samo tebi, nego i svima nama. Nastojao si dakle biti čovjek koji će biti primjer. Unatoč svih tih nevolja dopuštao si da Duh upravo ulazi kroz tu ranu, da daje drugima sigurnost i da drugima svjedoči da je moguće iako si bolestan biti veliki čovjek. Da je moguće kroz svu bol i druge tješiti i na koncu, jedino što ti mogu zaželjeti – nama je drago da smo bili s tobom, obitelji tvojoj da bude ponosna što smo imali takvog čovjeka i da nastave živjeti s ponosom i uzdignute glave. Počivaj u miru Božjem!”

Mijo Krešić,

zamjenik ministra sigurnosti u Vijeću ministara BiH

Veliki prijatelj prof. dr. Miroslava Petrovića bio je i g. Krešić. S tugom i žalošću oprostio se od njega riječima: „Imao sam vremena sve mu reći, a tek sada vidim da mu ništa nisam rekao. Bio je predugo vezan za bolesničku postelju, ali sam se uvijek nadao da će se dogoditi čudo i kako ću ga jedno jutro zateći kako sam sebi pravi kavu. Na žalost, to čudo se nije dogodilo, ali su se oko njega događala mnoga druga čuda kojih smo svi bili svjedoci. Njegova životna snaga je bila čudo, njegovo prihvaćanje bolesti bez imalo straha je bilo čudo kao i njegov neumoran rad, energija i ljubav. Svaki puta sam od njega odlazio posramljen jer nisam ni izbliza imao toliko snage i motivacije da se borim kao ni toliko vjere u ljude i nade da će sve biti dobro. Od njega je trebalo učiti ne

samo geologiju, povijest, kako biti otac i suprug, kako biti dobar čovjek, od njega je trebalo učiti i kako voljeti život sa svime što život može donijeti i dobro i loše. Sve, baš sve čega se Miro dotakao dovodio je do perfekcije. Nikada se nije umarao, ni od čega nije odustajao. Moglo se dogoditi da nama promatračima izgleda kako se prestao baviti glazbom, ali je glazba bila u njemu. Nama se možda činilo da je prestao razmišljati o ideji ustanovljenja radija koji će emitirati samo dobru glazbu i samo dobre vijesti. On je sam

bio predajnik podešen na frekvenciju na kojoj se emitira ljubav koju smo svi osjetili. Njegova ideja radija se ipak ostvarila. Nevjerojatan je bio, čovjek ispred svoga vremena. Vjerojatno je svojom zaigranošću životom i zainteresiranošću za novo i moderno, za suvremeno, sličniji generaciji svojih studenata na fakultetu, a s druge strane, po mudrosti, sličniji generaciji svojih roditelja nego svojoj. Pitao sam se, Bože, kako je moguće biti takav? Obično je teško s ljudima koji su takvi, s toliko životne energije, s toliko darova, s toliko ideja i talenta koji sve dovode do perfekcije. Ali s njim nikad nije bilo teško. On je znao komunicirati otvoreno, bez zadržke. Za svakoga je imao razumijevanja, za svakoga je imao vremena, otvoren za sve ljude bez ikakvih predrasuda. Nikad se nije žalio, svaki trenutak života mu je bio dragocjen i važan kao i svaki čovjek. Opet se pitam kako je to moguće? Vjerujem da nitko u ovoj sali ne poznaje još jednu ovakvu osobu. Bio je zbilja jedinstven čovjek. Miro je bio voljen i cijenjen jer je sve ljude gledao Božjim očima koje samo vide dušu. Ne vide naš materijalni oblik, nego ljude voli zbog njih samih. Znam da je darovane talente ne udeseterostručio, nego ustostručio jer ih je predao brojnim drugima. Učio je studente da je znanost bez čovjeka ništa. Učio je političare da je čovjek bez identiteta ništa. Učio je umjetnike da je kultura bez čovjeka ništa. Učio je sve ljude oko sebe da je čovjek bez čovjeka ništa i da je čovjek bez Boga ništa. Zato vjerujem da je na nebeskim vratima dočekan riječima: Uđi vjerni slugo u radost Gospodara svoga. Pokoj mu vječni, svima moja iskrena sućut!”

Priredila: A. S. Č.

U NAPRETKOVOM KLUBU „LIRA“ PRIKAZAN DOKUMENTARNI FILM

„Dayton 2“

U prepunom klubu „Lira“ Hrvatskog kulturnog društva Napredak 30. rujna 2010. je prikazan dokumentarni film „Dayton 2“ scenariste Peje Gašparevića i producenta Darka Dodiga, koji je svoje prvo prikazivanje imao u Mostaru u lipnju ove godine. Film ukazuje na podređeni položaj Hrvata u Bosni i Hercegovini.

Darko Dodig, producent

Pozdravnu riječ je imao prof. dr. Franjo Topić, predsjednik HKD Napredak, koji je u svom obraćanju istakao da je suživot u Sarajevu moguć unatoč lošem položaju Hrvata u našoj zemlji. „Najbolji primjer i jest sam Napredak“, rekao je Topić, „koje je hrvatsko kulturno društvo na čelu s predsjednikom hrvatske nacionalnosti, a koje je veoma uspješno u svom radu što i pokazuje činjenica da Napredak upravo na današnji dan (op.a. 29.9.) obilježava 20 godina od obnove svoga rada“. Prisutnima se obratio i scenarist filma Pejo Gašparević naglasivši da je potpisivanjem Dayton 1 načinjena velika šteta hrvatskom narodu i da film treba ukazati na to da je potreban Dayton 2 kako bi se barem jednim dijelom ispravila nanesena nepravda i omogućila ravnopravnost sva tri konstitutivna naroda.

Film „Dayton 2“ je priča sačinjena od dokumentarnih izjava aktera, koji su posredno ili neposredno sudjelovali u pravljenju i potpisivanju dejtonskog mirovnog sporazuma 1995. godine, koji je zaustavio rat, ali istodobno načinio veliku štetu i nepravdu jednom narodu. U filmu je svoja razmišljanja iznijelo 14 aktera: vrhbosanski nadbiskup Vinko kardinal Puljić, te brojni političari i dužnosnici Mate Granić, Ivan Lovre-

nović, Hidajet Bišćević, Dragan Čović, Božo Ljubić, Zvonko Jurišić, Martin Raguž, Sulejman Tihić, Milorad Dodik, Rajko Kuzmanović, Božo Žepić, fra Šimun Šito Ćorić i Ivan Anđelić.

Na kraju filma je izražena želja o organiziranju nove konferencije, čiji bi akteri bile zemlje potpisnice dejtonskog sporazuma, kao i Amerika i Međunarodna

Pejo Gašparević, scenarist

zajednica, a sve s ciljem pravljenja boljeg rješenja za sva tri naroda u BiH. Na kraju se svim prisutnim obratio producent Darko Dodig i zahvalio svima na dolasku.

Irma Plavčić

PREDSJEDNIK REPUBLIKE HRVATSKE
PROF. DR. IVO JOSIPOVIĆ URUČIO
PROF. DR. FRANJI TOPIĆU ODLIKOVANJE

POVELJA REPUBLIKE HRVATSKE

Predsjednik Republike Hrvatske prof. dr. Ivo Josipović, 5. listopada 2010. je u Uredu predsjednika na svečanosti dodjele odlikovanja zaslužnim pojedincima i organizacijama, povodom Dana nezavisnosti Republike Hrvatske, uručio predsjedniku Hrvatskog kulturnog društva Napredak prof. dr. Franji Topiću odlikovanje Povelja Republike Hrvatske, povodom 20 godina od obnove rada Napretka, kao i uloge i značaja koju Napredak ima u hrvatskom narodu.

„Ovo je veliko priznanje Napretku, svim članovima, ali i svim našim prijateljima i dobročiniteljima, za sav naš trud na području kulture, očuvanja i njegovanja nacionalnog i kulturnog identiteta. Na-

Predsjednik Josipović uručuje Povelju

predak je jedna pozitivna i optimistična priča i ovo odlikovanje će nam biti dodatan poticaj za daljnji rad“, izjavio je prof. Topić koji je posjetio na nedavne riječi predsjednika Josipovića kako rad Napretka ocjenjuje izvrsnom ocjenom.

Josipović je prilikom otvaranja Napretkovog kulturnog centra u Zagrebu kazao da je Napredak zaslužan što hrvatska i bh. zastava mogu stajati zajedno, jedna pored druge, te kako Napredak može biti primjer i model svima u BiH.

U kraćem razgovoru predsjednik Josipović i prof. Topić razgovarali su i o proteklim općim izborima u Bosni i Hercegovini.

Svakako treba dodati kako je interes medija bio jako veliki i svi su uzeli izjave samo od prof. Topića i odlikovanog Ante Kostelića.

U Napretkovom izaslanstvu pored prof. Topića bili su i Blago Mikulić, Slavica Šerić i Tomislav Batičić.

Franjo Milić

Dani kruha i plodova zemlje u Špionici

Peta tradicionalna manifestacija "Dani kruha i plodova zemlje" u organizaciji HKD "Napredak" Srebrenik, održana je u nedjelju, 10. listopada u Srednjoj Špionici. Na izložbenom prostoru našao se veliki broj tradicionalnih jela koja se spremaju od davnina, a prostor je bio uređen i dekoriran jesenskim plodovima zemlje. Manifestacija čiji je cilj očuvanje kulture i tradicije ovoga kraja okupila je veliki broj žitelja Špionice i Srebrenika, a otvorenom su je proglasili Jasminka Mijatović, ministrica pravosuđa i uprave u Vladi Tuzlanske županije i Esad Dedić, izaslanik načelnika Općine Srebrenik.

Prema riječima Filke Veselčić, predsjednice HKD "Napredak" Srebrenik, manifestacija je na samom početku predstavljala tek simbolično, da bi nakon petogodišnjeg održavanja postala vrlo značajan projekt koji okuplja nekoliko stotina posjetitelja i na desetine izlagača i sudionika. Manifestacija je podržana od velikog broja pokrovitelja među kojima je Ministarstvo okoliša i turizma Federacije BiH te Općina Srebrenik. "Manifestaciju smo organizirali s ciljem da očuvamo narodnu kuhinju, običaje i tradiciju naših predaka. Stanovništvo se uvelike počelo okretati suvremenim tijekovima, te smo shvatili da moramo na činiti korak koji bi doprinio veće druženje kroz koje bi se očuvala baština ovog kraja. Ispočetka je bio mali broj zainteresiranih, ali stanje se iz godne u godinu mijenja. Taj broj se povećava, a povećava se i interes pokrovitelja", kaže Veselčić dodajući kako manifestacija doprinosi promociji cjelokupnog društva, ali u

prvom redu običaja Hrvata ovoga kraja. "Općina Srebrenik ovaj projekt smatra iznimno važnim", kazao je prigodom svečanog otvorenja izaslanik Dedić dodajući kako Napredak putem ovoga, ali i drugih projekata koje realizira, daje veliki doprinos razvoju kulture uopće na ovim prostorima. S njim se složila i ministrica Mijatović ističući prije svega značaj očuvanja kulture i tradicije potičući što veću uključenost mladih kako održavanje ovakvih manifestacija ni u budućnosti ne bi bilo upitno. Ovogodišnju manifestaciju su upotpunili nastupi kulturno-umjetničkih društava iz Špionice i Husina te prigodnim recitalima učenika područne škole u Špionici.

Osim "Dana kruha i plodova zemlje", srebrenički "Napredak" ima i brojne druge manifestacije i sadržaje kojima prije svega nastoje obilježiti katoličke blagane na ovim prostorima. Također, Društvo već petu godinu organizira i "Malu seosku olimpijadu" koja uoči blagdana Velike Gospe okupi veliki broj ovdašnjeg raseljenog stanovništva. Iz "Napretka" najavljuju i nove sadržaje među kojima bi u skorije vrijeme trebala zaživjeti izložba narodnih nošnji špioničkih nevjest. Naime, većina udanih žena u Špionici nisu iz toga kraja, nego dolaze s prostora bivše Jugoslavije. Bogatstvo te raznovrsnost "Napredak" Srebrenik želi prikazati izložbom narodnih nošnji i promocijom običaja krajeva odakle nevjeste dolaze.

A. S. Č.

Folklorna skupina HKD "Napredak" Srebrenik

DVADESET GODINA OD OBNOVE RADA HKD „NAPREDAK“ U TUZLI

HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla će u periodu od 10. studenoga pa do 23. prosinca svečano obilježiti dvadesetu obljetnicu obnove rada Društva u Tuzli. Tuzlanska podružnica HKD „Napredak“ osnovana je 19 studenoga daleke 1905. godine. Društvo je nesmetano djelovalo sve do travnja 1949. godine kada mu tadašnja vlast zabranjuje rad. Povratkom višestranačja i demokracije na ove naše prostore obnovljen je i rad Napretka u Tuzli. Dogodilo se to u Zgradi radničkog univerziteta 12. studenoga 1990. godine. Od tada pa do danas HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla jedno je od najaktivnijih kulturnih društava u našem gradu, a iza Društva stoje brojni zapaženi rezultati.

Proslavu ove obljetnice pratit će i bogat program:

10. studenoga, srijeda, 17 sati

• Svečana skupština HKD „Napredak“

Glavna podružnica Tuzla

Kino „Kaleidoskop“ – Zgrada radničkoga univerziteta

10. studenoga, srijeda, 19 sati

• Koncert klasične glazbe – Napretkov trio „Pons“

Kino „Kaleidoskop“ – Zgrada radničkoga univerziteta

14. studenoga, nedjelja, 11 sati

• Misa zadušnica

Franjevački samostan „Sv. Petra i Pavla“ u Tuzli

14. studenoga, nedjelja, 12 sati

• Otkrivanje Napretkovog spomen obilježja

Dvorište Franjevačkog samostana

„Sv. Petra i Pavla“ u Tuzli

18. studenoga, četvrtak, 18 sati

• Okrugli stol – Napredak od obnove do danas

Amfiteatar KŠC „Sv. Franjo“

23. studenoga, utorak, 19 sati

• Predstavljanje Hrvatskog narodnog godišnjaka

Galerija „Kristian Kreković“

16. prosinca, četvrtak, 19 sati

• Izložba slika – 10 godina Likovne kolonije „Breške“

Galerija „Kristian Kreković“

23. prosinca, četvrtak, 19 sati

• Hrvatski Glasnik – Osamnaest godina

i dvjesto brojeva poslije

Galerija „Kristian Kreković“

Dobro nam došli!

15 godina postojanja na povijesnim temeljima

Prigodnim sadržajima koji su imali za cilj prezentirati dosadašnji rad i rezultate, ali i napraviti poveznicu između katoličkog školstva nekada i danas, obilježen je Dan škole i ujedno 15 obljetnica djelovanja i rada Katoličkog školskog centra "Sv. Franjo" Tuzla. Četverodnevno obilježavanje ove značajne obljetnice započelo je predstavljanjem monografije "Katolički školski centar Sv. Franjo – 15 godina postojanja na povijesnim temeljima". Upriličena je i izložba učeničkih radova, a članovi dramske sekcije izveli su predstavu "Ptice" (Aristofan). Središnji događaj bila je sveta misa nakon koje je upriličena i svečana akademija.

što je zadaća i cilj slavljenja ovog događaja. "Škola svoje temeljno poslanje ima u tome da mladim ljudima pomogne najprije spoznati bogatstvo koje u sebi nose, onda da pomogne naći načine i sredstva kako izraziti to bogatstvo u sebi i kako ga na najprikladniji ljudski način živjeti te tako otkriti kako je život lijep i dragocjen. Kad se u tome čovjeku pomogne, onda ga se zapravo upućuje na pravi put gdje će on postati ne samo radost sebi, nego pomoć i korist drugima te u tome naći svoj smisao, samoostvarenje" – kazao je biskup Sudar te dodao kako je taj zadatak u školstvu jako težak i često izložen brojnim opasno-

vjeti s tom sviješću da živimo u Božjem ozračju. Koliko god se to moglo učiniti nemogućim, dalekim, neostvarivim idealom, Bog nam pokazuje kroz povijest spasenja da takvo što postoji." Takvo što nas obvezuje da u životu nastojimo slijediti Boga kako bi nam to bio poticaj i da odgajamo u malo drukčijem duhu i shvaćanju generacije koje su nam povjerene. Bez te duhovne komponente i upućenosti Bogu, bez tog svjetla odgoja, ovaj Centar ne bi mogao izvršiti svoga poslanja. "Svjesni smo da čovjeka odgajati, pomagati mu da otkrije smisao života, da nasluti i zavoli tu duhovnu komponentu samoga sebe i uputi se putem samoostvarenja, nije moguće bez duhovnosti. Tako nam je danas u ovoj zemlji u kojoj se čini da smo svi pomalo izgubili orijentaciju, gdje nam ponestaje motiva i snage, potrebno takvih ljudi koji će vođeni Božjim nadahnućem činiti dobro za čovjeka i društvo", poručio je biskup Sudar.

Dokumentarni film o Centru

Nakon svete mise, proslava 15 obljetnice KŠC "Sv. Franjo" Tuzla nastavljena je svečanom akademijom. U sklopu iste prikazan je dokumentarni film koji kroz dvadesetak minuta slikom i riječju donosi pojedinsti u radu ovog Centra kroz proteklih 15 godina, vremenu njegove izgradnje, ali i osnutku i radu nekadašnjeg Klosterskog katoličkog školstva uopćeno na ovim prostorima. Iz svega viđenog može se zaključiti da katoličko školstvo nije bez razloga uvijek tretirano vrhunskim, a u prilog toga i u današnjem vremenu idu odlični rezultati koje postižu ovi učenici te vrhunska opremljenost prekrasnog objekta koji plijeni pažnju svakog čovjeka. Zbog svega toga ne čudi što je zainteresiranost učenika za upis u škole pod krovom KŠC "Sv. Franjo" u Tuzli uvijek izrazito velika, te što mnogi smatraju prestižnim odgajati se i obrazovati ali i raditi u ovoj instituciji. Također, ne smijemo zaboraviti napomenuti i činjenicu da bez obzira što je u pitanju katolički školski centar, ova škola nije namijenjena samo katolicima nego je otvorena prema svima jednako i kao takva može poslužiti kao primjer međuvjerskom i međunacionalnom poštiva-

Svečana akademija

Bez duhovne komponente Centar ne bi mogao izvršiti svoja poslanja

Svečanu svetu misu u nazočnosti velikog broja učenika, roditelja i djelatnika Centra, predvodio je pomoćni biskup Vrhbosanske nadbiskupije, mons. dr. Pero Sudar uz koncelebraciju dvadesetak svećenika. Kazao je da ova obljetnica predstavlja priliku da se izrazi zahvalnost najprije Bogu, ali i svima onima koji su na bilo koji način doprinijeli da nešto živi i djeluje u duhu vlastitog poslanja. Obljetnica je pored toga prilika i obveza produbiti vlastitu spoznaju o tomu

stima. Napomenuo je kako je poslanje katoličke škole da nikada iz vida ne izgubi Božju komponentu čovjeka, koja značenju ljudskog života daje komponentu neprolaznosti, a zatim i ljubav kao glavnu pokretačku snagu koja čovjeka nikad ne ostavlja bez motivacije. "To je jedini smisao, jedini put kojim mogu ići oni koji su si uzeli za zadaću i koji su se odvažili djelovati u ovakvoj školi, svjesni da je Bog taj koji svojom milošću sve čini mogućim. I doista je i danas moguće odgajati ljude koji će se potpuno obogatiti onim što život jest, koji će potpuno biti sposobni ži-

nju. Dodajući tomu i jednu vrlo bitnu značajku a to je odgoj protkan vjerom, bez imalo sumnje ova škola kao i druge koje rade po istim principima bilježe jedno novo pozitivno vrijeme u katoličkom školstvu. Ravnatelj KŠC "Sv. Franjo" Tuzla, vlč. mr. Vlatka Rošića, smatra kako ovaj zajedno sa ostalim katoličkim centrima u Sustavu katoličkih škola za Europu", stvaraju novu povijest katoličkog školstva u BiH dajući mu novu dimenziju i novu kvalitetu. Stoga se povijest školstva uopće i Katoličke crkve u BiH više neće moći pisati bez katoličkih školskih centara koji su vrijeme poslije rata obilježili u nastojanju stvaranja oaze međusobnog poštivanja različitih vjera i nacija. Ovime katolički školski centri postaju modelom i znakom kako graditi suživot u zemlji u kojoj se suživot čini nemogućim. Iako je 15 godina relativno mala godišnjica, to baš i nije tako ako uzmemo činjenicu da je za tako kratko vrijeme u ovom Centru obrazovano i odgajano daleko više mladih nego što je to bilo u vrijeme šezdesetogodišnjeg djelovanja Klostersa. I to je jedan od razloga zbog kojeg je njegov osnivač i promicatelj ponosan i uvjeren da će KŠC "Sv. Franjo" Tuzla dati nemjerljiv doprinos kako onima koji kroz njega prođu, tako i cjelokupnom društvu. "Mi u ovom projektu imamo zasigurno jamstvo neba, onoga koji nas je dao, koji nas nadahnjuje i onoga koji očinskom rukom bdije nad nama. Mi doista kao orijentire imamo ljude Božje providnosti. Imamo službenicu Božju, sestru Francisku Lechner i žarku zvijezdu – Sv. Franju čiji su sinovi također ovdje na početku rada ovog Centra bili uporišne točke. Imamo i slugu Božjeg Josipa Stadlera koji je također dao silan pečat onome što mi danas jesmo. Zagledani u tu prošlost mi se ne trebamo bojati ni budućnosti" – kazao je biskup Sudar te čestitajući obljetnicu svima onima koji su u bilo kakvoj povezanosti s ovim Centrom poželio da ovaj katolički školski centar kroz mnoge buduće godine bude svojevrsan doprinos najprije ozdravljenju društva u BiH, a onda u njegovom rastu, u međusobnom razumijevanju i shvaćanju da različitosti nisu prijateljni niti siromaštvo, nego naše bogatstvo i zalag naše bolje budućnosti.

Predstavljena monografija - pogled na prošlost i sadašnjost

Monografija "Katolički školski centar Sv. Franjo – 15 godina postojanja na povijesnim temeljima", predstavlja sažetak onoga što je urađeno za proteklih godina ali i poveznicu između katoličkog školstva sada i ranije na ovim prostorima. Uopćeno o monografiji i njenom sadržaju govorio je don Josip Vajdner, glavni urednik Katoličkog tjednika koji je u uvodu kazao kako ova monografija na svojevrsan način kroz 214 stranica govori o tome tko smo, što smo, odakle smo i kamo smo usmjereni. Podijeljena u četiri dijela donosi pogled u prošlost i sadašnjost. Monografija donosi imena, slike i kratki prikaz ljudi koji su obilježili osnutak a i današnji rad KŠC-a u Tuzli, fotografije svih učenika koji su završili Gimnaziju i brojne statističke podatke koji pokazuju na čemu je baziran rad u ovom

Centru. Tu je i prikaz nagrada i priznanja koje svrstavaju ovaj Centar u jednu od vodećih i najuspješnijih škola u Tuzlanskoj županiji. Treći dio monografije govori o kvaliteti sustava katoličkih "škola za Europu", financiranju, hijerarhiji, nastavnom planu i programu te izvannastavnim aktivnostima. U monografiji je donesen prikaz rada svih sekcija i manifestacija u kojima sudjeluju učenici ovog Centra poput Dana kruha, Dana otvorenih vrata i dr. Posebnu notu monografiji, smatra urednik Vajdner daje odjeljak koji govori o dobročiniteljima. "Čini se da mi koji danas živimo na ovim prostorima olako zaboravljamo ljude koji su nam dobro činili. Iako prelazimo preko toga kao da su nam ljudi dužni pomagati, a nisu. Zato čestitam na ideji što su i dobročinitelji uvršteni u monografiju" – kazao je Vajdner. Na koncu je dodao da sadržaj monografije jasno govori o tome kako je školstvo jedna od glavnih zadaća Crkve. Škola, kako je kazao, nije katolička po tome što ju je Crkva osnovala, nego se njezin odgojni i kulturološki projekt temelji na kr-

rima, o čemu svjedoči i monografija o 15 godina rada katoličke škole u Tuzli. Promotor, vlč. mr. Tihomir Šutalo, ravnatelj KŠC-a u Žepču govoreći o odgojnoj dimenziji koja se može nazrijeti iz monografije, je kazao da kako Centar u Tuzli tako i uopćeno katolički školski centri u BiH uz izvanredne rezultate koje postižu na polju obrazovanja, posebno su prepoznatljivi kroz odgojnu djelatnost. "Danas kada se odasvud čuje kako se izgubila odgojna dimenzija u školi, lijepo je vidjeti dobre primjere gdje se odgoju daje istaknuto mjesto. Ja bi se usudio reći da naši katolički školski centri u BiH danas osobito doživljavaju vlastitu prepoznatljivost kroz svoju odgojnu djelatnost." Tumačeći principe odgoja postavljene u katoličkom školstvu, pojasnio je da pod odgojnim djelovanjem škole se ne misli na usputne, pozitivne učinke obrazovnog djelovanja, nego na osmišljen dio svakodnevnog djelovanja radi socijalizacije, usvajanja pozitivnih stavova, općih, moralnih i demokratskih vrijednosti. Pri tom je kazao i da odgoj shvaćen kao

Predstavljanje monografije

šćanskim vrijednostima koje postaju unutarnja motivacija, nadahnjuju metodologiju i određuju ciljeve. O značaju i utjecaju Katoličke crkve u obrazovanju kroz povijest govorio je vlč. mr. Slavo Grgić, ravnatelj KŠC-a iz Bihaća. Vraćajući se u vrijeme vladavine Austrougarske monarhije, vlč. Slavo je kazao da su katoličke škole dale ogroman doprinos opismenjivanju stanovništva. Zamah u školstvu posebno je evidentan dolaskom biskupa Josipa Stadlera i redovite crkvene hijerarhije 1881. godine. Raspadom Austrougarske monarhije uočavaju se velike posljedice po školstvo, a one su vidne tijekom i nakon Prvog svjetskog rata kada vlast nije bronaklono gledala na katoličke škole. Gledajući unatrag kroz povijest, posebno negativan period nastupio je dolaskom nove vlasti 1945. godine kada su ukinute sve katoličke škole osim Franjevačke gimnazije u Visokom i Franjevačke teologije u Sarajevu koje su nastavile raditi sa velikim poteškoćama. Nakon 50 godina ugašenog katoličkog školstva, dolazimo do današnjih dana i ponovne uspostave katoličkih škola na ovim prsto-

pomoć pojedincu i zajednici za razvoj temeljnih stavova važnih za dostojanstven razvoj i život kao što je savjest, sloboda, istinoljubivost, odgovornost i solidarnost, ne može ostvariti svoje ciljeve u kratkoročnom razdoblju, nego da je na njemu potrebno sustavno i dugoročno raditi čiji su primjeri vidni u katoličkim obrazovnim institucijama.

Katolički školski centar "Sv. Franjo" Tuzla osnovan je 1995. godine kada je u iznajmljenim prostorijama djelovala Opća gimnazija sa 102 učenika. Od školske 2001/2001 godine nastava se odvija u vlastitom prostoru, velebnom zdanju izgrađenom na temeljima nekadašnjeg Klostersa – Zavoda Kraljice Svete Krunice. Danas Centar broji 900 učenika i postiže zapažene rezultate na obrazovnom i odgojnom polju. U okviru Centra djeluje produženi boravak za mlade osnovce te internat za djevojke koje se školuju i studiraju u Tuzli. U okviru Centra djeluje i udruga "Prijatelji Centra" koji čine roditelji, djelatnici te bivši i sadašnji učenici a koja ima humani karakter.

A. S. Č.

DANI KRUHA U KŠC „SV. FRANJO“ TUZLA

Dani kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, tradicionalno i ove godine obilježeni su u Katoličkom školskom centru „Sv. Franjo“ Tuzla na Međunarodni dan hrane, 16. listopada. U sportskoj dvorani centra otvorena je izložba kruha i krušnih proizvoda koja je imala prodajni karakter, a novac prikupljen od prodaje izloženih proizvoda namijenjen je djeci u misijskim zemljama.

Najmlađi

Manifestacija ima za cilj podizanje svijesti učenika, ali i odraslih o važnosti domaće zdrave hrane kao i proizvodnje zdrave hrane. „Zadovoljni smo odzivom učenika i njihovih roditelja. Prepuna dvorana pokazatelj je velike zainteresiranosti i odražava da je riječ o jednom ozbiljnom projektu. Stoga izražavamo zahvalnost učenicima i profesorima, a najviše mamama i bakama i ponekom tati koji su doprinijeli da manifestacija uspije“, kazao je fra Martin Antunović, direktor Opće gimnazije pri Centru, dodajući kako i ova manifestacija pokazuje veliku kreativnost učenika Centra, ali i njihovu veliku upornost u tome da prikupe što više sredstava za djecu u potrebi. Smatra da djeca još uvijek nisu u potpunosti svjesna kakva je situacija u svijetu po pitanju gladi, te je i ova manifestacija na neki način doprinos shvaćanja tog stanja, a samim tim i važnosti kruha koji je temeljan za ljudsko društvo, te da se s poštovanjem prema njemu odnose. Da učenici razumiju važnost domaće i zdrave hrane i da se ona i danas nalazi na trpezama u domaćinstvima, pokazatelj je upravo ova izložba koja je uistinu mirisala na domaće. Od domaćeg kruha, peciva u raznim izvedbama, na izložbi su se mogli vidjeti i razni kolačići proizvedeni u kućnoj radinosti bez previše umjetnih vještački proizvedenih dodataka. Bake su sigurno ponosne jer je izložba pokazatelj da je većina proizvoda spravljena upravo po njihovim receptima.

Proizvode je bilo moguće kušati, ali i kupiti te je na taj način skupljeno i nešto novaca koji će biti darovani gladnoj djeci u misijskim zemljama. Recimo još da je manifestacija uvijek imala vid humanosti, a za razliku od zadnje dvije godine, proizvodi nisu bili prodavani, nego darivani Domu za djecu bez roditeljske skrbi, Narodnoj kuhinji „Imaret“ te djeci Srebrenice.

Ankica S. Č.

DANI MATICE HRVATSKE TUZLA 2010.

ČASOPIS GRADOVRH ZATVORIO OVOGODIŠNJU MANIFESTACIJU

Matica hrvatska Tuzla, kao prepoznatljiva kulturna institucija, i ove je godine ponudila svoje dane prijateljima i ljubiteljima umjetnosti i kulture. Punim nazivom Dani Matice hrvatske Tuzla, ovo se kulturno društvo predstavlja već četvrti put. Poznati izdanak Matice hrvatske Tuzla je svakako časopis Gradovrh koji je ove godine proslavio sedmi broj. Kroz sedam izdanja je Matica hrvatska Tuzla nastojala prikazati, u svome časopisu, pogled na široko polje čovjekovog djelovanja. Za Gradovrh se može reći da je on posvećen proučavanju ponajprije filozofskih, gospodarskih, jezično-književnih, pedagoških i metodičkih, prirodnoznanstvenih i socioloških tema. U nekom bismo smislu mogli reći da je program dana Matice hrvatske u Tuzli neka vrsta stvarnog prikaza onoga što je zapisano u Gradovrhu.

Sam naziv kulturnih događanja, u krilu Matice hrvatske, govori nam da je riječ o višednevnoj manifestaciji koja ima za cilj duhovno obogatiti ljude našega grada. Ove su godine Dani Matice hrvatske Tuzla počeli 8. listopada.

govarane riječi su bile u stihovima.

Već 26. listopada u prostoru Teatar Kabarea iz Tuzle prikazana je kazališna predstava Malograđanska svadba s početkom u 19 i 30. Posjećenost predstave je bila velika.

Na redu je bila Večer tuzlanskih zborova. Dio je to manifestacije koji vjerno prati Dane Matice hrvatske Tuzla. Ove su godine nastupali: Hor Srednje muzičke škole, Hor Behram-begove medrese, Zbor „Prijatelji KŠC Sv. Franjo“, Pjevački ženski zbor „Slovenčice“ i Ženski vokalni ansambl „Iskre“.

Zadnja od ovogodišnjih postaja bila je večer predstavljanja časopisa Gradovrh. Kruna ovogodišnjeg druženja trebala je još jednom pokazati što nam donosi Gradovrh. O tome su govorili promotori: dr. sc. Anisa Avdagić i dr. sc. Drago Bojić. Predstavljanje časopisa je održano u Ateljeu Ismeta Mujezinovića u Tuzli. Prva je o Gradovrhu govorila Anisa Avdagić te napomenula njegovu raznolikost i bogatstvo sadržaja. Sama je naglasila kako je teško pronaći zajed-

Pozdravna riječ predsjednice Petrović

Dani su započeli u Međunarodnoj galeriji portreta Tuzla u 18 sati. Četvrti Dane Matice hrvatske otvorio je fra Petar Matanović i u svome govoru istaknuo kako je broj četiri simboličan i znakovit. U nastavku programa otvaranja Dana, prisutni su mogli gledati ulomak iz Cabareta u izvođenju Ane Franjičević, glumice Teatra Kabare Tuzla. Na klaviru ju je pratila profesorica Zrinka Andrejaš. Tema večeri bilo je predstavljanje Matice hrvatske Mostar.

Sljedeće druženje Matica hrvatska Tuzla upriličila je 19. listopada kada je na redu bilo književno druženje s poezijom nagrađenih pjesnika čiji su radovi objavljeni u časopisu Gradovrh. Druženje je bilo zakazano u prostoru Izdavačke kuće Bosanska riječ Tuzla s početkom u 13 sati. U susretu učenika, nastavnika i ljubitelja poezije nije bilo puno razgovora. Iz-

ničku crtu svih tih tekstova. Drago Bojić je pristupio predstavljanju s druge strane i govorio o stanju medija u današnjem svijetu. Naglasio je važnost knjige kao posebnog medija u životu današnjeg čovjeka. Poželio je sreću budućem radu Matice hrvatske Tuzla. Glavna urednica Gradovrha i predsjednica Matice hrvatske Tuzla, Marica Petrović je naglasila cilj časopisa, a to je pokušaj prikaza kako hrvatski identitet u Bosni i Hercegovini ne može, čak i ako hoće, isključiti drugi, treći, četvrti i ine identitete, s kojima se susreće, na jedan način dodiruje, utječe jedan na drugi, paralelno egzistira, uravnotežujući prošlost i svakodnevnicu.

Program zadnje večeri uljepšali su Gabrielja Andrejaš izvedbom na klaviru i Jurica Šuster čitanjem pjesme „Budi svoj“ Augusta Šenoe.

M. B.

U TUZLI ODRŽANA 7. KONFERENCIJA O EUROPSKOJ POVELJI O ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA

Ljudska prava još su krhka tematika

U Tuzli je početkom listopada održana 7. konferencija o Europskoj povelji o zaštiti ljudskih prava, a ovaj grad izabran je za domaćina kao simbol mira, tolerancije i suživota.

U sklopu Konferencije prezentirana je i potpisana Tuzlanska deklaracija. Također u Tuzli je obilježena desetogodišnjica potpisivanja Europske povelje za očuvanje ljudskih prava u gradovima.

Na Sedmoj konferenciji gradova povelje o ljudskim pravima nazočio je veliki broj zvaničnika iz cijele Europe. Povelja o ljudskim pravima ima za cilj uključiti gradove u rješavanje problema s kojima se građani susreću, posebice u zaštiti ljudskih prava.

Gradonačelnik Sant Denisa gdje je povelja prvi puta potpisana Didier Pailard kaže da je Tuzla primjer grada u kojem je izražena upravo ta činjenica poštivanja drugog i drukčijeg. Tuzla je, smatra Pailard, izabrana kao grad simbol gdje su i u najtežim vremenima poštivana ljudska prava.

„Teme o kojima razgovaramo su teme vezane za pitanje nediskriminacije i netolerancije. To su ključni problemi s kojima se često susrećemo i koje gradovi moraju tretirati. U Francuskoj ima jako puno problema u tim područjima. Posljednji događaji su vezani za protjerivanje Roma gdje je Francuska pokazala jedan netolerantan stav i svijet je prema

samo zato što smo nešto potpisali samim time imamo i nešto što garantira da je sve uredu. Građani trebaju biti svjesni toga da i sami moraju sudjelovati i zahtjevati da društvo napreduje“, kaže Bada.

Grad gdje je do početka 90.-ih vladao suživot i tolerancija je Vukovar. Vrlo brzo to je postao grad gdje su na najgori mogući način prekršena osnovna ljudska prava – prava na život. Ubijeno je na tisuće civila i Vukovar se na kraju drugog desetljeća od rata ponovno diči time što nosi simbol grada u kojem vladaju suživot, mir i tolerancija.

„Danas u Vukovaru nitko ne može zabilježiti bilo koji incident. Proces mirne reintegracije je najuspješniji proces mira u svijetu koji je netko započeo. Svi oni koji su započeli vjerujem da nisu vjerovali u uspješnost takvog procesa. Danas je Vukovar primjer kako se mirnim putem može rat završiti. Jedan od projekata koji će Vukovar uskoro imati je Centar za mir i toleranciju“, kaže gradonačelnik Vukovara Željko Sabo.

Načelnik Općine Tuzla Jasmin Imamović ponosan je na činjenicu da je Tuzla izabrana kao grad domaćin jednoj ovakvoj konferenciji.

„Mi se želimo umrežiti sa svim europskim gradovima i zajednički rješavati određene probleme. Problem nekih gradova i građana jest centralizacija koja onemogućava da zadovoljite sve potrebe svojih građana. Naš

Detalj s konferencije gradova

nama upirao prste upozoravajući na naš netolerantan odnos prema toj ljudskoj kategoriji“, kaže Pailard.

Prije dvanaest godina Povelja o ljudskim pravima je idejno krenula iz Barcelone i nakon 12 godina može se reći da su gradovi spremni prihvatiti povelju, ali da su ljudska prava još uvijek veoma krhka tematika.

Rosa Bada, predstavnik Barcelone kaže da nas danas na kršenje ljudskih prava posebice opominju Guernica, Srebrenica i Vukovar. „Koliko god da radimo na suživotu i toleranciji, na pomirenju ovi gradovi su upozorenje da povjerenje nije dovoljno i da se uvijek može dogoditi nešto loše. Ne smijemo misliti da

problem u Tuzli je taj što kao grad ostvarujemo svega 8 posto iz PDV-a, dok je u Italiji to 35 posto. Mi hoćemo ujednačavanje standarda, više prava za naše građane kroz raspodjelu javnog prihoda. Želimo biti u mreži europskih gradova jer smo zajedno jači“, smatra Imamović.

Tijekom konferencije potpisana je Tuzlanska deklaracija koja će nositi zajedničke zaključke predstavnika gradova u borbi protiv globalne ekonomske krize koja je izazvala i socijalnu krizu čime su ugrožena ljudska prava. Tuzlanska deklaracija nosit će i rješenja predstavnika gradova protiv globalnog zatopljenja.

M. N.

VEĆINU U BIH MUČE ISTI PROBLEMI

Nacionalni demokratski institut koji u BiH djeluje od 1996. godine, u okviru svojih projekata ima suradnju s političkim strankama i civilnim društvom. Cilj je da se građanima predstave programi stranaka, koji govore o pitanjima od životnog značaja. Ovo je u demokratskim europskim zemljama gotovo svakodnevnica, a u BiH tek na samom početku.

Tijekom regionalnih foruma koje je Nacionalni demokratski institut (NDI) provodio u svim gradovima u BiH, građanima je omogućeno da izravno razgovaraju s političarima gotovo svih političkih stranaka o pitanjima koja smatraju najznačajnijim za poboljšanje životnog standarda. Selma Milovanović iz Nacionalnog demokratskog instituta BiH, kaže da je publici tijekom foruma omogućeno da postavlja pitanja. „Tako promoviramo izravan kontakt između građana i političara koji im predstavljaju svoje planove. Teme koje sami građani nametnu, kasnije će biti korištene kao osnovna pitanja koja će se postavljati na javnim debatama, na entitetskoj i državnoj razini“, kaže Milovanović.

Gradovi u kojima se održavaju forumi su Bijeljina, Trebinje, Mostar, Banja Luka, Livno, Tuzla, Zenica, Sarajevo. Selma Milovanović ističe da je cilj Nacionalnog demokratskog instituta BiH je da omogućiti građanima da se aktivno uključe u forum i debatu.

Ranija iskustva s ovakvih foruma govore da je NDI BiH doprinio političkom dijalogu između političkih stranaka, što je vrlo važno za političku budućnost naše zemlje. Politički dijalog ključan je kako bi se za BiH moglo reći da je krenula stopama europskih standarda. Dragan Koprena, koordinator ovog projekta, kaže da građani žele međusobni dijalog bez obzira na nacionalnu pripadnost, ali da taj dijalog vrlo često koči upravo politika.

„Forum su popraćeni jako dobro, i od strane publike i medija. Pitanja su raznovrsna, ljudi su zainteresirani, a ono što je nama posebno zadovoljstvo u NDI, jest da je ovo po prvi put da se nešto slično organizira na razini Bosne i Hercegovine i da imamo pozitivne povratne informacije od samih sudionika, odnosno predstavnika političkih stranaka. Također dodaje da je sve više primjetno da građane BiH muče isti problemi, bez obzira kojem entitetu ili kojem kantonu pripadali:

Na pitanje što bi ovakav program Nacionalnog demokratskog instituta BiH trebao građanima u konačnici donijeti, Selma Milovanović odgovara da će on na izravan način omogućiti građanima bolju informiranost o tome što njihovi politički predstavnici misle o temama koje građani smatraju bitnima.

U zemljama EU upravo debate ove vrste dovele su do odlične suradnje vlasti i lokalnih zajednica. A ovakvim forumima i Bosna i Hercegovina otvara vrata Europske unije.

M. N.

Svjetski sukob civilizacija, religija i ideologija?!?

„Demokracija je sustav u kojemu dvije budale nadglasaju jednog genija“, glasi jedna od mudrih poruka.

Takve situacije imamo svakodnevno oko nas, a osobito na političkoj sceni, mada je nemoguće izabrati i kazati tko je genije.

Biljana Golić – Facebook: „Kad su oči žene zamagljene suzama, onda je muškarac taj koji ne vidi jasno!!!“

Kada su žene u pitanju rijetko koji muškarac i rijetko kada vidi jasno oko sebe.

„Srpska vojska želi u misije UN i EU“, glasio je naslov u jednim bh. dnevnim novinama.

Čik pogodite, iz sadržaja naslova, je li riječ o vojsci Republike Srpske ili vojnim formacijama iz Srbije. Kako takvih zabuna ne bi bilo novinari u BiH, a osobito u RS-u, morali bi, konačno, početi razlikovati odrednice srpski i srbijanski, jer čitatelji, slušatelji i gledatelji nisu dužni odgonetati što mudre novinarske glave misle i podrazumijevaju.

Zijad Sokolović – Facebook (FB): „Nikad nisam bio siromašan, ali sam bio bez novca. Biti bez novca je prolazno stanje, biti siromašan je stanje duha.“

Veliki su problemi kad besparica dugo traje, kao što je kod većine u BiH, pa i na cijelom Balkanu. Onda se i duhovno posustaje, kleca, štreca....

„Hrvatska koalicija će vratiti dostojanstvo Hrvatima u BiH“, glasio je jedan predizborni naslov u novinama, a pod koalicijom se podrazumijevalo zajedničko moljkanje za glasove od strane HDZ 1990. i HSP-a BiH.

Spomenuta koalicija i sve ostale, preostale i zaostale političke stranke, poboljšale bi život ne samo Hrvatima nego i svim Bosancima i Hercegovcima kada bi se udružili u akcijama otvaranja novih proizvodnih pogona.

„Jedini spas za Hrvate je pobjeda Boljitzka“, izjavio je krajem predizborne kampanje Mladen Ivanković-Lijanović, predsjednik Narodne stranke Radom za boljitak.

Zna se na koji je boljitak mislio gospodin Ivanković-Lijanović, a sasvim je sigurno da u trenutku izjavljivanja nije bio svjestan, mada to dobro zna, da je biznis-boljitak jedini spas za Bosnu i Hercegovinu i njezine žitelje.

Mira Lukač – Facebook (FB): „Kakva je razlika između psa čuvara i njegovog gazde? Nikakva! Ni jedan ni drugi ne diraju kućanicu, a susjedu bi rastrgli!“

Očito tuđe je slađe, a u to se mora vjerovati, a osobito kada to dama tvrdi.

„Lagumdžija i Dodik najjači u državi“, glasio je naslov u jednim bh. dnevnim novinama, a poruka o ovoj dvojici snagatora odnosila se na broj osvojenih zastupničkih mjesta u Zastupničkom domu Parlamenta Bosne i Hercegovine.

Osim u političkom značenju ovaj dvojac bi i bukvalno mogao biti najjači u BiH. Pogotovu ako se imaju u vidu Dodikovi gabariti, javno dokazane i prikazane boksačke vještine, te Lagumdžijina lucidnost, da ne kažemo lukavost. A ni njegova fizička snaga nije za (od)baciti

„Niska razina ekološke kulture u BiH“, glasio je jedan nedavni novinski naslov.

Prevedeno na prosti i jednostavni narodni jezik to znači da smo još uvijek prljavi. Na sveopću žalost i nesreću nije nam prisutna samo ekološka prljavština. Ona se bar dijelom može ublažiti, ali ostaju pitanja bez odgovora kako se riješiti smeća i blata u politici, medijima i ostalim međuljudskim odnosima.

Poveliki je broj punoljetnih građana, čitati birača, u Bosni i Hercegovini, iznenađen, pa i razočarani postizbornom tzv. crveno-zelenom koalicijom odnosno slizavanjem SDP-a i SDA.

Očito niti je stranka Zlatka LAGUMDŽIJE crvena koliko za sebe tvrde njeni članovi i Zlajini poslušnici, niti su puleni Sulejmana TIHIĆA zeleni koliko to na prvi pogled djeluje. Više je nego jasno kako je i za jedne i za druge, naravno onih koji su preskočili predizborne pragove, vlast uvijek bila i strast i slast.

P.S. Još kada se okonča ratovanje oko ministarskih fotelje ne bi bilo nikakvo iznenađenje da se po-

rode neke nove sdp i sda partije. Naravno, opet sa strašću za vlašću i tako do beskraja.

Često citirani njemački novinar Udo Ulfkotte, posebno poznat po svojim ostrim kritikama islama, je iznio svoje stavove oko problema integracije u kojima je opisao do čega to može dovesti. „Ono što ja mislim jest da muslimani imaju u ovom svijetu mjesto za život i mjesto za svoju kulturu. Također, postoji i mjesto za europsku i zapadnu kulturu. Ipak, ne vjerujem da oni mogu živjeti zajedno u miru. Danas se događa sukob ne samo civilizacija i religija već i ideologija. Takav je bio i slučaj između npr. komunizma i kapitalizma. Ovi današnji sukobi događaju se zato što je i islam ideologija. Uvjeren sam da islam neće dobiti bitku“, kazao je Ulfkotte.

Na svu sreću pa se citirana izjava ne može odnositi na istočni i zapadni dio BiH; ali postoji i ona narodna: „Nikad ne reci, nikad.“

Jasmina Karić – Facebook (FB): „Zašto pijetao rano pjeva? Zato što ne smije pisnuti kad ustanu kokoške.“

Na prvi pogled naivna i bezazlena poruka, ali kad se malo bolje razmisli u citiranoj rečenici se krije velika istina. Osobito ako je pijetao sam i usamljen među brojnim kokoškama. Nerijetko, i jedan pijetao s jednom kokoškom u istom je položaju, ako ne u gorem i težem.

Tuzlanski novinari Đuro Skondrić i Vehid Jahić – Facebook (FB): „Kolega Marko Divković je veoma hrabar novinar, ali još nije bio u Meksiku, Hondurasu ili Nikaragvi da napravi jednu priču o putevima droge.“

Što tek nije napravio Skondrić, jer je najveći dio karijere bio urednik, znači novinarski birokrata.

Nedžad Muharemagić – Facebook (FB): „Pogrebno poduzeće promijenilo ime. Sada se zove Završni radovi u zdravstvu.“

Jest crno-humorno, ali je istinito. Bilo to nama drago ili ne.

Krivo (o)gledao: Nikola J. IVANOVIĆ

LUCIANA

Adresa: Magistralni put bb, Lukavac, BiH
Tel/fax: ++387 35 553 454, 553 453

E-mail: luciana@bih.net.ba
www.luciana.ba

ZDRAV DUH I PRAZAN STOMAK

BiH ni petnaest godina nakon rata se nije oporavila niti izdigla u intelektualnom, društvenom i kulturnom smislu. Njezini građani opterećeni socijalnom i svakom drugom krizom, ali i utrci za vremenom go-

tovo su gurnuli na marginu svojih života interes za knjigu, predstave, velike glazbene koncerte. I mladi sve manje dolaze u kazališta. Zaobilaze biblioteke. Mnogi od njih iako su završili fakultete nisu čak nikada bili niti na jednoj izložbi slika, ne znaju imena velikih književnika, a od književnih djela jedva su pročitali koju lektiru. Da apsurd bude veći

čak ni politika BiH ne prepoznaje kulturu kao značajnu za razvoj društvene zajednice. Vodeći političari ove zemlje vrlo često i ne znaju gdje su kazališta, galerije ili koncertne dvorane.

Zašto je tako? Je li za to kriv rat kojim je pogodena ova zemlja? Smije li rat uopće više biti izgovor? Ima li nade da će ovakav mentalitet promijeniti nove generacije? Do kada će kulturu promicati samo entuzijasti?

Građani Bosne i Hercegovine žive u vremenu gdje ne postoji odgovornost za bilo koji segment života i gotovo je sve dozvoljeno i oprošteno. Ne čini se ništa da kultura i općenito društveni sustav vrijednosti napreduju. Čini mi se da se nikada više nije spominjao Bog, a da se nikad više nije i psovao. Nikada se nije više govorilo o Bogu, a s druge strane nikada se nije više gazilo po čovjeku. Da se Bog postidi od takvog jednog nevjerovatnog dodvoravanja praznih duša.

Činjenica je da građani Bosne i Hercegovine polako dotiču dno i stoga bi se takve apatije, koja traje već čitavo desetljeće, bilo potrebno što prije osloboditi. Ne treba smetnuti s uma da je na stotine tisuća građana bez posla, da velik broj građana živi na rubu egzistencije, da jedan dio građana koji su uz politiku mogu sebi osigurati lagodan život dok se većina građana boji sutrašnjeg dana.

Sve ovo gurnulo je na marginu društvenog interesa kulturne institucije, a s njima i glazbenike, glumce, likovne umjetnike. Jedan od problema je socijalno stanje u državi. Poslije rata nestala je srednja klasa koja je uglavnom bila konzument kulture. Nedostatkom novca manje se ili nikako ne troši novac na knjige, predstave, samim tim manja je i ponuda, zaobilazi se ovo tržište kvalitetnijom ponudom. Drugi problem je politička situacija, kultura je segmentirana po nacionalnom ključu, postavlja se pitanje postoje li bosanskohercegovački pisci, teatrolozi i drugi

kulturni radnici ili se tu samo radi o tri „različita“ identiteta. Nacionaliziranje svega, pa i pisaca postalo je glavno pitanje u Bosni i Hercegovini. Na primjer, postaviti pitanje kako Srbi u svom nastavnom programu percipiraju Maka Dizdara, kako Hrvati, a kako Bošnjaci. Koju vrstu identiteta oni prepoznaju u Kamenom spavaču? Tu se odmah javlja i treći problem kulture kod nas, a to je obrazovanje i nastavni programi koji su različiti. Bosna i Hercegovina je zemlja koja ima tu nesreću da je potpuno izgubila svoju multikulturalnost i svoj višenacionalni karakter. U Bosni i Hercegovini je danas sve nacionalizirano s obzirom na to tko u kojoj općini, kojem kantonu ili konstitutivnoj jedinici čini nacionalnu većinu. Onaj koji je ostao u manjini je uvijek onaj koji je donji, odnosno onaj koji je stradao. Umjetnici u bilo kojem gradu u Bosni i Hercegovini uglavnom su oslonjeni na vlastiti entuzijizam. U nezvaničnoj priči reći će da ih boli taj surov odnos vlasti prema kulturi. S dozom ironije će prokomentirati da je neshvatljivo da pojedinci iz vlasti čak ne znaju ni gdje su vrata kulturnih institucija.

Ključni problem je centralizacija kulture – Sarajevo, Mostar i Banjaluka. To se nije smjelo nikada dogoditi, jer sloboda umjetnosti ne poznaje granice niti umjetnost želi nacionalne, gradske ili državne okvire. U našoj zemlji skoro nikako se ne može naći zajednički veliki kulturni projekt koji bi imao bosanskoher-

cegovački identitet. Andrić je rekao „Dode jedno vrieme kada pametni zašute, kad glupi progovore, a kad se fukara obogati“. Znači to je neko vrijeme nemirno, trusno, nekonstruktivno. Ali u Bosni i Hercegovini je jako dugo taj vakuum, jako dugo je taj prazan prostor i onda u taj prostor pod okvirima vrednota uđu i mnoge druge stvari koje su nevrjednosne i koje se ne mogu tako odrediti.

Glumci, ali i kulturnjaci općenito danas umjesto da čine kulturnu elitu zajednice, oni se osjećaju krivima što su uopće završili visoke škole glume, povijesti umjesnosti ili što su ikada kročili na neke od umjetničkih ili glazbenih akademija. Kultura je u potpunosti marginalizirana na našim prostorima. Kako ovdje, tako i u svim zemljama regije. Mislim da je kultura jedna marginalna i sporedna stvar. Mladi umjetnici su onoliko shvaćeni koliko to dopuštaju njihova djela, ali mnogi od njih nikada nisu uspjeli doći do izražaja s nekim od svojih djela ili talenata.

Ovom društvu i ovoj državi zato su potrebni ljudi nove inspiracije, a to su mladi ljudi i školovani ljudi. Neki ljudi koji se nalaze vani ili ljudi koji se nalaze ovdje, ali ne mogu doći do izražaja od tatinih i matinih sinova.

Nastavi li Bosna i Hercegovina ići tim putem, mogla bi umjesto u EU otići u tamni vilajet.

Maja Nikolić

SUZUKI Way of life auto-moto-centar Viba 035 396 002

SX4 4X4 25.700 KM
do registracije

bilo kuda, može svuda

HRVATSKI NAŠ SAMOSVOJNI:

GRAMATIKE I RJEČNICI HRVATSKOGA JEZIKA

Temeljitijem upoznavanju i zbližavanju varijanti književnog jezika u Hrvata uvelike je koristila i pojava gramatika i rječnika, koji su počeli izlaziti već od kraja XVI. stoljeća.

Već se na prijelazu XV. i XVI. stoljeća počinju sastavljati gramatike, a još se veća briga pokazuje oko skupljanja jezičnog blaga i objavljivanja rječnika. Pritom se zapaža težnja da se zabilježi što više riječi iz govora svih naših narječja.

Gramatička i leksikografska djela 16. i 17. stoljeća

Prvi potpuniji rječnik izdao je Faust Vrančić, Šibenčanin, pod nazivom *Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum, latinae, italicae, germanicae, dalmaticae et ungaricae*, u prijevodu Rječnik pet najuglednijih europskih jezika. U popisu hrvatskih riječi nabrojene su čakavske i štokavske, uz nešto kajkavskih. Iako je Vrančićev rječnik malen, ipak je to prvi pokušaj u našoj leksikografiji, a njime su se služili i kasniji naši leksikografi (Mikalja, Habdelić, Della Bella, Belostenec).

“Velekreat sam razmišljao i razgovarajući se s družimi iziskovao, kojim bismo načinom najboljim i najugodnijim mogli upisati i izgovoriti naša besidenja slovinska; ne mogosmo nikakova posobita najći, s kojim bi se moglo ne samo svima rusagom, paček ni jednomu samomu ugoditi gradu. Jere svaki človik svoga grada govor i besidenje hvali: Hrvat, Dalmatin,

skome (Grammatika Talianska). U predgovoru objašnjava da se odlučio za štokavštinu, tj. bosanski jezik, jer svatko zna da je ona najljepša (Ogn’ un diče che la lingua Bosnese sia la piu bella). Mikalja izričito naglašava da su mu pojmi illyrico i slovinski, odnosno ilirico i croato istoznačnice. Bilježi štokavski leksik, no osim njega i čakavski, a ograničeno i kajkavski leksik

Belostenčev *Gazophylacium*

Habdelićev *Dictionar*

Devet godina nakon spomenutoga prvog rječnika tiskana je prva gramatika. Pažaninu Bartolu Kašiću 1599. povjeren je da za potrebe Ilirske akademije na Kolegiju u Rimu sastavi priručnu gramatiku. To je djelo, nešto skraćeno, tiskano 1604. pod naslovom *Institutionum linguae illyricae libri duo*, u prijevodu Temelji ilirskoga jezika u dvije knjige. Kašić je radio po načelu što su ga isticali predstavnici tzv. katoličke obnove i isusovačka škola, to jest da se preuzme najprošireniji i opći govor. O svojim jezikoslovnim pogledima Kašić kaže u predgovoru *Rituala* (1640.):

Bošnjak, Dubrovčanin, Srblijin. Što ćemo dakle reći i odlučiti? Razborito i razložito scinim ja zaisto i mnim, da oni pisalac, koji hoće što god upisati naški, ima nastojati, koliko najbolje može, onim govorom upisati, koga on višt u mnogih pozna, da je najopćeniji i koga može svak’ lašnje razumiti i s koristju pročtiti: neka kakogodire mnogima ugodu. Ovim dakle načinom odlučih ja pismo ovega *Rituala* ili *Običajnika* istomati naški, bivši ja govorio i općio s ljudmi od razlikih rusaga slovinskih hodeći po svitu, i ja sam njih ovaka govorenja razumio i oni su moja (krstjani, Rašijani, Srbliji poluvirci i Turci). Jur dakle, ako ja bosanski upišem ove riči: poslao sam, učio sam, rekao sam ili take ine, ne branim zato Dalmatinu našem, da on ne obrati na svoj način ove iste riči i inake ter reče: poslao sam, učio sam, rekao sam; ni manje Dubrovčaninu, da ne reče: poslo sam, reko sam; ali gdi ja upišem: što ili šta, ne branim Dalmatinu, da on reče: ča, ter tako u inih ričih, koje ne budu upisane načinom svoga grada ili mista, svak’ na svoj način navrnvši slovo kojegodir po svojoj običaji: tako ne imamo koriti jedni družih veleći, da zanose.”

Sljedeće veliko leksikografsko djelo nastavlja na Kašićevu tragu. Radi se o *Blagu jezika slovinskoga Jakova Mikalje* iz 1649. godine. To je prvi hrvatski rječnik u kojemu je hrvatski polazni jezik. U uvodnome dijelu *Blago* sadrži latinsku posvetu, obraćanje čitatelju na talijanskome (*Al benigno lettore*), prikaz slovpisa i pravopisa na latinskom i hrvatskom jeziku (*Od ortographie jezika slovinskoga ili načina od pisanja*) te gramatiku talijanskoga jezika na hrvat-

kao natuknicu ili kao sinonim. Rječnik, namijenjen prvenstveno pouci učenika i isusovačkoga pomlatka, donosi oko 25.000 hrvatskih riječi.

U XVII. stoljeću, koje je bogato rječnicima, objavljuju se leksikografska djela i u sjevernoj Hrvatskoj. U tim je rječnicima sabrano prvenstveno blago kajkavskoga narječja, ali se redovito donose i nekajkavske riječi. Habdelić svojim djelom *Dictionar* ili *Réchi Szlovenske zvevexa* ukup zbrane izdanim u Grazu godine 1670. zauzima istaknuto, iako laičko, mjesto u povijesti hrvatskog jezikoslovlja. Naime, bez osobita lingvističkoga znanja, a pišući za školske potrebe, sastavio je hrvatsko-latinski rječnik.

Još za života Habdelićeva izradio je Ivan Belostenec svoj veliki rječnik *Gazophylacium*, seu latino-illyricorum (latinsko-hrvatski) *onomatum aerarium*, u prijevodu *Gazofilacij* ili latinsko-ilirski riznica riječi; druga knjiga rječnika ima naslov *Gazophylacium illyrico-latinum*. Djelo razvija opći znak za jat, E sa kvačicom ili takozvano rogato E, ě. Osim po bogatstvu riječi (oko 40.000 riječi na 2.000 stranica teksta) *Gazofilacij* je važan i po tronarječnoj (kajkavsko-čakavsko-štokavskoj) jezičnoj koncepciji karakterističnoj za pripadnike ozaljskoga književno-jezičnoga kruga.

Za usporedbu, u Srba je prvi rječnik onaj Vuka Karadžića iz 1818. godine, a prva gramatika Pismenica serbskoga jezika po govoru prostoga naroda napisana iz 1814.

ALOJZIJE STEPINAC – ČOVJEK VJERE

I nakon rata nadbiskup Alojzije Stepinac nastavlja živjeti prema svome pastirskom geslu: „U Tebe se Gospodine uzdam.“ Taj životni program on će nastaviti i nakon godina rata i teških godina i trenutaka za hrvatski narod i druge narode koji su to vrijeme preživjeli. Stepinac je u vremenu rata nastojao u cijelosti raditi na očuvanju vjere i katoličkoga morala u narodu i državi, Nezavisnoj državi hrvatskoj. Početkom 1945. godine održana je Biskupska konferencija Jugoslavije u Zagrebu. Tom su prigodom biskupi poslali Pastirsko pismo vjernicima u kojemu osuđuju terorizam, ističući prava hrvatskog naroda na slobodu i nezavisnost, pravo kojega se hrvatski narod nije odrekao 1 300 godina. U tom pismu katolički hrvatski biskupi poštuju pravo koje Bog daje svakom narodu i koje je suglasno s pravdom i međunarodnim pravom.

Pastirsko pismo

Odnos između crkvenih vlasti i nove države bio je u mjerilima uzajamnog uvažavanja sve do Pastirskog pisma katoličkih biskupa Jugoslavije. Do pisma je došlo nakon dugotrajnog nepravednog odnosa nove vlasti naspram katolika u Hrvatskoj i Katoličke crkve u cjelini. Vrijeme od svibnja do rujna u Hrvatskoj je donijelo brojne prijepore i trenja između katoličkog hrvatskog usmjerenja i onog komunističkog. Prije rata katolici Hrvati su trpjeli svoj neriješeni položaj u tadašnjoj državi, Drugi svjetski rat je donio tegobe Nezavisne države Hrvatske koja je u svom sustavu često odskakala od katoličkog nauka, da bi hrvatski i ostali narodi doživjeli kraj rata i susret s novom Jugoslavijom koja je trebala Hrvatima omogućiti mir u zajedništvu ponajprije sa Srbima, a onda i s ostalim narodima, južnim Slavenima. U tom iščekivanju Hrvati su ponovno trpjeli nemogućnost svoje slobode i ispovijedanja vlastite vjere i onoga što jesu, opet su morali čekati da se druga strana primiri ili djelovati u okrilju Crkve koja je jedina mogla braniti njihov život. Crkva je u to vrijeme bila i majka i otac hrvatskog čovjeka i hrvatskih građana. Dana 20. rujna napisano je Pastirsko pismo katoličkih biskupa Jugoslavije, izdano s općih Biskupskih konferencija u Zagrebu. Bilo je to pismo u kojemu je sažeta sva bol onoga vremena i riječ vjere koja je sama trebala iznijeti teret. Na čelu te Crkve teret i breme morao je, između ostalih, nositi nadbiskup Alojzije Stepinac. U Pastirskom pismu je pisalo: „Predragi u Kristu vjernici! Mi, katolički biskupi, sakupljeni na plenarnim konferencijama u Zagrebu, smatramo svojom pastirskom dužnošću da s ovih konferencija upravimo nekoliko riječi Vama, svojim dragim vjernicima. Nakon teških i dugih godina čekanja, konačno je završen rat koji je iskrvario čovječanstvo kao nijedan prije, što ga ljudi pamte. Njegov krvavi bič nije poštedio ni naše zemlje. Ratne grozote po više puta su prohujale nekim krajevima naše domovine. Iza sebe su ostavile pustoš, garišta i suze.

Prorijedile su se čitave pokrajine. Razorene su tolike obitelji, ostavljena brojna siročad bez roditelja, ožalošćene majke i supruge, očevi i djeca. Nema tako reći nikoga, tko ne bi žalio za kojim dragim pokojnikom. Svi smo osjetili oskudicu, glad i bolesti koje redovno prate svaki rat. Krvave borbe vodile su se, na našu veliku žalost, između braće po krvi. Bratoubilačka borba koja je

nekada razdvajala članove iste obitelji nosila je osobito krvave posljedice. I ratna razaranja, uslijed posebnih okolnosti dvostruke okupacije stranih vojski, te unutrašnjih borbi, dosegla su takav zamah kao u rijetko kojoj zemlji. Zato smo na vijest da je rat u svijetu i kod nas konačno završen osjetili duboku potrebu da zahvalimo Svevišnjem Bogu za to što nas je poštedio od dužeg trajanja ratnih nevolja i bratoubilačke borbe. Svršetak rata donio je nama velike i duboke promjene na svim područjima života. Pred našim očima nestaje tako reći svega što je nekada činilo temelje svagdašnjega života. Državna zajednica dobila je novo ime, Demokratska Federativna Jugoslavija. Njezino zakonodavstvo, sami temelji na kojima počiva, jesu sasvim novi, a ona sama ne želi imati mnogo zajedničkog s prošlošću. Vlast i sudstvo, školstvo i gospodarstvo odišu novim, revolucionarnim duhom. Na Katoličku crkvu ne spada da svojim vjernicima propisuje kako će urediti svoja politička, narodna i gospodarska pitanja, dokle god su ta u skladu s općim moralnim načelima koja obvezuju svakog čovjeka. Ona se u čisto političkim pitanjima drži nauka svoga utemeljitelja: Podajte dakle caru carevo i Bogu Božje. (Mat. 22,21) To načelo provodi ona u svim narodima, u svim zemljama svijeta. Ona prigrljuje sve narode jednakom ljubavlju, jer u svakom čovjeku gleda brata otkupljena istom krvlju Kristovom. Njoj je, prije svega i iznad svega, na srcu duhovno dobro njezinih vjernika. Za nj se ona zalaže, o njemu vodi brigu u svim oblicima državnog i gospo-

darskog života koji pojedini narodi sebi slobodno odaberu. Ta briga za duhovno dobro svijetu vas, predragi vjernici, nadahnjuju nas u ovom času, kad vam upravljamo ovo pastirsko pismo u DF Jugoslaviji. Za to dobro mi nosimo pred Bogom veliku odgovornost. Svjesni te odgovornosti želimo da se poratne neprilike koje vladaju u čitavom svijetu i u našoj zemlji što prije srede. U toj namjeri obraćamo se na vas ovim pastirskim pismom. (.) Ponajprije nas, predragi vjernici, rastužuje i zabrinjuje bolna i strašna sudbina mnogih svećenika, pastira vaših duša. Već za vrijeme rata velik je broj svećenika poginuo, ne toliko u samim ratnim borbama, koliko više uslijed osuda sadašnjih i vojnih građanskih vlasti. Kad su se svršile ratne operacije nisu prestale smrtno osude katoličkih svećenika. (.) A što je najbolnije, njima, kao ni drugim stotinama, ni tisućama, nije bilo dozvoljeno, što je inače dozvoljeno u civiliziranim zemljama i nagorim zločincima: da u posljednjem času prime svete sakramente. Upravo zato je poštena i nepristrana javnost u pravu da osporava ovim smrtnim osudama svećenika najbitniju vlastitost sudske presude a to je pravednost. Tko može dokazati da su toliki, na smrt osuđeni katolički svećenici, uistinu zločinci koji zaslužuju smrtnu osudu? Katolička štampa je druga bolna točka u životu Katoličke crkve. Od nekih 100 časopisa, koliko smo ih imali prije rata, danas ni jedan ne izlazi. Kada se tražila dozvola za rad navodili su se svi mogući razlozi. Sloboda je katoličke štampe za Katoličku crkvu pitanje o kojem ovisi dobro tolikih duša. (.) Mladež po selima i gradovima izvrgnuta je novim moralnim pogiblima, stalnim priređivanjem plesova koji se protežu duboko u noć pa sve do zore. Tako se događa da muška i ženska mladež ostaje nekada čitave noći zajedno, pod utjecajem alkohola, bez nadzora roditelja. Iskustvo koje je najbolji svjedok pokazuje, da su toliki mladići, a djevojke pogotovo, godinama okajavali ovakve prigode i njihove posljedice. (.) Mi, katolički biskupi u Jugoslaviji, kao učitelji istine zastupnici vjere, odlučno osuđujemo ovaj materijalistički duh od kojega se čovječanstvo ne može nadati ničemu dobrom. (.) Zato tražimo i od toga nikada i ni pod kojim uvjetima odustati nećemo: tražimo punu slobodu katoličke štampe, punu slobodu katoličkih škola, punu slobodu vjeronauka u svim razredima nižih i srednjih škola, potpunu slobodu karitativne djelatnosti, potpunu slobodu ljudske ličnosti i njezinih neotuđivih prava, puno poštovanje kršćanskog braka, vraćanje svih oduzetih zavoda i institucija. (.) Neka Svemogućí blagoslovi sva nastojanja svijetu koji su dobre volje da se ovi ciljevi ostvare. Neka On koji je jedini izvor mira, kako ga svijet ne može dati, dade svima Vama da konačno doživite dane pravog i trajnog mira! A kao zalog toga neka na sve Vas siđe blagoslov Oca i Sina i Duha Svetoga!”

M. Bosankić

SJEĆANJE

NIKICA (ILIJA) PEJIĆ
22.10.2006. - 22.10.2010.

Vrijeme prolazi, a bol i tuga ostaju.

TVOJA OBITELJ

SJEĆANJE

ANGELA MRKONJIĆ
13. 10. 2000. – 13. 10. 2010.

Tužan je i bolan ovaj dan.
Neka te Anđeli čuvaju.
Počivala u miru Božjem!

Tvoj otac Anto i Ruža s obitelji.

SJEĆANJE

Dana, 22. listopada 2010. godine
navršilo se četrnaest godina od smrti

PERE TADIĆA
iz Živinica

S ljubavlju i poštovanjem.

Tvoji najmiliji, supruga Marija s djecom.

SJEĆANJE

JELISAVETA LELA PAVLIĆ
12.11.2007. - 12.11.2010.

S ljubavlju i poštovanjem!

*Tvoj suprug
Drago Pavlić Šabo*

SJEĆANJE

Dana, 31. listopada 2010. godine
navršilo se dvadeset godina od smrti
naše majke

ANĐA (rođ. FILIPOVIĆ) JURKIĆ

Tvoj lik, draga mama, je uvijek s nama.

Tvoj sin Branko s obitelji.

SJEĆANJE

Dana, 31. listopada 2010. godine
navršilo se dvadeset godina od smrti
naše bake

ANĐA (rođ. FILIPOVIĆ) JURKIĆ

Draga bako, ti si još s nama, tvoju
dobrotu mi nećemo nikad zaboraviti.

TVOJA UNUČAD: Mira i Miroslav.

SJEĆANJE

ANA (rođ. NIŠANDŽIĆ) JUKIĆ
06. 11. 2007. – 06. 11. 2010.

S ljubavlju i poštovanjem, čuvat ćemo
uspomenu na tvoju dobrotu i
beskrajnu ljubav koju si nam privila.
Vrijeme koje prolazi ne briše ljubav i
lijepa sjećanja.
Nedostaješ nam.

TVOJI NAJMILJI

SJEĆANJE

ŽELJKO (MARKO) MARINOVIĆ
17. 10. 1999. – 17. 10. 2010.

Noćas padaju kiše,
Padaju sve jače i jače.
Ne, to nisu kiše,
Već srce od tuge plače.

TVOJI. Otac Marko i sestre Seka i Janja.

SJEĆANJE

TOMA (MARKO) JUKIĆ
25. 9. 1934. – 17. 11. 2010.

Voljeni tata,
Vrijeme prolazi, a bol za tobom
je sve veća.

Tvoja kćerka Ana sa obitelji.

SJEĆANJE

TOMA (MARKO) JUKIĆ
25. 9. 1934. – 17. 11. 2010.

Našu tugu za tobom vrijeme ne može
izbrisati.

U molitvama i mislima si s nama.
Hvala ti za sve što si učinio za nas.

Tvoja supruga Sara i djeca s obiteljima.

SJEĆANJE

MIROSLAV (Mirko) PETROVIĆ
12. IX. 1962. – 19. X. 2010.

Počivaj u miru Božjem!
supruga: Marica, djeca: Kristina i Mirko,
majka Ljuba, brat Petar, snaha Milka,
bratične Nevena i Sanja, tetke i ostala
mnogobrojna rodbina, kumovi,
prijatelji i susjedi

SJEĆANJE

MIROSLAV (Mirko) PETROVIĆ
12. IX. 1962. – 19. X. 2010.

Počivaj u miru Božjem!

HKD „Napredak“
Glavna podružnica Tuzla

SJEĆANJE

Dana, 7. prosinca 2010. godine navršile
su se tri godine od smrti mog dragog

ANTE IVANOVIĆA

Moju tugu za tobom ne može vrijeme
potisnuti, sjećanje na tebe neće nikad
izbljediti.

Počivaj u miru Božjem!
Zauvijek zahvalna supruga Mara.

SJEĆANJE

Manda Banović

U Doknju, mjestu sjeverno od
Tuzle, nema čovjeka ni stara ni
mlada, koji nije čuo za Mandu Ba-
nović, omlilice babu Mandu. I to
s kratkosilaznim naglaskom na
prvom slogu, što će reći, onako
prisno starinski.

Više je stvari po kojima je
dobra starica zaslužila da je nara-
štaji znaju, pamte i spominju. Iako već u godinama, nije se mogla vezati
za uobičajene aktivnosti svojih vršnjaka, kako bi sama rekla, nije mogla
„s mjerom“. Tako, baba je Manda bila inicijator uspostavljanja već nada-
leko poznate i omiljene dokanjske manifestacije – Lilanja uoči llna, blag-
dana sv. Ilije. Danas je to najmasovnija manifestacija te vrste u regiji, a
raseljeni Doknjani sve češće upravo u to doba dolaze svojim kućama i rod-
bini u Dokanj, da sudjeluju na jedinstvenom događaju. Nadalje, Manda
je najzaslužnija za ponovno osnivanje kulturnog umjetničkog društva u
Doknju. Sad ondje opet sve vrvi od djevojčica i dječaka, ali i starijeg svi-
jeta, u našim bijelim nošnjama. Još je u ratno doba, tmurnih devedese-
tih, baba bila aktivna u pogledu folklornog i etnološkog rada. Naime,
svojeručno je izrađivala starinske alate za rad na zemlji, a njenim lutkama
odjevenim u narodne nošnje našega kraja ponose se mnogi domovi. Man-
dine su izložbe rukotvorina bile uvijek rado posjećene. Također je kao dra-
gocjen informator rado sudjelovala u dijalektološkim istraživanjima
govora dokanjskog kraja.

Ali nije ni to. Babu su ljudi ponajviše voljeli zbog optimističnog duha
i čvrstog i altruističnog karaktera. K njoj su mještani najradije hrlili na
kazan peći rakiju, jer se kod babe Mande moglo uvijek i lijepo nasmijati
i počuti koju mudru riječ. Ukratko, mnogo je onih koji se još dugo neće
moći naviknuti na to da o babi Mandi govore u prošlom vremenu.

Alen Matošević

SJEĆANJE

VINKO KREITMAYER
3.11.2008. – 3.11.2010.

Počivaj u miru Božjem!

HKD „Napredak“
Glavna podružnica Tuzla

SJEĆANJE

RUŽA (rođ. MITROVIĆ) OSTOJIĆ
1936. – 2008.

Zauvijek si u našim srcima.

TVOJA OBITELJ

SJEĆANJE NA POGINULE I UMRLE ČLANOVE

Kada je bilo najpotrebnije stali ste uz svoj narod, uz svoju domovinu,
sretni i ponosni na ono što ste i tko ste.

Utemeljili ste stranku. Danas više niste tu, ali ste još uvijek s nama,
u našim mislima, u našim riječima, u našim molitvama.

Hvala Vam na Vašem doprinosu da danas budemo ono što jesmo!

Počivajte u miru Božjem!

OO HDZ BiH Tuzla
ŽO HDZ BiH Soli

NOVI CITROËN C3
VISIODRIVE

www.pavic.ba

99 g CO₂/km
3,8 l/100 km*

CITROËN prezentuje Fortis.

*Podaci izračunati prema Euro NC. Cilj ovog oglasa je informirati o mogućim karakteristikama vozila. Podaci o emisiji CO₂ i potrošnji goriva su podložni promjenama. *Podaci izračunati prema Euro NC. Cilj ovog oglasa je informirati o mogućim karakteristikama vozila. Podaci o emisiji CO₂ i potrošnji goriva su podložni promjenama.

AVANGARDNI PRISTUP DIZAJNU I POIMANJU AUTOMOBILA

U svaki pogled i osjećaj CITROËN C3! Pogledajte kako Citroën i Tužl i zajednički osjećaju osjećaj osjećaj CITROËN C3!

Novi CITROËN C3 od za 19.900 KM**

CREATIVE TECHNOLOGIE

Pavić Komerc d.o.o Tuzla-Ljepunice, tel: 035/384-291

**CVJEĆARA
FLORAMI**

**Kompletna paleta
grafickih proizvoda**

Pogled u budućnost

Printcom
GRAFIČKI INŽENJERING

Milje Keroševića Gupe 20, 75000 Tuzla, Bosna i Hercegovina
Tel: +387 35 282 000, +387 35 281 751, Fax: +387 35 311 210
e-mail: printcom@bih.net.ba, www.printcom.ba

**JP RADIO TELEVIZIJA
TUZLANSKOG KANTONA**

MOTEL ORION ORMANICA SREBRENIK
TEL. 035 650-035 061 143-337 VI. Mato Jurić

VAŠ AUTOSERVIS SENKOVIĆ

...još jedan **plus** za Škodu!

ŠKODA CLEVER

Postanite pozitivni uz Škoda pakete!

Da ne povjeruješ...

Fabiaplus

16.450 KM

a tek... **Octavia Fplus**

25.000 KM

29.710 KM

1.2HP sa 62 KW (85 KS), 5 vrata, servo upravljač, centralno zaključavanje, ABS i ESP 34" ...
Škoda servisni centar - bošnjačka ulica 140
Škoda servisni centar - bošnjačka ulica 140

1.4 litra snage, 65 kW (88 KS), 5 vrata, servo upravljač, centralno zaključavanje, ABS i ESP 34" ...
Škoda servisni centar - bošnjačka ulica 140
Škoda servisni centar - bošnjačka ulica 140

...ovo može samo Škoda!!!

Paketi uključuju osiguranje na tri mjeseca i troškove putovanja. Više informacija kod bilo kojeg autoriziranog Škoda servisa.

Tuzla 100, 76 200 Opatk, Prodaja vozila - Antonija Jurić,
Tel.: 031 761 552, 762 710, email: antonijaj@assenkovic.com

Magistralni put bb, Lukavac, BiH
Tel: 035 553-673, 553-386
Fax: 038 553-673
rivin@bih.net.ba

RIVIN d.o.o.
Trgovina, transport i usluge

HOLDINA

TRGOVINA NAFTNIM DERIVATIMA

SIROKA MREZA MALOPRODAJNIH OBJEKATA

- Kvalitetno gorivo svih vrsta
- Bogat izbor robe siroke potrošnje

VELEPRODAJA SKLADIŠTE PODLUGOVI

- Dnevna isporuka naftnih derivata bez ograničenja u količinama
- Dostava loživog ulja na Vašu adresu

Azize Šaćirbegović 4b, 71 000 Sarajevo
tel.: 033 276 430 Fax: 033 658 616

Croatia osiguranje Vas i ove godine daruje!

OSIGURANJE ŽIVOTA

Iskoristite posebne pogodnosti do 31.12.2010.

